

Arkeologiske undersøkelser av røyser, bosetnings- og dyrkningsspor, samt steinalderlokalitet på Søvik, gnr. 175/24 og 345, Haram kommune, Møre og Romsdal

Arkeologisk rapport ved Leif I. Åstveit og Camilla Zinsli

Paleobotanisk rapport Nr. 3 - 2010 ved Lene S. Halvorsen

Seksjon for ytre kulturminnevern
2011

UNIVERSITETET I BERGEN
Bergen Museum

Innhold

Sammendrag.....	1
Deltakelse og tidsrom.....	1
Bakgrunn og tidligere saksgang.....	2
Områdebeskrivelse.....	4
Område 1	4
Område 2	4
Område 3	4
Område 4	5
Eldre funn fra området.....	5
Steinalder	5
Bronsealder og jernalder	6
Løsfunn fra nærområdet	7
Registreringene.....	7
Faglige problemstillinger.....	8
Metode og kildekritiske forhold.....	8
Undersøkelsene – resultater.....	9
Område 1	9
Gravrøys 1, 2 og 3	9
Røys 1.....	9
Røys 2.....	11
Røys 3.....	11
Funn relatert til røysene, B16609.....	13
Øvrige funn fra Område 1	13
Grøft og mulig stolpehull under røys 1.....	13
Profil 1, dyrkningsprofil.....	13
Profil 2, voll i Område 1.....	14
Kokegroper Område 1.....	15
Tolkning av røysene og kulturhistorisk ramme	15
Område 2	16
Hus I	16
Dateringer.....	19
Funn relatert til hus I, B16608.....	20
Konstruksjonsdetaljer på toskipede hus	20
Tolkning av hus I og kulturhistorisk ramme	22
Øvrige funn fra Område 2	23
Kokegropene.....	23
Oppsummering av resultatene fra Område 1 og 2	24

Område 3	24
Område 4	24
Registrering og utgangspunkt	24
Metodisk gjennomføring	24
<i>Sampling</i>	24
<i>Avdekking med maskin og dyp sjakt</i>	25
<i>Sjakt 1 i Struktur 1</i>	28
<i>Sjakt 2 i Struktur 1</i>	29
Sedimentakkumulasjon på boplassflaten, ¹⁴C dateringer	29
Det littiske materialet fra Lok. 1	30
Strukturer på boplassflaten	33
<i>S 1</i>	33
<i>S 2</i>	37
<i>S 3</i>	38
<i>S 4</i>	38
<i>S 5</i>	40
Tolkninger av strukturer og boplassens bruk	40
<i>S 1</i>	40
<i>¹⁴C dateringer; spredningsmønster og akkumulasjon</i>	40
<i>En gravrøys fra jern-/bronsealder?</i>	40
<i>En mesolittisk bolig/rituell struktur?</i>	41
<i>S 3 og S 4 – rester etter en mesolittisk bolig</i>	42
Oppsummering Lok. 1, boplassområde og spor etter fangstkulturens døderitualer?	42
Formidlingsopplegg for elever ved Søvik skole og åpen dag.....	43
Oppsummering etter undersøkelsene i Søvik; et landskap med stor tidsdybde.....	44
Litteraturliste	45

Vedlegg A	Strukturliste
Vedlegg B	Fotoliste
Vedlegg C	Liste over vitenskapelige prøver
Vedlegg D	Dateringer
Vedlegg E	Innmåling
Vedlegg F	Tilvekster
Vedlegg G	Plankart
Vedlegg H	Mediadekning
Vedlegg I	Botanisk rapport

Figurer

- Fig.1. Oversiktskart over Vestlandet og Sunnmøre.
- Fig.2. Oversiktskart over Søvik med feltgrenser. 1:5000.
- Fig.3. Ortofoto over planområdet i Søvik med feltgrenser. 1:2000.
- Fig.4. Oversiktsbilde av Område 1 før graving.
- Fig.5. Område 1 etter ferdig avdekking. Område 2 ligger på andre siden av grusveien.
- Fig.6. Oversiktsbilde over Område 4 før avdekking med maskin.
- Fig.7. Gravfeltet på Vollane ligger like nord for biblioteket på Søvik skole. Feltet består av ca. 40 lave hauger.
- Fig.8. Område 3 etter avdekking, undergrunnen er uoversiktlig dels bestående av steinblokker.
- Fig.9. Område 2. Deler av undergrunnen var omrotet, i tillegg lå det en del større steinblokker. Det toskipede huset ligger ca. midt i bildet.
- Fig.10. Plankart med plantegning av Område 1 og 2.
- Fig.11a. Foto av røys 1, plan.
- Fig.11c. Plantegning av røys 1.
- Fig.11d. Profiltegning av røys 1.
- Fig.12a. Foto av røys 2, plan.
- Fig.12b. Foto av røys 2, profil.
- Fig.12c. Plantegning av røys 2.
- Fig.12d. Profiltegning av røys 2.
- Fig.13a. Foto av røys 3, plan.
- Fig.13b. Foto av røys 3, profil.
- Fig.13c. Plantegning av røys 3.
- Fig.13d. Profiltegning av røys 3.
- Fig.14a. Foto av grøft og stolpehull under røys 1.
- Fig.14b. Plan og profiltegninger av grøft og stolpehull under røys 1.
- Fig.15a. Foto av profil 1 på Område 1.
- Fig.15b. Profiltegning av profil 1 på Område 1.
- Fig.16. Profiltegning av snitt gjennom vollen på Område 1.
- Fig.17a. Profiltegninger av kokegroper fra Område 1.
- Fig.17b. Foto av str. 12 i plan.
- Fig.17c. Foto av str. 12 i profil.
- Fig.18a. Oversiktsfoto over hus I på Område 2.
- Fig.18b. Plantegning av hus I på Område 2.
- Fig.18c. Plantegning av hus I med mål, profiler stolpehull og hoh.
- Fig.19. Profil 5 i husgrøften. Deler av grøften etter formgraving.
- Fig.20. Profiltegninger av stolpehull og snitt gjennom husgrøften.
- Fig.21. Dateringer fra dyrkningsprofil og hus I i Oxcal.
- Fig.22. Rekonstruksjon av huset fra Kvåle.
- Fig.23. Kart over Vestlandet med toskipede hus
- Fig.24a. Foto av kokegrop str. 22 i profil.
- Fig.24b. Profiltegninger av kokegroper fra Område 2.
- Fig.25. Foto av Lok. 1 etter avdekking med maskin 1.gang. Ser sjakten gjennom strandvollen til høyre i bildet.
- Fig.26. Spredning av det littiske materialet fra prøverutene gjennom matjordslaget.
- Fig.27. Foto av Lok. 1 etter avdekking med maskin 1.gang. Ser noen av testrutene.
- Fig.28. Plantegning av strukturer på lok. 1.
- Fig.29. Funnspredning i sjakt 1 gjennom S 1.
- Fig.30. Strandlinjekurve med dateringer.
- Fig.31. Dateringer fra Lokalitet 1 i oxcal.
- Fig.32a. Foto av spydet/brommen fra Lok.1.
- Fig.32b. Tegning av spydet/brommen.
- Fig.33. Spisser fra Grønland
- Fig.34. Plantegning av S 1, 2 og 5, steinpakningene i topp lag 1, Lok.1.
- Fig.35a. Foto av steinpakninger topp S 1 og 5.
- Fig.35b. Foto av steinpakning topp S 1, sjakt 1 er gravd halvveis gjennom strukturen.
- Fig.35c. Sjakt 1 gjennom S 1. Merk forskjellen på fyllskiftet innenfor og utenfor steinpakningen.
- Fig.35d. Foto av samling av heller, S 1.2.
- Fig.35e. Foto av steinpakning, S 1.1.
- Fig.36a. Foto av S 1 etter fjerning av steinpakning topp lag 1. S 1.1 til 1.5 er avdekket. Legg merke til kullaget i senter av str.

- Fig.36b. Foto av bunnlaget i S 1, her vises kullaget tydelig i senter av strukturen.
- Fig.37a. Plantegning av S 1 etter fjerning av steinpakning i topp lag 1. S 1.1-1.5 er markert.
- Fig.37b. Skisse av antatt utstrekning av S 1.1, med utgangspunkt i steinpakninger fra topp lag 2.
- Fig.37c. Plantegning av bunnlaget i S 1.
- Fig.38. Profiltegning av sjakt 1 gjennom S 1.
- Fig.39. Plantegninger av S 2.1 og 2.2, profiltegning av S 2.2.
- Fig.40. Foto av S 2.2 i plan.
- Fig.41. Foto av S 2.1 i plan.
- Fig.42. Plantegning av S 3 og 4.
- Fig.43a. Foto av hellepakning S 4 i plan.
- Fig.43b. Foto av hellepakning S 4 etter fjerning av heller.
- Fig.44. Foto av S 3 og 4 i plan. S 4 er hellepakningen nederst i bildet.
- Fig.45. Tegning over utgravde ruter i S 3 med spredning av gjenstander.
- Fig.46. Foto av S 3 og 4 i plan.

Tabeller

Tabell 1. Tidsrom og deltakere på prosjektet.

Tabell 2. Dateringer fra hus I.

Tabell 3. Råstoffvariasjon og antall funn fra prøverutene.

Tabell 4. Gjenstandsmaterialet fra Lok.1 Søvik.

Sammendrag

Bakgrunnen for de arkeologiske undersøkelsene i Søvik, Haram kommune var en realisering av reguleringsplan for østre del av Søvik gbnr. 175/2, 8, 21, 24 og 345. Saken har en relativ lang forhistorie og fylkeskommunen har foretatt registreringer ved to anledninger (Waraas 2002, Haugene 2008). Fra tidligere var det registrert synlige kulturminner i form av to gravhauger innenfor planområdet. Under fylkeskommunens registreringer ble det påvist fire steinalderboplasser og kokegroper/ildsteder. Utgravningen i regi av Bergen Museum, seksjon for ytre kulturminnevern, fant sted i tidsrommet 20. april til 10. juli på bakgrunn av disse registreringsdataene.

Ved Bergen Museum sine undersøkelser ble det dels benyttet maskin til flateavdekking og dels konvensjonelle utgravningsmetoder. Det ble påvist ytterligere én gravhaug datert til eldre bronsealder, et toskipet langhus fra senneolitikum og en mulig røys/rituelt anlegg fra slutten av eldre steinalder. Sistnevnte er for øvrig en type anlegg vi ikke har sett tidligere. Av spesielle gjenstandsfunn fra undersøkelsen kan nevnes et skiferspyd eller en bromme med hakk langs sidene og gjennomboringer.

¹⁴C dateringene fra undersøkelsen viser en klar aktivitet i planområdets øvre del fra senneolitikum til eldre jernalder, og en senmesolittisk aktivitet i de lavereliggende områdene. Denne utnyttelsen av landskapet er stort sett i tråd med hva en kan forvente fra hhv. en jordbruks- og en fangstøkonomi i et slikt kystnært område.

Søvik skole lå like ved utgravningsfeltet, og vi hadde et omfattende formidlingsopplegg for elevene her. I tillegg hadde vi åpen dag med bueskyting, flintslaging og kokegroper. Ca. 200 personer var innom utgravningsfeltene denne kvelden.

Deltakelse og tidsrom

Utgravningen på Søvik ble foretatt i perioden 20.04.09 - 15.05.09, 25.05.09 - 19.06.09 og 03.07.09 - 10.07.09. Samlet utgjorde dette 9 uker i felt.

20.04.09-15.05.09	25.05.09-19.06.09	03.07.09-10.07.09
Prosjektleder: Leif Inge Åstveit Feltleder: Camilla Zinsli Feltassistenter: Heidi Mjelva Breivik Ihab Dababsa Ivar Malde Monika Serafinska Ingvild Sjøbakk	Prosjektleder: Leif Inge Åstveit Feltleder: Camilla Zinsli Feltassistenter: Ihab Dababsa Stian Hatling Monika Serafinska Ingvild Sjøbakk Kim Thunheim Hanne Årskog	Prosjektleder: Leif Inge Åstveit Feltleder: Camilla Zinsli Feltassistent: Kim Thunheim

Tabell 1: Tidsrom og deltakere på prosjektet.

Den første uken hadde vi med oss en utplasseringselev fra Skodje skole, Kevin Bogen. Gravemaskinfirma *Ålesund Maskin* med fører Tore Høybakk og Runar Hånes ble brukt under avdekkingen. Ansvarlig for innmåling av feltene og strukturer var Lill Jensen og Kjetil Grytten ved Haram Kommune (vedlegg E). De botaniske prøvene er analysert av Lene S. Halvorsen ved De naturhistoriske samlinger, Bergen Museum (vedlegg I).

Bakgrunn og tidligere saksgang

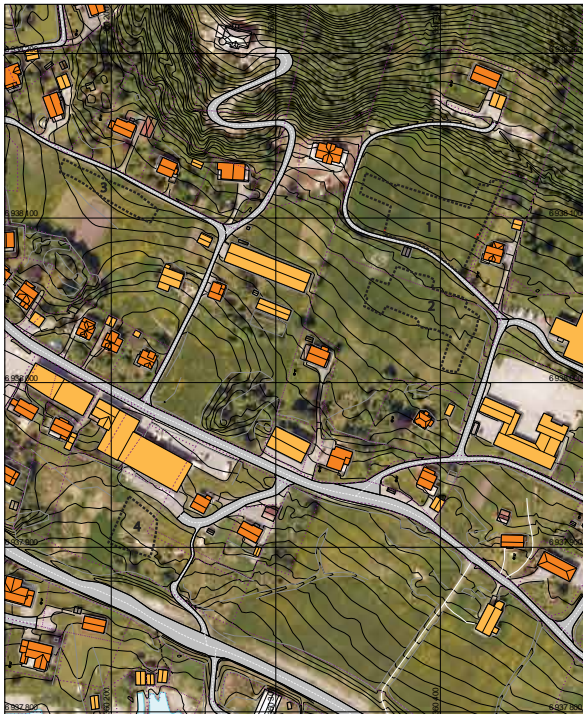
Planområdet omfattet Reguleringsplan for østre del av Søvik (plankart se vedlegg G). Planens formål var en fortetting av bebyggelsen, en utvidelse av skoleområdet og etablering av veisystem i sentrum av Søvik. Denne reguleringsplanen har ved flere anledninger har vært behandlet i regional og statlig kulturminneforvaltning. For en detaljert gjennomgang av alle dokumenter i saken henvises det til Møre og Romsdal fylkeskommunes brev til Riksantikvaren datert 12.12.08.

Første varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan ble sendt ut av Haram kommune 30.04.99. Forslag til reguleringsplan for Søvik Aust ble fremmet 23.06.00. Kulturavdelinga ved Møre og Romsdal fylke fremmet i brev av 27.08.00 krav om avklaring av planen etter kulturminnelovens § 9 (undersøkelsesplikten), på grunnlag av tidligere funn av automatisk fredete kulturminner i nærområdet. Arkeologiske registreringer ble utført av fylkeskommunen i perioden 22.04. – 24.05.02 (Waraas 2002). Tiltakshaver ble gjort kjent med resultatet av registreringene i brev av 19.06.02. Kommunen fattet vedtak om planen 20.06.02, men da uten formell avklaring av forholdet til de påviste automatisk fredete kulturminner. Fylkeskommunen påklaget derfor planvedtaket overfor fylkesmannen i brev av 01.04.03. Fylkesmannen gav fylkeskommunen medhold i klagen på en del punkter, men avgjørelsen ble forstått slik at kommunen uten endring av planvedtaket fremmet søknad om dispensasjon § 8, 1. ledd for de berørte kulturminner, oversendt av fylkeskommunen til Riksantikvaren 09.12.03. Den 28.02.05 uttalte Riksantikvaren i brev til Møre og Romsdal fylke at det ikke kan tas stilling til dispensasjon før forholdet til kulturminner er avklart ved ny planbehandling. Det ble pekt på en rekke uavklarte forhold som bl.a. gjaldt sikring av kulturminner og mangelfull kartlegging av kulturminner i deler av planområdet. Etter dette fulgte en lengre periode med stillstand i Haram kommunes arbeid med tiltak i området.

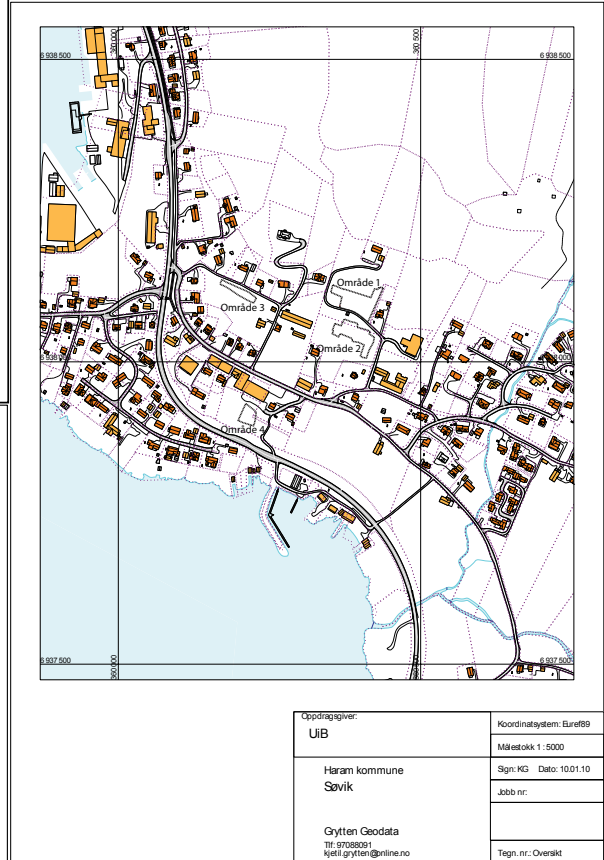
Den 21.06.06 varslet Haram kommune igjen oppstart av en ny planprosess i området, omfattende privat regulering for Områdene B3-B6 og L3 i det tidligere framlegg til reguleringsplanen for østre del av Søvik. I brev av 12.07.06 svarer Møre og Romsdal fylkeskommune på oppstarts brevet med å presisere forhold omkring gravfeltet KS1 og vegløsning inn til L3. Etter en felles befaring uttaler fylkeskommunen seg i brev datert 25.06.07 om de ulike områders status med påpekning av hvilke aktuelle arealer som ikke er registrert. Den 13.03.08 varsles det oppstart av nye arkeologiske registreringer, som ble utført i perioden 31.03. – 18.04.08 (Haugene 2008). Den 12.06.08 avga fylkeskommunen en foreløpig uttale til planen, basert på en helhetlig vurdering av tidligere kjente og nyregistrerte automatisk fredete kulturminner. Ny reguleringsplan for Søvik, østre del, ble lagt ut til offentlig ettersyn 29.09.08. I forbindelse med offentlig høring fremmet fylkeskommunen 31.10. 08 uttale som åpnet for dispensasjon. Dette utløste søknad fra Haram kommune om dispensasjon for de berørte kulturminner, som ble formidlet av fylkeskommunen til Riksantikvaren i tilrådning datert 17.11.08, med gjenpart til Bergen Museum. På grunn av uklarheter i forbindelse med Askeladdennummerering og manglende opplysninger i registreringsrapporten fra 2008, ble ny tilrådning fra fylkeskommunen oversendt 12.12.08.

Møre og Romsdal fylkeskommunes tilrådning av 12.12.08 omfatter dispensasjon fra kulturminnelovens § 8.4 ledd for ni lokaliteter: Askeladden id. nr. 116483, 116486, 116488, 116491, 116495, 116496, 121499, 121501 og 121502.

Tilrådning med foreløpig forslag til plan og budsjett for granskninger for de omsøkte lokaliteter ble fremmet av Bergen Museum 02.02.09. Riksantikvarens avgjørelse om dispensasjon for de samme lokaliteter forelå 16.02.09.

Oppdragsgiver: UIB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1:2000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr.:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kj@i.grytten@online.no	Tegn. nr.: Oversikt

Oppdragsgiver: UIB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1:5000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr.:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kj@i.grytten@online.no	Tegn. nr.: Oversikt

Figur 1. Oversiktskart over Vestlandet og Sunnmøre.

Figur 2. Oversiktskart over Søvik med feltgrenser. 1:5000

Figur 3. Ortofoto over planområdet i Søvik med feltgrenser. 1:2000

I etterkant av denne avgjørelsen meldte Haram kommune om en endring i planforslaget, basert på at steinalderlokaliteten *id. 12502* sikres og reguleres til spesialområde vern, (Ks3 revidert plankart). Endringsframlegget utløste ny dispensasjonsbehandling, jf. Møre og Romsdals tilrådning om dispensasjon, datert 18.03.09. Ny avgjørelse om dispensasjon ble fattet av Riksantikvaren 25.03.09. *Denne omfattet følgende lokaliteter: Askeladden id. nr. 116483, 116486, 116488, 116491, 116495, 116496, 121499 og 121501.*

Områdebeskrivelse

De automatisk fredete kulturminner omtalt i denne rapporten lå i Søvik, en vestvendt vik med gode, svakt hellende jordbruksareal. Det er bratt fjell i øst og sør, mens det i nord går en lav bergrygg ut mot Søvikneset. Sør for Søvik ligger Hamnsundhelleren. Planområdet er avgrenset i vest og sørvest av boliger. I nord er plangrensen lagt til 80 meters koten, og er avgrenset av bratt og steinete skogsterreng. I sør går reguleringsplanen ned til selve Søvik. I øst går planen langs den gamle riksveien.

Den totale planen ble inndelt i fire ulike områder.

Område 1 (Id 116488), bestod av ca. 5000 m² dyrket mark som skrånet middels mot vest. Marken var avgrenset av en grusvei i sør, denne svingte nordover og avgrenset også jordet i vest. Nordøst for marken skrådde det kraftig opp mot fjellet, og i øst ble jordet avgrenset av en hekk som markerte grensen til nabotomten. Gravfeltet på Vollane ligger bak dette bolighuset øst for Område 1. Det ble avdekket et areal på ca. 2300 m², og det ble gjort funn av *tre gravrøyser, kokegroper, mulige stolpehull og to grøfter*. Funnene fra Område 1 er katalogisert i Musitdatabasen under B16609 (vedlegg F).

Område 2 (Id 116491), lå på et ca. 7500 m² stort jorde som skrånte lett ned mot vest. Område 2 lå rett sør for Område 1, kun adskilt av grusveien. Rett øst lå Søvik skole, og mot sør og sørvest er det boliger. Ca. 1900 m² ble avdekket, med funn av *et toskipet langhus og tre kokegroper*. Funnene ble katalogisert under B16608 (vedlegg F).

Område 3 (Id 116495), bestod av et ca. 6000 m² stort jorde, og lå vest for Område 2, adskilt av et drivhus. Jordet ble avgrenset av en vei i nord, og ellers av boliger i sør, vest og nord. Ca. 600 m² ble åpnet, og det ble ikke gjort funn av forhistoriske strukturer. Det ble funnet en flatretusjert pilspiss i flint som er katalogisert sammen med funn fra Område 2, B16608 (vedlegg F).

Figur 4. Oversiktsbilde av Område 1 før graving (foto C.Zinsli. Mot N).

Figur 5. Område 1 etter ferdig avdekking. Ser Område 2 på andre siden av grusveien (foto C.Zinsli. Mot V).

Område 4 (Id 121501), tilsvarende Lokalitet 1 og er definert til å være om lag 700 m² stor. Av dette arealet ble 697 m² åpnet opp med maskin. Området ligger på en tapesvoll like sør for Valaker bakeri. Undergrunnen var preget av grov grus og sand. Et rikt littisk materiale samt flere strukturer ble påvist på denne lokaliteten. Funn fra Lok. 1 er katalogisert under B16607 (vedlegg F).

Figur 6. Oversiktsbilde over Område 4 før avdekking med maskin (foto H. Breivik. Mot SSV).

Det var påvist ytterlige to steinalderlokaliteter i dette området under registreringene (Id 116483 og 116486) (Haugene 2008). Under Bergen Museum sine undersøkelser viste det seg imidlertid at materialet var fragmentarisk og kontekstene sterkt forstyrret. Etter en sondering hvor vi åpnet opp mindre areal med maskin valgte vi å prioritere bort disse to lokalitetene til fordel for Lokalitet 1, da denne viste seg å være mer kompleks enn antatt.

Eldre funn fra området

Steinalder

Fra steinalder er det påvist flere lokaliteter på Haramsøyene (Lepsøya, Haramsøy, Skuløy og Fjørtofta) og spesielt viktig er utgravningene av den delvis transgrederte lokaliteten *Stølen* på gården Longva på Skuløy (Bjerck 1982). Samme sted ble det i 1984 undersøkt en transgredert boplass datert til 6110±100 BP (Søborg 1984). I *Voldsvika* på Fjørtofta ble det i 1980 utgravd et større område bestående av ardspor og diverse strukturer datert til senneolitikum og bronsealder (Alsaker 1980). På fastlandet er det gjennomført to større utgravninger av steinalderlokaliteter. Boplassen på *Synnaland* i nærheten av Brattvåg ble undersøkt av Bergen Museum første gang i 1980 (Knudsen 1981), og deretter i 2000 (Johannesen 2002). Denne lokaliteten ble datert til mellomneolitikum, men hadde et yngre ildsted datert til førromersk jernalder som skar ned i kulturlaget. En steinalderlokalitet ble undersøkt i Tennfjord (*Sætergården 1*) i 1997. ¹⁴C dateringer ble tatt ut i høydene 15,5 og 15,25 moh. og fikk alderen ca. 7000 BP. Det daterte kulturlaget var imidlertid ikke transgredert, noe som *kan* bety at kurven for dette området skal justeres noe (Simpson 1998:9).

Det har vært relativt omfattende undersøkelser i *Hamsundhelleren* hvor det ble påvist rester etter kulturlag og artefakter fra senneolitikum og bronsealder (Prescott 1992, Barndon 1992). I tillegg ble det påvist klare indikasjoner på bruk av helleren i jernalder (keramikk, jern og jernslag). Mye av det opprinnelige kulturlaget var fjernet i forkant av undersøkelsen, og helleren er mest interessant i forhold til faunahistorie.

I tillegg til disse utgravningene ble det foretatt omfattende registreringer på *Helland* og *Baraldsneset* som mulig ilandføringssted for gassen fra Ormen Langfeltet i 2001 (Waraas 2005, Åstveit 2005). Her ble det påvist 36 større og mindre boplasser fra tidligmesolitikum til senneolitikum. Det mest overraskende fra denne registreringen var funn av synlige tufter fra mellom- og senneolitikum på Helland.

Bronsealder og jernalder

Haram kommune er særst rik på kulturminner fra yngre perioder. Mest kjent er *gullfunnet fra Haramsøya* som ble funnet i 1968 på Arnfinngarden nordvest på øya. Dette var en branngrav hvor den døde hadde fått med seg en armring, tre fingerringe og en medaljong - alt av gull. Gjenstandene lå i et bronsekar. Samlet vekt på gullet er 622,2 gram, og dette er den største mengden gull funnet i grav fra 300-tallet fra hele Nord-Europa. Utover dette er det både på øyene og fastlandet påvist en rekke gravfelt bestående av lave røyser. Flere av disse er i dag skadet av moderne åkerdrift, og mange er fjernet. Opprinnelig har flere av feltene bestått av flere hundre røyser. Per Fett registrerte ca. 150 røyser på *Fjærevollane* på Lepsøya i 1943. De fleste røysene som har vært undersøkt har vært tomme for gjenstander og skal sannsynligvis dateres til førromersk jernalder, eller romertid. I tillegg til de mindre gravfeltene finnes det en rekke større/monumentale røyser i Haram, og en av de største ligger på *Austneset* på Haramsøya.

Ved planlagt bygging av Søvik skole i 1973 ble Historisk Museum varslet, ettersom byggingen ville berøre den sørlige delen av gravfeltet på Vollane. På grunnlag av at den nordlige delen, hoveddelen av gravfeltet, ikke ble frigitt og lagt inn som friareal aksepterte Historisk Museum denne utbyggingen. Utgravningen ble foretatt i perioden 4. - 9. juni 1973, ledet av Kristian Jansen (Jansen 1973). Den 5. november 1975 befarte Svein Indrelid feltet, og viste til skade på flere av røysene på gravfeltet. I samme brev bekrefter han Kristian Jansens utgravning i området (Indrelid 1975).

Figur 7. Gravfeltet på Vollane ligger like nord for biblioteket på Søvik skole. Feltet består idag av ca. 40 lave hauger (foto L.I.Åstveit. Mot Ø).

Østover langs fjellfoten, ca. 500 m fra gravfeltet på Vollane ligger det et tilsvarende gravfelt med 40-50 gravhauger, på bruksnr. 8 Einehaugane. Haugene er 3-4 m i diameter og lave. Feltet er ikke arkeologisk undersøkt.

Rett på oversiden av veien for Område B7 er det registrert en gravhaug (Fetts funnkartnr. 4), og flere skal ha ligget like ved, ifølge grunneier Magne P. Søvik. Disse må ha vært fjernet før Per Fett registrerte området. På bruksnr. 15 er det registrert to røyser, hvor en er tapt. To røyser er registrert på bruk 1 og 3.

Ved fylkesveien midt i Søvik har det ligget en vikingtidsgrav, med et våpensett bestående av en øks, sverd, spyd og deler av et mulig skjold, en glassperle og et bryne. Like ved stod en bautastein som kan høre til graven. Den sentrale plasseringen og rike gravgaver tyder på at en betydningsfull person har blitt begravd her.

Løsfunn fra nærområdet

Innenfor planområdet på bruksnr. 24 er det tidligere funnet en slipeplate fra steinalder (B8765), en tykknakket rettegget steinøks (Å1394) og tangeparti av en stor skiferkniv (Å1395). Beskrivelsene til noen av funnene ("funnet ved en stor stein") kan tyde på rituelle nedleggelse. På bruk nr. 8 er det gjort funn av en skafthulløks (B7423) og på bruk nr. 25 en tverrøks av grønnstein (B9525) (Fett 1950).

Registreringene

Møre og Romsdal fylkeskommune ved Tor Arne Waraas utførte arkeologiske registreringer i planområdet i perioden 22.04. – 24.05. 2002. På nordsiden av Søvik sentrum som stort sett bestod av dyrket mark ble det foretatt registrering i form av maskinell sjakting. På områdene B5/OF1, B5/B6 og B7 (vedlegg G) ble det påvist automatisk fredete kulturminner i form av kokegroper i fire av 14 sjakter. Av synlige kulturminner ble det registrert to røyser, og en mulig røys som var synlig pga. brannaktivitet på jordet. Ved tilleggsregistreringen i 2008 ble det lagt en avgrensende sjakt i område B7 som var funntom (Haugene 2008).

Fra registreringen i 2002 forelå det ¹⁴C dateringer fra to kokegroper på Område 1. Struktur 4 i sjakt 3 (tilsvarer S 6 i utgravingsrapporten) ble datert til *eldre romertid* (90-240 e.Kr.), og struktur 6 i sjakt 4 (tilsvarer S 13 i utgravingsrapporten), fikk en datering til *overgangen eldre/ynge bronsealder* (1014-825 f.Kr.) (Waraas 2002).

Under registreringen i Område 4 (Lokalitet 1) ble det også benyttet maskin (Waraas 2002, Haugene 2008). Det ble funnet flint i dyrkningslaget uten at denne var tidsdiagnostisk. I tillegg til flintartefakter ble det påvist to strukturer, disse ble vurdert som kokegroper, eller ildsteder. En av strukturene ble ¹⁴C datert til *senmesolitikum* (3980-3710 f.Kr.). Dette viste at det var bevaringsforhold for strukturer fra steinalder på lokaliteten, noe som også ble vektlagt i prosjektbeskrivelsen, og som var et viktig premiss i forhold til valg av metode. Registratør presiserte ellers at området virket omrotet både etter dyrkning og drenering/grøftarbeid. Det var derfor lite fra fylkeskommunens rapport som antydte bevarte kulturlag, eller større antall bevarte strukturer på Lokalitet 1. Prøvestikk i sjakten ved den daterte strukturen gav ingen funn, og det ble dermed ikke gjort forsøk på å avgrense lokaliteten ytterligere.

På denne bakgrunn var det en relativt uoversiktlig og kompleks situasjon som ble oversendt Bergen Museum, uten at det skal rettes kritikk mot fylkets registrering, som ut fra forholdene (steinete undergrunn og dårlig vær) var greit gjennomført.

Faglige problemstillinger

Sunnmøre og spesielt Sunnmørsøyene er rike på kulturminner fra alle perioder, i form av gjenstandsfunn, bosetningsspor, enkeltrøyser og røysfelt. Som nevnt er det rikeste gullfunnet i Nordeuropa fra romertid gjort på Haramsøy, nordvest for Søvik. Per Fett var likevel tidlig ute med å påpeke at det spesielt var en overvekt av gravfelt med mange små gravhauger på Sunnmøre, ofte uten gjenstandsfunn eller synlige gravleggelser. I denne sammenheng skiller de to gravfeltene i Søvik seg ut som de eneste av slike felt på Sunnmøre som ligger på fastlandet.

At røysene er små og uanselige har ført til at de har blitt tolket som rydningsrøyser, og mange har blitt fjernet uten faglig undersøkelse. Ved utgravninger av slike røyser og røysfelt, som på Vereide i Gløppen kommune, har en sett at røysene ofte har en konstruksjon som levner liten tvil om at disse er anlagt som gravrøyser (Dommasnes 1997). En inngående undersøkelse av de to synlige røysene i Søvik var derfor viktig, med tanke på å belyse typologiske og morfologiske trekk ved denne typen gravminner. En større undersøkelse i området rundt røysene ble også vurdert som viktig for å kunne trekke eventuelle paralleller til tilsvarende graver, som for eksempel feltet på Longva (se punkt om røyser), og for å forsøke å anslå opprinnelig omfang av gravfeltet. Kokegropenes spredning innbyrdes og deres relasjon til gravene var også et aspekt som var viktig å kartlegge med tanke på rituelle forhold. Dette, i tillegg til gravfeltenes tilknytning til huler og hellere som var i bruk innen samme tidsrom, kan trolig utvide vår forståelse av tidens religion og ritualer. Kontrasten mellom de gullrike storhaugene og de mer kollektivt pregede gravfeltene gir oss en indikasjon på at det har vært store forskjeller mellom folk på Sunnmøre for ca. 2000 år siden (Dommasnes pers. medd.).

I forhold til steinalderbosetningen har vi pr. i dag et svakere materiale fra fastlandet enn på øyene i dette området. På øyene finnes lokaliteter med til dels kraftige kulturlagsavsetninger, og det var knyttet usikkerhet til om dette også ville være tilfellet på fastlandet. Registreringsundersøkelsene på Baraldsneset påviste overraskende nok ingen senmesolittiske boplasser med kraftige kulturlag selv om det ble søkt intensivt etter dette (Waraas 2005). Under registreringen i Søvik ble det påvist en struktur (ildsted eller kokegrop) på Lokalitet 1 som lot seg datere til overgangen mellom SM og TN. Den daterte strukturen var lovende i forhold til å påtreffe flere slike strukturer når en større flate ble eksponert.

Metode og kildekritiske forhold

På bakgrunn av registreringsresultatene og de faglige problemstillingene ble det i stor grad benyttet maskin under Bergen Museum sin undersøkelse, dette gjaldt både ved bronse/jernalderundersøkelsene i Område 1-3 og steinalder i Område 4. Da sistnevnte område skiller seg ut i forhold til lokalitetstype og metodikk vil denne beskrives separat under gjennomgangen av resultater fra Område 4.

Ettersom undergrunnen i det øvre området i stor grad bestod av grov morenemasse iblandet lys brun sand og grus var det vanskelig å påvise spor etter forhistorisk aktivitet. De grove sedimentene skapte også dårlige bevaringsforhold for organisk materiale. I deler av Område 2 og stort sett hele Område 3 lå det i tillegg store steinblokker som gjorde avdekking med maskin komplisert og tidkrevende. Over store deler av området lå det et mørkt brunsvart dyrkningslag, som noen steder ble liggende igjen i lommer i undergrunnen. Disse forholdene gjorde det vanskelig å påvise steinholdige strukturer bestående av brun humus, som for eksempel stolpehull. Kullholdige strukturer som kokegropen var noe lettere å oppdage ved avdekkingen.

Det har vært en del aktivitet i området i nyere tid. Der grusveien går i dag mellom Område 1 og 2 lå tidligere et bolighus og en låve, disse ble revet på 80-tallet. Grunneiere kunne fortelle at det hadde blitt brukt bulldosser flere steder ved Område 2 og 3. Det ble under avdekkingen påvist flere vann- og spillvannsledninger, en vannkumme og flere dreneringsgrøfter. Undergrunnen i deler av Område 2 var spesielt forstyrret med funn av moderne plast og tegl helt ned mot steril undergrunn. I Område 4 hadde det foregått en utstrakt bortkjøring av stein for å bygge plattformer til tørking av klippfisk, og det ble påvist flere dreneringsgrøfter og vannledninger som dels hadde ødelagt forhistoriske strukturer.

Figur 8. Område 3 etter avdekking, undergrunnen er uoversiktlig dels bestående av steinblokker (foto C. Zinsli. Mot V).

Figur 9. Område 2. Deler av undergrunnen var omrotet, i tillegg lå det en del større steinblokker. Det toskipede huset ligger ca. midt i bildet (foto C. Zinsli. Mot SV).

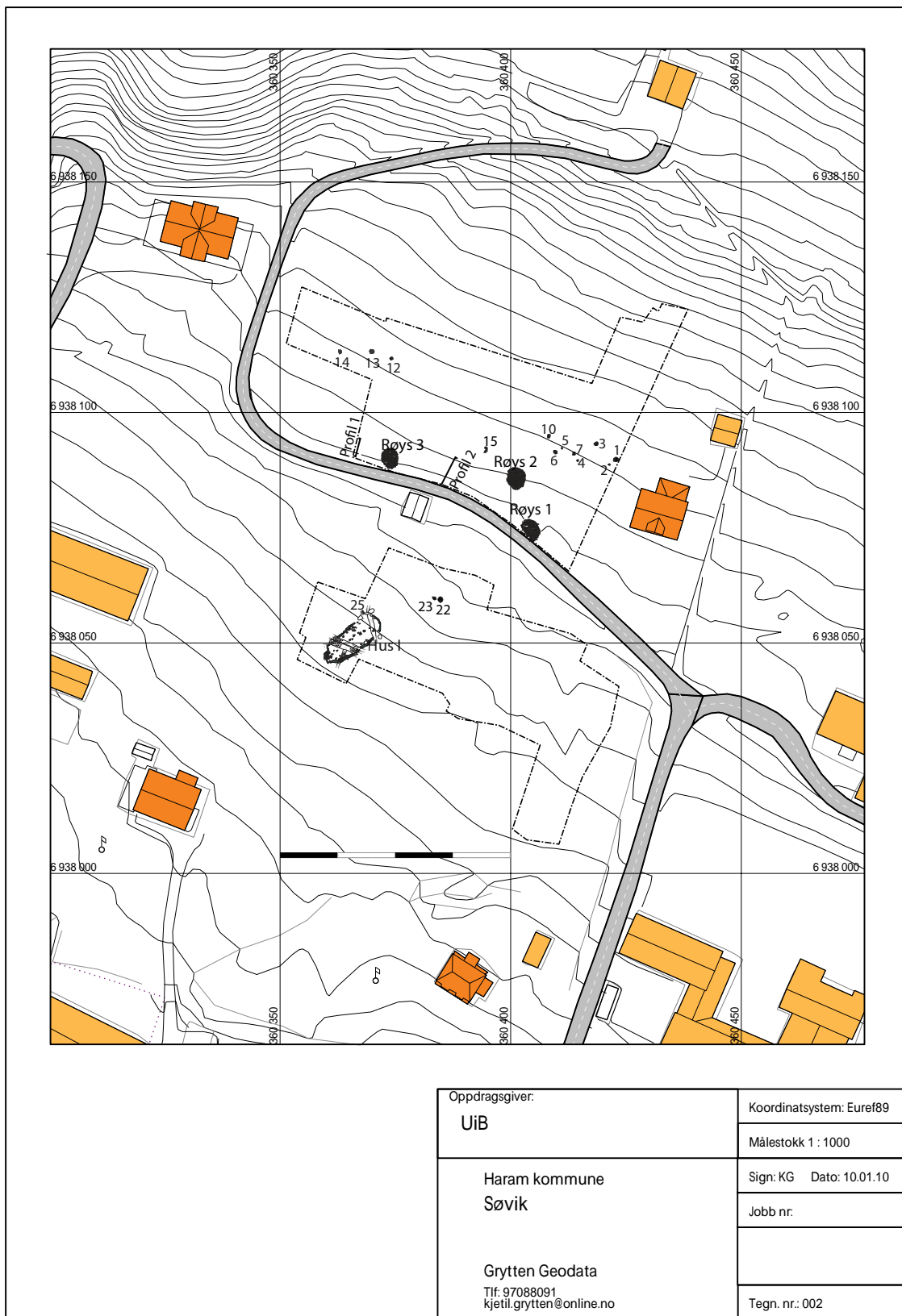
Undersøkelsene – resultater

Område 1

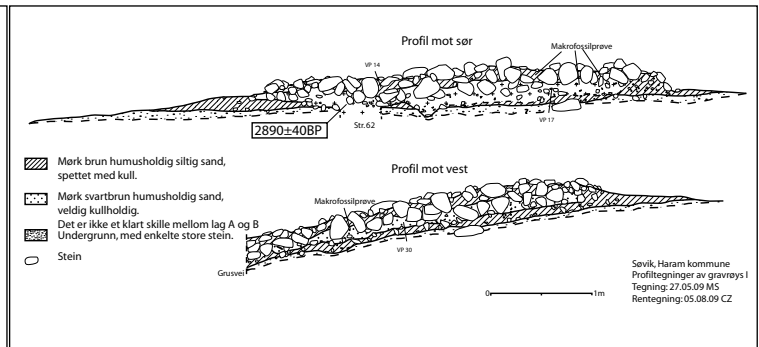
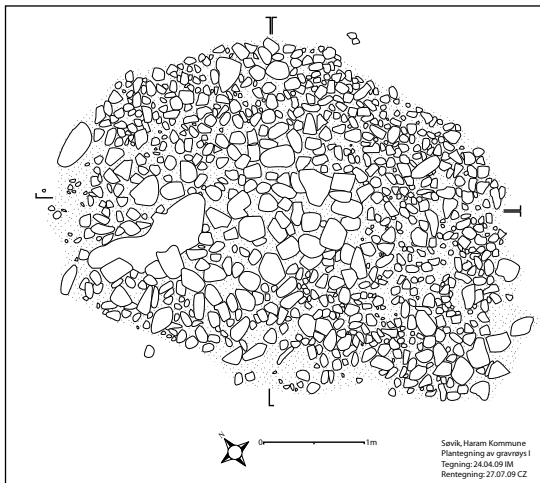
Gravrøys 1, 2 og 3

Røys 1 og 2 var synlig på overflaten og ble på folkemunne kalt ”vikingrøyser”. Dette er videreført i registreringsrapporten fra 2002 hvor disse røysene er betegnet ”vikingrøys 1” og ”vikingrøys 2”.

Røys 1: Formen på røysen var rundoval, 4,8 x 3,2 meter i diameter og 45 cm høy, men det må tas i betraktning at den var skadet av en grusvei i sørlig kant. Opprinnelig har røysen sannsynligvis vært tilnærmet sirkulær. Røysen var bygd opp av stein i varierende størrelse, med en konsentrasjon av større stein mot midten, og små stein ut mot kantene. Røysfyllet under steindekket bestod av to lag, hovedsakelig av et jordblandet, kullholdig lag, dette var 10 til 25 cm tykt. Rett under steindekket, ut mot kantene og nederst mot undergrunnen var massen mindre kullblandet og mer siltig. Det var noe vanskelig å skille de to lagene, men massen var i hovedsak mer kullholdig sentralt i røysen. Til sammen ble tre sektorer av røysen gravd ut, NØ, SØ og NV. Profilen mot sør og mot øst ble tegnet. Tre makroprøver og tre ¹⁴C prøver ble tatt ut fra profilene. Det kullholdige laget gav en datering til *ynge bronsealder* (2890±40 BP, Beta -262335). De analyserte makroprøvene inneholdt bl.a. *byggkorn (hordeum)* og *bringebær (Rubus idaeus)*, i likhet med prøvene fra dyrkningslaget på flaten. Da det har vært aktivitet på flaten før røysen ble anlagt er det ikke overraskende å finne dette i røysmassen. I tillegg ble det funnet et lite fragment av brent bein som ikke kunne artsbestemmes.

Figur 10. Plankart med plantegning av Område 1 og 2.

Figur 11 a. Foto av røys 1 i plan (foto I.Malde. Mot Ø).

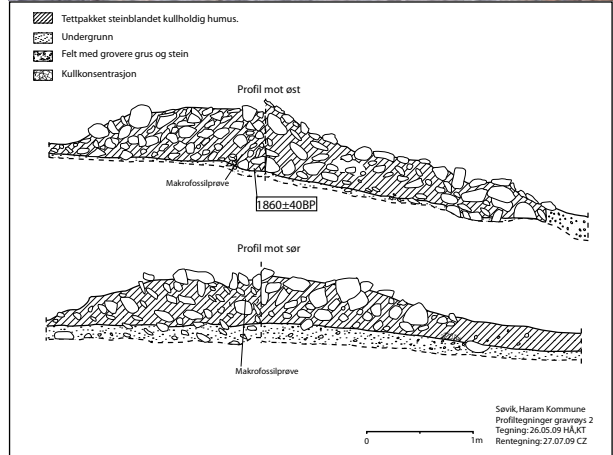
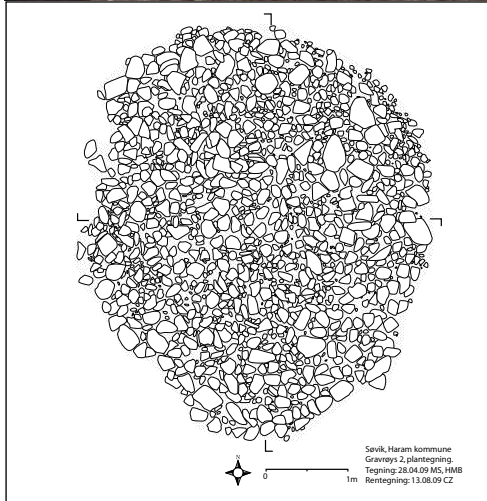
Figur 11 b. Foto av røys 1 i profil (foto M. Serafinska. Mot V).

Figur 11c-d Tegninger av røysen i plan og profil (ill. C.Zinsli).

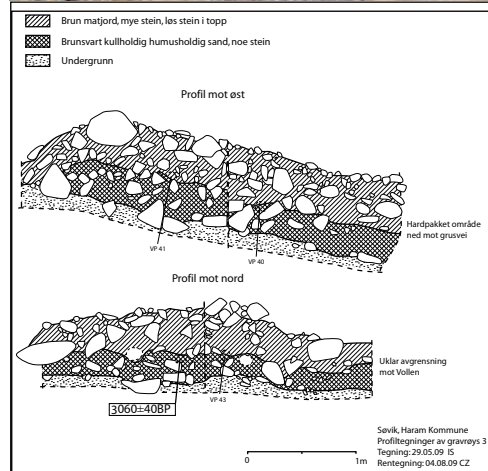
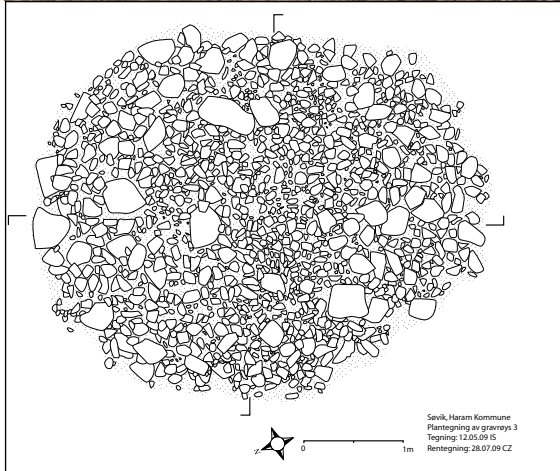
Røys 2: Røysen hadde en rundoval form, og målte ca. 5 x 4,2 meter i diameter og var opptil 65 cm høy. Steinene i toppen av røysen var av varierende størrelse, hovedvekten var jevnstore, 20-30 cm. I mellom disse var en del mindre stein. Fyllmassen i røysen bestod av tettpakket, steinblandet, kullholdig matjord. Dette laget lå over undergrunnen. To motsvarende sektorer ble gravd, NV og SØ. Alle fire profilene ble tegnet. Det ble tatt ut fire makroprøver og fire ¹⁴C prøver fra profilene. Laget under steindekket gav en datering til *eldre romertid* (1860±40 BP, Beta -262333). Fra makroprøvene ble det gjort funn av *hasselnøtskall*, *byggkorn*, *bringebær* og *meldestokk* (*Chenopodium album*), i tillegg til åkerugresset *høsegress* (*Persicaria maculosa*).

Røys 3: Denne røysen var ikke tidligere registrert. Formen var rundoval. Røysen målte 4,6 x 3,6 meter i diameter, med en høyde opp mot 80 cm. Dekket i toppen av røysen bestod av løs småstein med noen større stein spredt i laget, spesielt ut mot kantene. Røysmassen under steindekket bestod av to lag, det øvre laget av mørk brun steinfyllt matjord. Laget under var sammensatt av svartbrun kullholdig jord, også dette laget inneholdt mye stein i forskjellig størrelse. Laget minnet mest om dyrkningslaget i Profil 1. To motsvarende sektorer ble gravd ut, NV og SØ, profilene ble tegnet, og det ble tatt ut fire makroprøver og fire ¹⁴C prøver fra profilene. En prøve tatt fra det kullholdige laget gav en datering til *eldre bronsealder* (3060±40 BP, Beta -262336). Makroprøvene fra røysen inneholdt mye av det samme som røys 2, *hasselnøtskall*, *byggkorn* og *bringebær* i tillegg til ugress. Det ble også her funnet et lite fragment av brent bein.

Figur 12 a Foto av røys 2 i plan (foto M.Serafinska. Mot NØ).
Figur 12 b Foto av røys 2 i profil (foto H. Årskog. Mot Ø).
Figur 12 c-d Tegning av røysen i plan og profil (ill. C.Zinsli).

Figur 13 a-b. Foto av røys 3 i plan og profil (foto I. Sjøbakk. Mot N og S).
Figur 13 c-d Tegning av røysen i plan og profil (ill. C. Zinsli).

Funn relatert til røysene, B16609 (vedlegg F): I topp av røys 1 ble det under rensing funnet en mulig borspiss (fnr.3) og et avslag med retusj (fnr.2), begge av flint. Ved videre graving ble det funnet tre avslag (fnr.6,7 og 9). I topp av røys 3 lå en naturlig bergkrystall (fnr.4) og en bit flint (fnr.5), og i røys 2 et lite avslag av flint (fnr.8). Disse funnene har trolig ligget i undergrunnen før anleggelsen av røysene, og dermed ikke intensjonelt nedlagt i gravene.

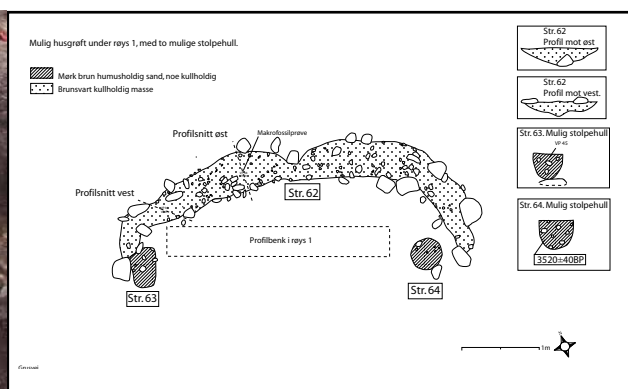
Øvrige funn fra Område 1

Grøft og mulig stolpehull under røys 1

Rett under røys 1 ble det etter fjerning av nordøstlig sektor påvist en grøft med brunsvart kullholdig masse, S 62 (vedlegg A). Grøften var ca. 4,6 meter lang, og formet som en bue med endene ned mot grusveien. Grøften stoppet ca. en meter før grusveien, og i hver ende lå et mulig stolpehull på innsiden (S 63 og 64). Det ble ikke funnet flere strukturer i forbindelse med grøften, men eventuelle andre strukturer kan ha blitt forstyrret i forbindelse med anleggelse av gravrøysen og byggingen av grusveien. Buen og stolpene på innsiden av grøften tilsier at dette kan ha vært en del av gavlen på et hus, som i form minner om Hus 1 på Område 2. Et av stolpehullene, S 64, ble datert til *overgangen senneolitikum/eldre bronsealder* (3520±40 BP, Beta -262334), og dermed passer også dateringene inn i en slik tolkning av denne strukturen. Dateringen fra jordlaget i røys 1 var som nevnt fra yngre bronsealder, og viser at røysen ble anlagt senere. Dette stemmer også med de stratigrafiske forholdene som ble dokumentert i felt. Det ble sendt inn makrofossilprøver fra grøften og bortsett fra *steinnype* (*Rosa canina*) ble det ikke gjort funn av identifiserbare makrofossiler.

Figur 14 a. Foto av grøft og stolpehull under røys 1 (foto L.I.Åstveit. Mot N).

Figur 14 b. Plan og profiltegning av grøft og stolpehull (ill. C.Zinsli).

Profil 1, dyrkningsprofil

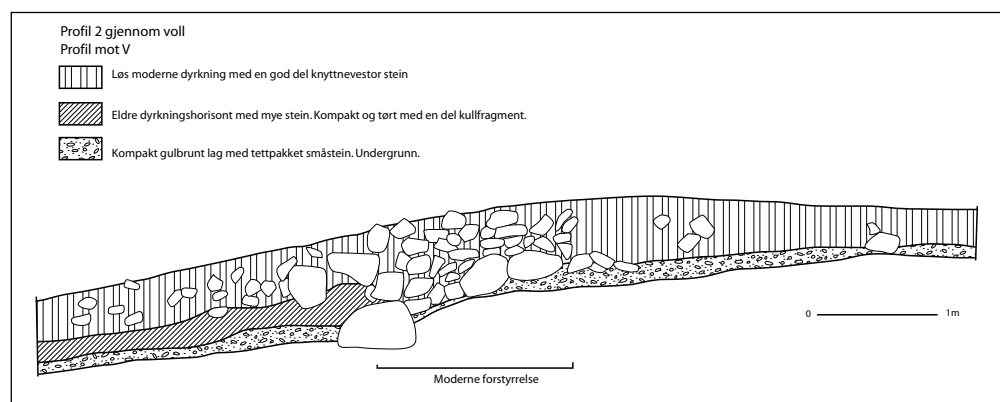
I sørvestlig hjørne av Område 1 var jordlagene opptil en meter tykke, og her ble deler av profilen rensert opp og tegnet. Det ble tatt ut pollen- og makrofossilprøver, samt dateringsprøver. De to øverste lagene ble tolket som nyere dyrkningsjord. Lag 1 bestod av løs brun dyrkningsjord med mye røtter, og en del mindre stein. Laget ble tolket som et moderne dyrkningslag. Dyrkningslaget under, lag 2, var mer kompakt og steinfyllt, men lik på farge som laget over. Under de to dyrkningslagene lå et svartbrunt lag med mye trekull som skilte seg klart fra laget over (lag 3). Dette laget ble tolket som en eldre dyrkningshorisont, og det ble tatt ut dateringer i topp og bunn av laget. Toppen av laget ble datert til 2450±40 BP (Beta -262328), som tilsvarer *overgangen mellom yngre bronsealder og førromersk jernalder*, og dateringen i bunnen fikk resultat 3730±40 BP (Beta -262322), som tilsvarer *senneolitikum*. Laget lå over gul sand og aur. Ved rensing av den eldre dyrkningshorisonten ble det funnet et avslag med retusj, som virket flatehugget og var glattet, og kan tolkes som et fragment av en sigd (fnr.10).

Resultatene fra den paleobotaniske rapporten (vedlegg I, Halvorsen 2010) antyder en kulturpåvirkning i perioden før, eller i overgangen til SN, da det var høye verdier av kullstøv og forekomst av lyskrevende urter. Disse indikatorene kan tyde på en rydding av området ved brenning. I prøven fra bunnen av lag 3 ble det funnet brente byggkorn og åkerugress, noe som tyder på en klar kulturpåvirkning av lokaliteten i SN. I toppen av lag 3 ble det i tillegg til spor etter dyrkning funnet beiteindikatorer. Dette kan tyde på at området både ble brukt til åkermark og beite i yngre bronsealder. Fra lag 2 var det en markant økning i antall arter i prøvene. Dette kan vise til en intensivering av jordbruket i eldre jernalder, og en mulig indikasjon på innmarksslått. Fra lag 1 indikerer prøvene en endring i korndyrkingen, med økte verdier av hvete (*Triticum* type) i forhold til bygg, i tillegg til pollen fra rug (*Secale*). Det foreligger ikke dateringer fra de to øverste lagene, men artssammensetning og endringer i pollenprøvene kan indikere dateringer til eldre og yngre jernalder.

Profil 2, voll i Område 1

I nedre kant av området parallelt med grusveien ble det påvist en voll i terrenget, og det ble lagt en sjakt gjennom denne for å kartlegge om dette enten var en strandvoll i forbindelse med øvre marine grense, en åkerkant/åkerrein, eller en moderne forstyrrelse. Vollen bestod av brun humusholdig jord og sand med mye stor stein, og i bunn lå det et svartbrunt kullholdig lag. Midt i vollen lå en fylling med mye større stein, som markerte seg som en nedskjæring i dyrkningslaget, denne nedskjæringen virket moderne. I øvre kant av vollen ble det funnet et bryne av kvartsitt (fnr.1). Konklusjonen er at dette er en moderne struktur som sannsynligvis er anlagt i forbindelse med veibyggingen.

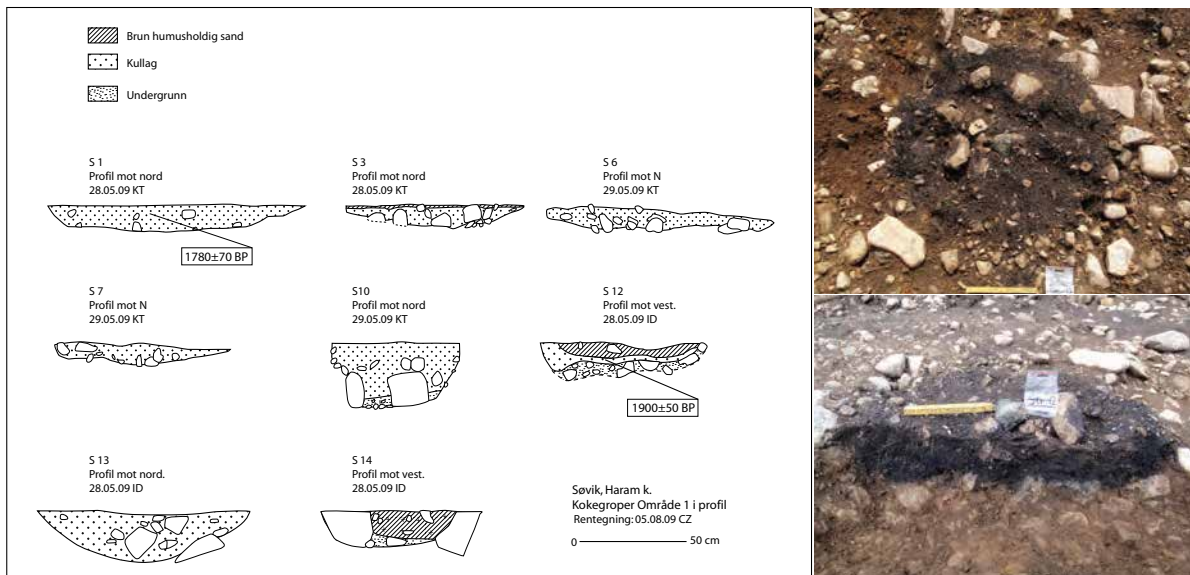

Figur 16. Profiltegning av snitt gjennom vollen på Område 1 (ill. C.Zinsli).

Kokegroper Område 1

Det ble funnet åtte kokegroper (S 1,3,6,7,10,12,13 og 14 (vedlegg A)), i hovedsak var det bunnen av kokegroperne som var bevart. Alle groperne hadde en tydelig kullrand, og hovedvekten hadde en ujevn flat bunn, med lett buete sidekanter. S 3 og S 12 hadde en linse med brun humusholdig sand i topp. Gropernes diameter varierte fra 60 til 123 cm, med dybde fra 4 til 12 cm. Det var en del stein i groperne, noen av disse var skjørbrente. S 10 og S 14 var små, fra 44 til 61 cm i diameter, og på grunnlag av den kullholdige massen og innslag av skjørbrent stein ble også disse tolket som rester av kokegroper. S 13 skilte seg fra de andre groperne, da denne hadde buete sidekanter og avrundet bunn. Den var også bedre bevart og dypere enn de andre groperne, med mål på 1 m i diameter og en dybde på 22 cm. Kokegroperne lå spredt i området rundt gravrøysene, med en samling av fem groper på oversiden av røys 1 og 2. Kokegroperne 12 til 14 lå i andre enden av feltet, mot nordvest, nærmere røys 3. To av groperne ble datert, S 12 til *eldre romertid* (1900±50BP, Beta -262337), og S 1 til *romertid* (1780±70BP, Beta -262341). Som nevnt ble også to av kokegroperne fra registreringen datert; S 13 til *overgangen eldre/ynge bronsealder* (1014-825 f.Kr.), og S 6 til *eldre romertid* (90-240 e.Kr.).

Figur 17 a-c. Profiltegninger av kokegroper fra område 1. Foto av str. 12 i plan (foto I. Dababsa. Mot S) og profil (foto I.Dababsa. Mot N).

Av øvrige strukturer på Område 1 var noen mulige stolpehull uten videre sammenheng (S 2, 4 og 5 (vedlegg A)), og en grøft (S 15) som lå isolert uten noen annen kontekst. Ingen av disse ble datert.

Tolkning av røysene og kulturhistorisk ramme

Gravfeltet øst for røys 1, 2 og 3 går under navnet *Vollane*, og det ligger i dag 40 - 50 gravhauger nord for biblioteket på Søvik skole. Røysene ligger plassert inn mot fjellfoten, med fri utsikt mot sjøen og øyene utenfor. Haugene er mellom to til fem meter i diameter og opptil 50 cm høye. Disse har ikke blitt arkeologisk undersøkt, men deres karakter som små runde gressdekte hauger, samt det store antallet innenfor et mindre område, tilsier klart at dette er gravhauger. Som nevnt ble noen av gravene undersøkt av Jansen i 1973 for siden å bli fjernet ved bygging av Søvik skole. På grunnlag av dette kan en anta at røysfeltet har vært større i omfang. Det andre gravfeltet i området ligger, som nevnt over, 500 m øst for Vollane.

På *Longva* ligger gravfeltet på en slak terrasse oppunder fjellfoten, med fri utsikt over Longvafjorden. I forhold til gravfeltene i Søvik var det her en større variasjon på røysene, blant annet var det flere langhauger. Peder Fylling (Fra Nicolaysen 1875) anslo i 1875 at det var ca. 200 hauger på terrassen. Flere hauger ble gravd ut av Per Fett på 40-50-tallet (Fett 1950), og på 70-tallet av blant annet Signe Hvosleff Krüger og Else Johansen Kleppe. Noen av haugene var nærmest funntomme bortsett fra små mengder brent bein og kull, mens andre hadde rike gravgaver i form av våpen og smykker. Funnene tyder på bruk av feltet både i eldre og yngre jernalder.

På *Via*, gnr. 43 i Førde kommune beskrev Per Fett et felt på 30 røyser mellom tre og syv meter i diameter. Noen av disse ble gravd ut på 70- og 80-tallet, og viste seg å være funntomme, men oppbyggingen av enkelte røyser viser likhetstrekk med røyser som er dokumentert på Vereide. Ved en undersøkelse av Åsa D. Hauken i 1980-81 ble rundt 300 m² av undergrunnen undersøkt mellom røysene på Via. Her ble det påvist bosetningsspor og groper tolket som kokegroper (Hauken 1982).

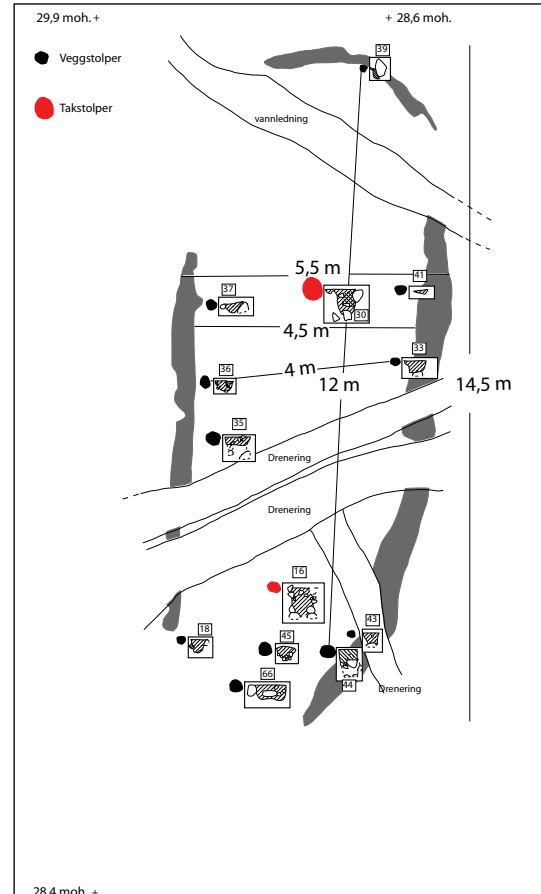
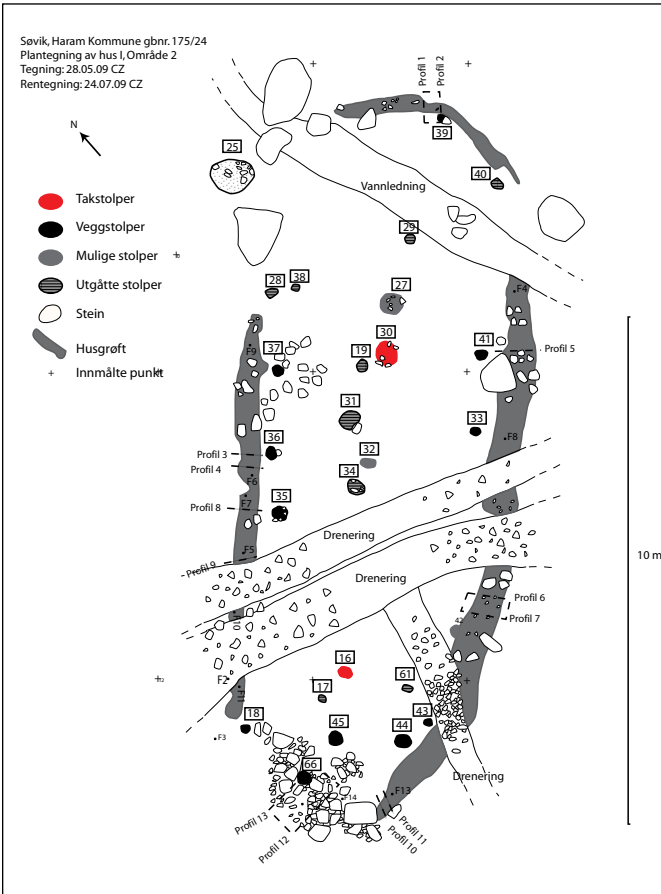
Gravfeltet på *Vereide* i Gloppen kommune ligger også tilbaketrukket på en terrasse inn mot fjellfoten. Det ble registrert 114 gravhauger her av Per Fett i 1960, men etter videre registreringer og utgravninger økte antallet opp mot 200 hauger. Under de omfattende arkeologiske utgravningene fra 1990 til 1994, ble omkring 30 hauger undersøkt. Størstedelen av haugene var små og runde, og hovedsakelig funntomme. Flere av de undersøkte haugene hadde en intensjonell oppbygging som gjorde det klart at de var gravrøyser, og ikke rydninger. Det ble ikke funnet tradisjonelt gravgods i røysene, men ved flere sammenhenger små klumper slagg og brent leire. På grunn av lite brent bein i gravene kunne man ikke si noe om haugene hadde rommet brente eller ubrente begravelser, eller om de hadde hatt en funksjon som minnesmerker uten gravlegginger (Dommasnes 1997).

Område 2

Hus I

Det toskipete huset datert til SN er hovedobjektet i dette området. Huset har retning nordøst-sørvest og ligger i hellende terreng mot sørvest. En kullholdig grøft gikk rundt hele huset med noen avbrudd og hadde en åpning i sørvestre gavl. Husflaten virket ryddet da det i undergrunnen rundt lå flere større steinblokker, noen av disse i kant med vegggrøften. På kryss og tvers over huset var det gravd fire moderne grøfter, og har sannsynlig ført til at noen av veggstolpene, og takstolpene mangler. Ved avdekking med maskin var kun den kullholdige grøften samt noen få fyllskifter synlig i undergrunnen. Derfor ble det først antatt at grøften hadde funksjon som en vegggrøft. Etter opprensing kom det imidlertid til syne flere veggstolper på innsiden av grøften, og det ble klart at grøften hadde blitt anlagt rett utenfor veggen på huset. Grøften var stedvis fylt med stein. Også i området nedenfor den sørvestre gavlen lå det en pakning med stein som virket intensjonelt nedlagt. Begge disse faktorene tyder på at grøften har hatt funksjon som en drenering, med avrenning ned mot sørvest.

Til sammen ble det avdekket 13 sikre stolpehull innenfor huskonstruksjonen (vedlegg A), hvorav to er tolket som takbærende. Tre strukturer ble tolket som mulige støttestolper. To av disse lå i midtaksen til huset, men var ikke dype nok til å være takbærende stolpehull. Ni strukturer innenfor husområdet ble avkreftet. De takbærende stolpene, S 16 og S 30 lå i husets midtakse og var dypere enn de øvrige, opptil 40 cm dype og rundt 30 cm i diameter.

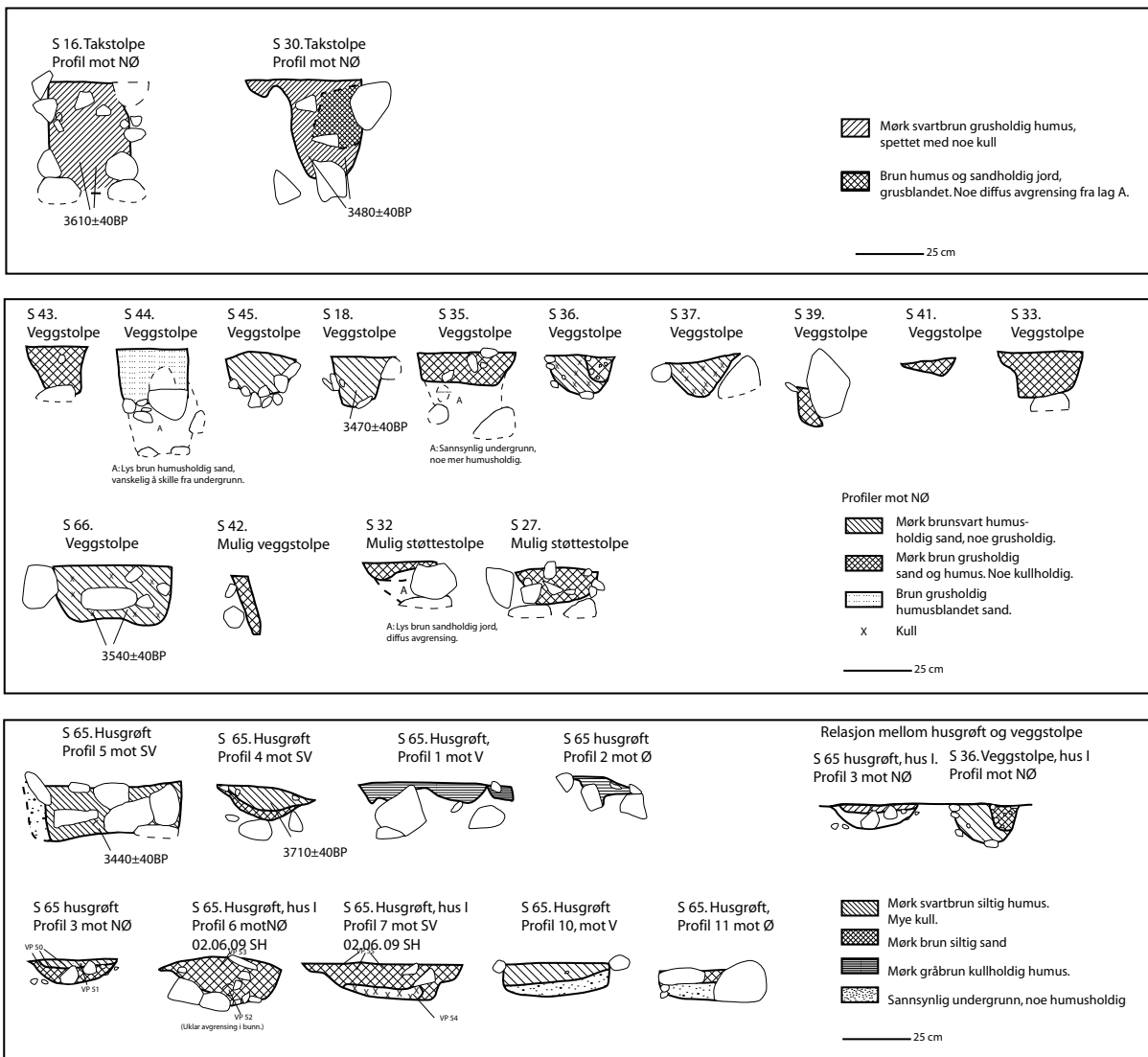
Figur 18 a. Oversiktsfoto over hus I på Område 2 (over) (foto L.L.Åstveit. Mot Ø).

Figur 18 b-c Plantegning av huset (til venstre) og Huset med mål, profiler stolpehull og hoh. (ill. C.Zinsli).

De to takbærende stolpene hadde flere større stein i kant som mest sannsynlig har fungert som skoningsstein (det var imidlertid vanskelig å skille naturlig undergrunnsstein og skoningsstein i denne konteksten). Veggstolpene, S 18, 33, 35, 36, 37, 39, 41, 43, 44, 45 og S 66 var fra 10 til 20 cm dype, en del av disse også trolig steinskodde. Stolpehullene varierte noe i utseende, men hadde i hovedsak lett buete sidevegger og lett avrundet bunn. En god del av dem var kullholdige i likhet med grøften.

Figur 19. Profil 5 i husgrøften. Deler av grøften etter formgraving (foto C. Zinsli. Mot SV).

Figur 20. Profiltegninger av stolpehull og snitt gjennom husgrøften (ill.C.Zinsli).

Med utgangspunkt i dreneringsgrøften er huset 14,5 m langt, og 4,5 m bredt (på innsiden av grøften). Huset ligger i helling både mot sør og mot vest. Høydeforskjellen fra sørvestlig til nordøstlig ende av huset langs lengdeaksen er 1,5 meter. Fra det nordlige til det østlige hjørnet i den nordøstlige gavlen skiller det 1 høydemeter.

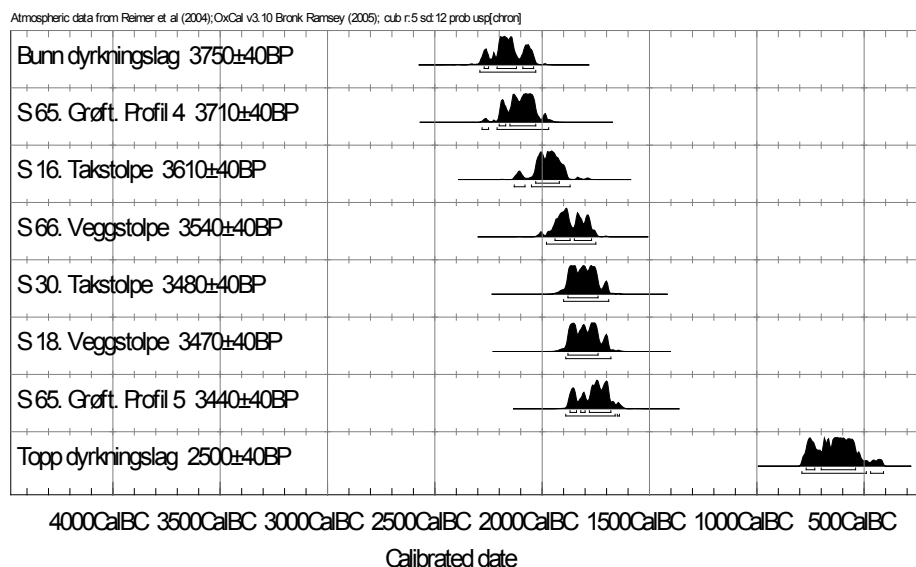
Stolpene i husets sørlige kortvegg tilsier her en rett gavl med lett krummete hjørner. I nordlig ende mangler det stolper, men på grunnlag av buen på dreneringsgrøften, som forøvrig går rett på utsiden av veggstolpene, indikeres en rund gavl i denne enden. Det kan antas å ha vært fem til syv veggstolpepar foruten gavlstolpene hvis en regner med stolper som sannsynlig har blitt fjernet av de moderne grøftene. Avstanden mellom veggstolpene er på litt over en meter og dette er forholdsvis tett. En slik avstand ville kunne støtte opp en vegg av leirklint flettverk. Ettersom det ikke er funnet leire eller andre indikasjoner på en slik veggkonstruksjon blir dette kun en tolkning.

Dateringer

Det ble sendt inn seks dateringsprøver fra hus I (vedlegg D), to fra grøften (S 65), fra to veggstolper (S 18 og 66) og fra begge takstolpene (S 16 og 30).

Kontekst	¹⁴ C år BP	Kal.år (2 sigma)	Beta nr.
S 65. Grøft. Profil 5	3440±40 BP	1880-1650 f.Kr.	-262325
S 65. Grøft. Profil 4	3710±40 BP	2200-1980 f.Kr.	-262326
S 16. Takstolpe	3610±40 BP	2120-1880 f.Kr.	-262324
S 30. Takstolpe	3480±40 BP	1900-1690 f.Kr.	-262329
S 18. Veggstolpe	3470±40 BP	1890-1690 f.Kr.	-262323
S 66. Veggstolpe	3540±40 BP	1970-1750 f.Kr.	-262331

Tabell 2: Dateringer fra hus I.

Figur 21. Dateringer fra dyrkningsprofil og hus I i Oxcal.

Resultatene fra dateringene antyder to bruksfaser av huset, eventuelt en reparasjon/utskifting av stolper. Struktur 30, 18 og profilsnitt 5 i grøften (S 65) sammenfaller i tid, og gir huset en datering til *senneolitikum/overgang eldre bronsealder*. Struktur 66, 16 og profilsnitt 4 i S 65 er eldre, og dateres til *senneolitikum*. Ut ifra husets konstruksjon er det lite som tyder på flere forskjellige faser, og det virker heller ikke påbygd/utvidet. Da en del av stolpehullene mangler er det vanskelig å si dette sikkert. Forskjeller i dateringene kan som nevnt skyldes utskiftninger av stolpene med gjenbruk av de samme nedgravningene. Ettersom dyrkningslaget fra flaten også er datert til SN, og representerer en kontinuerlig dyrkning opp igjennom bronsealderen, skyldes avviket i alder sannsynligvis forurensing fra denne aktiviteten.

Husets sammenheng med den tidligste dyrkningen som er representert i profil 1 virker åpenbar. Den tilsynelatende homogeniteten i konstruksjonsdetaljer og dateringsrammene tilsier at huset ble anlagt i SN, og at hovedbruksfasen har vært i en sen fase av SN.

I nordlig hjørne av huset var det et opphold i grøften, og her lå en kokegrop (S 25). Gropen skilte seg fra resten av huskonsentrasjonen, og ble antatt å være yngre. S 25 ble da også datert til 1870±50BP (Beta -262339), *eldre romertid*. Kokegropen er sannsynligvis årsaken til at husgrøften er brutt her.

Funn relatert til hus I, B16608 (vedlegg F)

Det ble gjort syv snitt i dreneringsgrøften, S 65 (se figur 18b), grøften ble videre formgravd og massen ble såldet på 4 mm maskevidde. Av diagnostiske funn var en slipt spiss av skifer (fnr.4), og tre fragmenter av en slipt vestlandsøks eller meisel (fnr.5-7). Ellers ble det funnet åtte flintbiter/avslag og en bipolar kerne i og ved grøften (fnr.2,3, 8-14). Det er vanskelig å si sikkert om disse funnene kan relateres til huset, eller om de har ligget i dyrkningslaget.

I forbindelse med vasking av kullprøver fra stolpehullene ble det gjort funn av makrofossil i form av et brent byggkorn. Videre ble det sendt inn makrofossilprøver fra vegggrøften og fire stolpehull som ble analysert, og resultatene foreligger i den paleobotaniske rapporten (vedlegg I). Det var gjennomgående mye *hasselnøtskall*, en del *byggkorn*, og *bringeber* i prøvene. I en slik kontekst indikerer dette husholdningsavfall. Det er størst konsentrasjon av makrofossiler i grøften og i veggstolpene, og kan tyde på at materialet har blitt kostet ut mot veggene på huset (Halvorsen 2010).

Konstruksjonsdetaljer på toskipede hus

Denne typen hus består av tre parallelle rekker med jordfaste stolper som deler huset inn i to deler, eller skip. Husene funnet på Vestlandet varierer i lengde, fra de minste på rundt 10 meter til det lengste på 25 meter, funnet på Kleppstemmen i Rogaland (Berge 2007). Gjennomsnittet ligger på rundt 14-15 meter i lengde. Bredden på konstruksjonene varierer fra mellom fire til syv meter. Husene har hatt en antatt levetid på 50 til 100 år avhengig av undergrunn og vedlikehold, ettersom stolpene var jordfaste var en avhengig av å skifte ut disse etter en tid pga. forråtnelse.

Den midtre rekken av stolper er takbærende, og disse stolpene er oftest velfundamenterte, med dype nedgravninger som kan være kraftig skodd med stein. Det er i snitt tre til fem slike midtstolper i de toskipede husene, men dette varierer fra hus til hus. De ytre rekkene av stolper er veggstolper, nedgravningene til disse er stort sett mindre i diameter og grunnere. All vekt fra taket lener da på takstolpene og dels veggstolpene, men det kan i tillegg ha vært indre avstivere mellom vegg- og takstolpene for å forsterke konstruksjonen.

TOSKIPET HUS

ca 4000 - 3500 år siden

Figur 22. Rekonstruksjon av det toskipete huset fra Kvåle. Man kan også anta at huset på Søvik har sett tilsvarende ut (ill. Ragnar Børsheim, Arkikon).

av veggstolperekken, som ofte har blitt tolket som dreneringsgrøfter. Grøftene har vært viktige for å forebygge råte og lekkasje ved å drenere bort vann fra husveggene, spesielt og med tanke på leirklinte flettverksvegger. Grøftene kan også ha vært en del av veggkonstruksjonen, med stolpehull eller syllstokk i selve grøften (Rønne pers.medd).

Det er ikke vanlig å finne rominndeling i toskipede hus i Norge, og dette blir brukt som argument for at de ikke har holdt husdyr inne i bolighuset. Alternativene er at dyrene har blitt holdt ute hele året, eller at de har hatt egne hus til dyr. Det er heller ikke vanlig å finne spor etter inngangsparti, og viser at inngangen trolig ikke har vært inntrukket, men har ligget i veggstolperekken. I noen tilfeller har det blitt funnet ildsted i forbindelse med husene, dette bl.a. fra husene på Stokkset, Sande kommune, på Voll i Rennesøy kommune, og i Hellvik, Eigersund kommune. Ragnar Børsheim mener at mangel på ildsteder i husene på Vestlandet kan skyldes dårlige bevaringsforhold, eller at ildstedene ikke var gravd ned i bakken slik vi ser fra yngre perioder (Børsheim 2005).

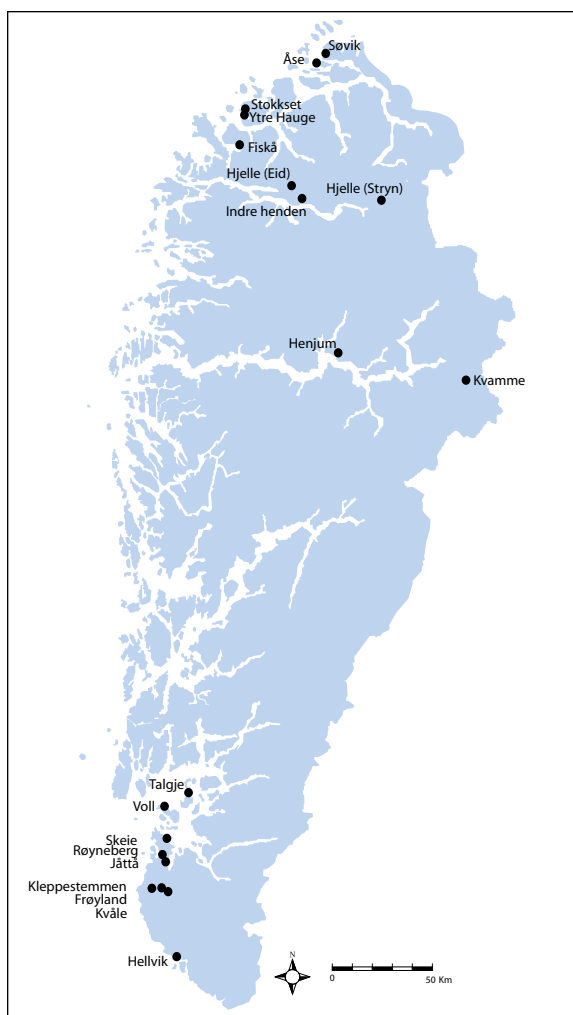
Ragnar Børsheim har rekonstruert huset fra *Kvåle* i Time kommune, og mener at huset mest sannsynlig har hatt et valmet, lett avrenningstak dekket med strå og halm. (Et valmet tak er et skråtak hvor takflatene skrånene jevnt ned til alle fire sider) Dette basert på plasseringen av takstolpene i forhold til gavlen på huset, og fordi gavlen er lettere buet. En buet gavl med valmtak vil ta noe av vekten fra veggene (Børsheim 2005). Fra Danmark og Sør-Sverige er det kjent et stort antall toskipede hus, disse har trolig ofte hatt én rett og én buet gavl, også fra hus II *Stensrød* som ble funnet i forbindelse med Svinesundsprosjektet er det antatt lignende konstruksjon (Rønne 2004).

Siden all vekten av taket er på tak- og dels veggstolpene har husene krevd en lett takkonstruksjon av strå, spon eller lignende taktekkingsmaterialer, et torvdekt tak ville sannsynligvis bli for tungt (Rønne pers.medd, Børsheim 2005). Når det gjelder veggkonstruksjon diskuteres det om det har blitt brukt leirklint flettverk, eller en sleppverkskonstruksjon med planker. Børsheim mener avstanden mellom veggstolpene ofte er for stor til at det kan ha holdt oppe en leirklint flettverkskonstruksjon, dette på hus hvor avstanden er over 1,5 meter (Børsheim 2005). Det er derimot ingenting i veien for at det har vært festet staur mellom veggstolpene for å støtte opp flettverket (Rønne pers.medd). På flere av husene på Vestlandet er det funnet grøfter på utsiden

I stolpehull og fra grøftene rundt husene blir det ofte gjort funn av gjenstander og rester etter husholdsavfall som brent korn og bein. På samme måte som i Søvik ble det i huset på Hjelle i Eid funnet forkullet byggkorn i noen av stolpehullene. Dette kan knyttes til aktiviteter inne i huset, og som ved fraflytting eller ved utskiftning av stolper har havnet ned i stolpehullene (Slinning 2005).

Tolkning av hus I og kulturhistorisk ramme

Toskipete hus dateres normalt til *sen steinalder og eldre bronsealder*. De første husene av denne typen ble funnet av Egil Bakka allerede på 1950-tallet, på Stokkset i Sande kommune. Etter fjerning av en gravhaug fra jernalderen oppdaget man stolpehull i undergrunnen, som viste seg å være spor etter tre toskipede bygninger (Johnson & Prescott 1993). Først på 90-tallet ble de neste husene funnet, da maskinell fleteavdekking ble vanlig som metode ved arkeologiske utgravninger i Norge, og man avdekket større flater. Det er funnet forholdsvis få slike hus på Vestlandet sett i forhold til bosetningsspor fra senere perioder. En grunn til dette kan være at bosetningsflatene fra senneolitikum/eldre bronsealder har vært kontinuerlig bosatt eller har blitt gjenopptatt utover i forhistorien, og dermed har de eldre anleggene blitt forstyrret. En annen forklaring kan være at en del av husene har ligget i mer marginale områder som virker mindre egnet for bosetning, og har derfor ikke blitt undersøkt i så stor grad som større potensielle bosetningsflater. Økt kunnskap og økt utbygging har ført til at flere slike områder blir undersøkt, og i takt med dette har også antall toskipede langhus økt det siste tiåret.

Figur 23. Kart over Vestlandet med toskipede hus (kart fra Zinsli 2007).

Fra Bergens museumsdistrikt er det hittil funnet rundt 12 toskipede hus, i tillegg til to lokaliteter som er usikre ettersom det kun er funnet takstolper, Kvamme i Lærdal (Diinhoff 2001) og Hjelle i Stryn kommune (Gundersen 1995). På Sunnmøre ble det funnet tre overlappende hus på Stokkset som nevnt over, og i samme kommune er det funnet tre overlappende hus på ytre Hauge (Olsen in prep.). I tillegg er det funnet et hus på Fiskå i Vanylven kommune (Diinhoff 1998), og et på Åse, Ålesund kommune (Olsen 2004a). I Sogn og Fjordane er det funnet toskipede hus som overlapper hverandre på Indre Henden, Eid kommune (Olsen 2004b), i tillegg til et hus på Hjelle, Eid (Slinning 2005), og et på Henjum i Leikanger kommune (Diinhoff 2004). Ved senere års undersøkelser er det funnet flere lokaliteter med toskipede hus i Bergens museumsdistrikt.

I Rogaland er det funnet mer enn 13 toskipede hus; fra Voll på Rennesøy (Høgestøl 1995), Talgje i Finnøy kommune (Hemdorff 1993), Kvåle i Time kommune (Børsheim et al 2001), Skeie (Tsigaridas, Skåre 2007) og Jåttå i Stavanger kommune (Hulth 1997), Røyneberg i Sola kommune (Hulth 1997), Frøyland i Time kommune (Bjørdal 2009),

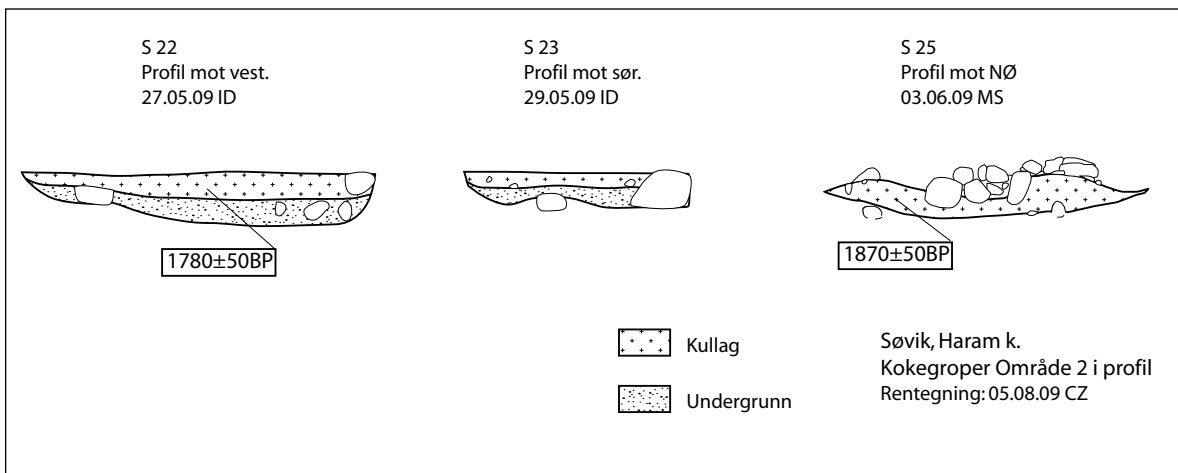
Kleppestemmen i Klepp kommune (Berge 2007) og på Hellvik i Eigersund kommune (Zinsli 2009). Også i Rogaland har nyere undersøkelser avdekket flere toskipede hus.

Øvrige funn fra Område 2

Kokegropene

På Område 2 ble det avdekket tre kokegrop, S 22, 23 og 25 (vedlegg A). Alle gropene hadde en tydelig kullrand og innslag av skjørbrent stein, og var fra 60 til 94 cm i diameter og opptil 11 cm dype. S 22 og 23 lå samlet i øvre del av Område 2, på nedsiden av røys 1 og 2. S 25 lå som nevnt for seg selv i nordlig hjørne av det toskipede langhuset. S 25 ble datert til *eldre romertid* ($1870 \pm 50\text{BP}$, Beta -262339), og S 22 til *romertid* ($1780 \pm 50\text{BP}$, Beta - 262342).

Kokegropene har tradisjonelt sett blitt tolket som matlagningsgrop for tilberedning av fisk eller kjøtt. I bosetningskontekst har gropene også blitt tolket som røykeovner. Disse røykegropene har da vært store og flate i bunn, og har ofte spor etter gjenbruk (Diinhoff 2009). I andre kontekster har kokegropene blitt tillagt en rituell funksjon, som en sentral handling i forbindelse med gudedyrkelse, i form av matoffer (Narmo 1996). I Danmark finner en ofte kokegrop i forbindelse med graver fra eldre jernalder, da ofte med et sammenfall i tid (Henriksen 2005). Fra Vestlandet er det på lik linje funnet groper ved gravfelt, fra bl.a. Via og Vereide.

Figur 24 a. Foto av kokegrop str. 22 i profil (foto I. Dababsa. Mot V).

Figur 24 b. Profiltegninger av kokegropen fra Område 2 (ill. C. Zinsli).

Oppsummering av resultatene fra Område 1 og 2

Utgravningene på Område 1 og 2 avdekket forhistorisk aktivitet fra sen steinalder til eldre jernalder, og overgikk det forventede funnbildet. Det ble påvist forhistorisk åkeraktivitet tilbake til SN over større deler av flaten som ble undersøkt, med kontinuitet til yngre bronsealder og oppover i jernalderen. Beiteindikatorer viser at det har blitt holdt husdyr i tillegg til dyrkingen fra yngre bronsealder. Dyrkningslaget og makrofossil av korn, sett i sammenheng med det toskipete huset, samt bygningen under røys 1, gir oss et forsterket bilde av en tidlig jordbruksbosetning i Søvik. Jordbruket regnes som godt etablert i denne perioden i Sør-Norge hvor en utnyttet solvente og lett drenerte flater til dyrking. Husenes beliggenhet har allikevel ofte en nærhet til sjø eller fjell, og viser at man mest sannsynlig har hatt en blandingsøkonomi med jakt og fiske i tillegg til jordbruk.

De sikreste kontekstene vi har for bruk av området i yngre bronsealder og romertid er kokegropene. De ligger i nær tilknytning til de tre gravrøysene, som igjen kan settes i sammenheng med gravfeltet på Vollane. Røys 1 og røys 2 har en sammenfallende datering med kokegropene, og forsterker tanken på at gropene har blitt benyttet som et ledd i ritualer foretatt i forbindelse med gravleggelsene. De gir også en sterk indikasjon på at gravfeltet på Vollane ble anlagt i yngre bronsealder og videre brukt inn i eldre jernalder.

Område 3

I dette området ble det ikke påvist strukturer av forhistorisk karakter. Dette er sannsynligvis på bakgrunn av de svært vanskelige undergrunnsforholdene. Av gjenstander ble det funnet en enkel hjerteformet spiss. Denne er katalogisert sammen med materialet fra Område 2 (B16608, vedlegg F).

Område 4

Registrering og utgangspunkt

Under registreringen i dette området ble det dels benyttet konvensjonell prøvestikkmetode og dels maskin (Waraas 2002, Haugene 2008). Det ble funnet flint i dyrkningslaget uten at dette var tidsdiagnostisk. I tillegg til flintartefakter ble det påvist to strukturer, dette ble vurdert som kokegrop eller ildsteder. En av strukturene ble datert og gav overgangen SM/TN (3980-3710 f.Kr.), og viste at det var bevaringsforhold for strukturer fra steinalder på lokaliteten. Dette ble også vektlagt i prosjektbeskrivelsen og var et viktig premiss i forhold til valg av metode.

Metodisk gjennomføring

Sampling

Et lokalt koordinatsystem ble etablert med 50x/100y sentralt på lokalitetsflaten, x stigende mot nord og y mot øst. Innenfor koordinatsystemet ble det gravd prøveruter på 1x1 meter i et samplingsystem. I disse rutene ble all dyrkningsmasse såddet, dette for å få en rask avklaring på eventuelle kjerneområder på boplassflaten. Dyrkningslaget var 20-35 cm tykt, og under dette fulgte et kompakt steinlag. Vi valgte å ikke gå igjennom dette laget i tilfelle det skulle ligge strukturer i/under dette, det var altså ikke ønskelig å ”punktere” steinlaget og dermed ødelegge en helhetlig flate med tanke på mulige strukturer. Det viste seg i etterkant at dette var en riktig vurdering da det dukket opp flere relativt uforstyrrede steinpakninger/strukturer under dyrkningslaget, disse var det ikke mulig å erkjenne før en stor flate var avdekket med maskin. Samplingen gav et relativt tydelig spredningsmønster på lokalitetsflaten, med et område på ca. 8x8 m som var spesielt funnrikt. Av diagnostiske funn fra prøverutene var to trinnøkser og mikroflekker. Bortsett fra en liten mengde kvarts og bergkrystall var det en klar overvekt av flint i rutene, mye av dette hadde spor etter bipolar reduksjon.

Til sammen pekte disse trekkene mot en datering til SM. En stor andel (43 %) av materialet viste tegn på å være vannrullet. Dette gav en tidlig indikasjon på at lokaliteten hadde ligget tett på samtidig strandlinje, og at den i ”tapesperioden” mellom 7000-5000 BP hadde vært oversvømmet ved flere anledninger.

Prøverute	Flint	Kvarts	Kvartsitt	Bergkrystall	Sandstein	Bergart	Diabas	Totalt	Vannrullet
1	27							27	19
2	23	1						24	13
3	30							30	15
4	52	4	1	1				58	27
5	52	3						55	18
6	54	2						56	36
7	14			1	1			16	6
8	115	2		3		1		121	57
9	26	1		1				28	13
10	157	4						161	68
11	101	1	1	1				104	50
12	77	12	1					90	45
13	28			1				29	10
14	36	1						37	7
15	10							10	5
16	38	2						40	18
17	63	1	1	1				66	29
18	98	5		4				107	49
19	19	1						20	8
20	70	8		1		1	1	81	26
21	108	3		1				112	53
22	46	4						50	23
23	146	7	2	3	1			159	50
24	120	9	1	1				131	62
25	82	5				1		88	41
26	124	5	1	5				135	49
27	19	2		1				22	8
	1735	83	8	25	2	3	1	1857	805

Tabell 3: Råstoffvariasjon og antall funn fra prøverutene.

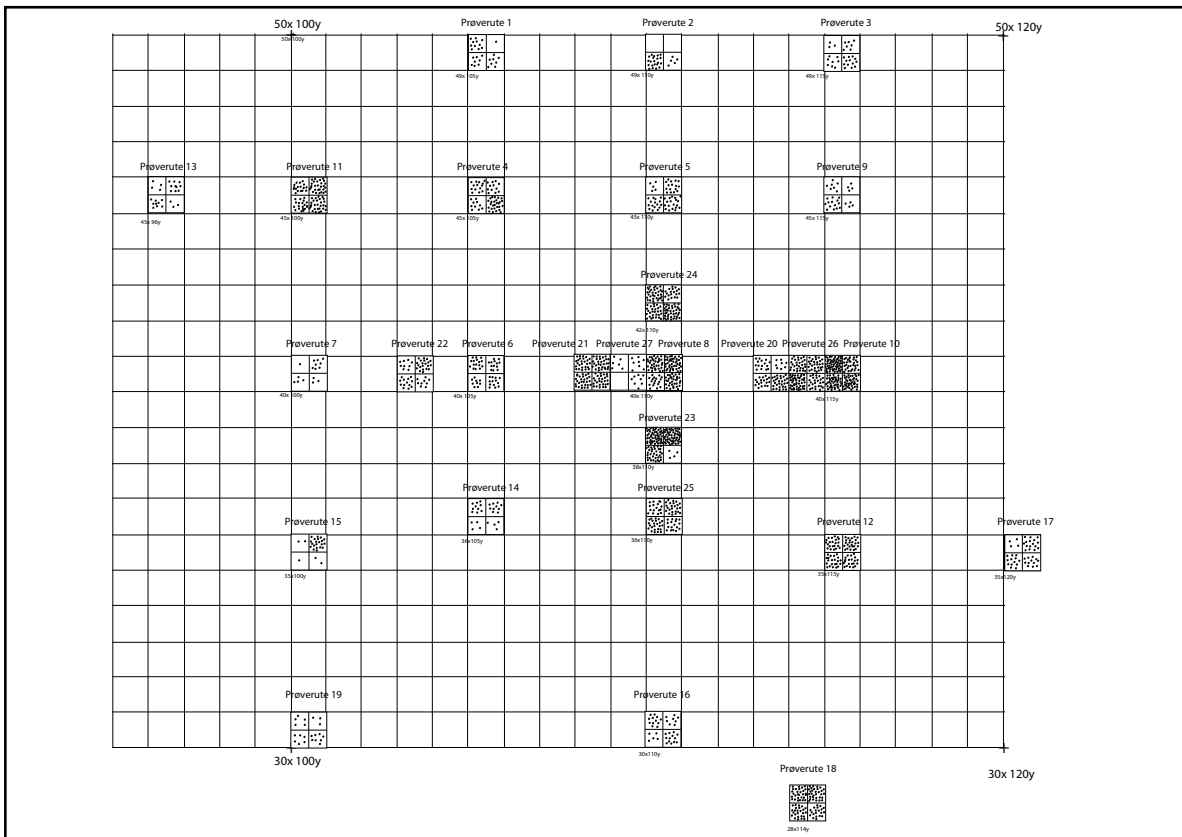
Avdekking med maskin og dyp sjakt

Et område på 697 m² ble avdekket med maskin. I utgangspunktet ble all matjord ned til det steinholdige laget fjernet. Det var relativt enkelt å holde det vertikale nivået da prøverutene gav en god indikasjon

på matjordstykkelsen i de ulike områdene på lokalitetsflaten. Det betyr at den eksponerte flaten korresponderte med bunnen av prøverutene på dette tidspunkt. Det er åpenbart at det i denne prosessen ble fjernet en mengde artefakter som lå i matjorden. I tillegg til avtorvingen ble det vest på lokaliteten gravd en dyp sjakt for å kartlegge den naturlige sedimentasjonen i forbindelse med strandforskyvningen. Sjakten ble lagt i utkanten av det antatte kjerneområdet, på samme sted som en av fylkeskommunens sjakter.

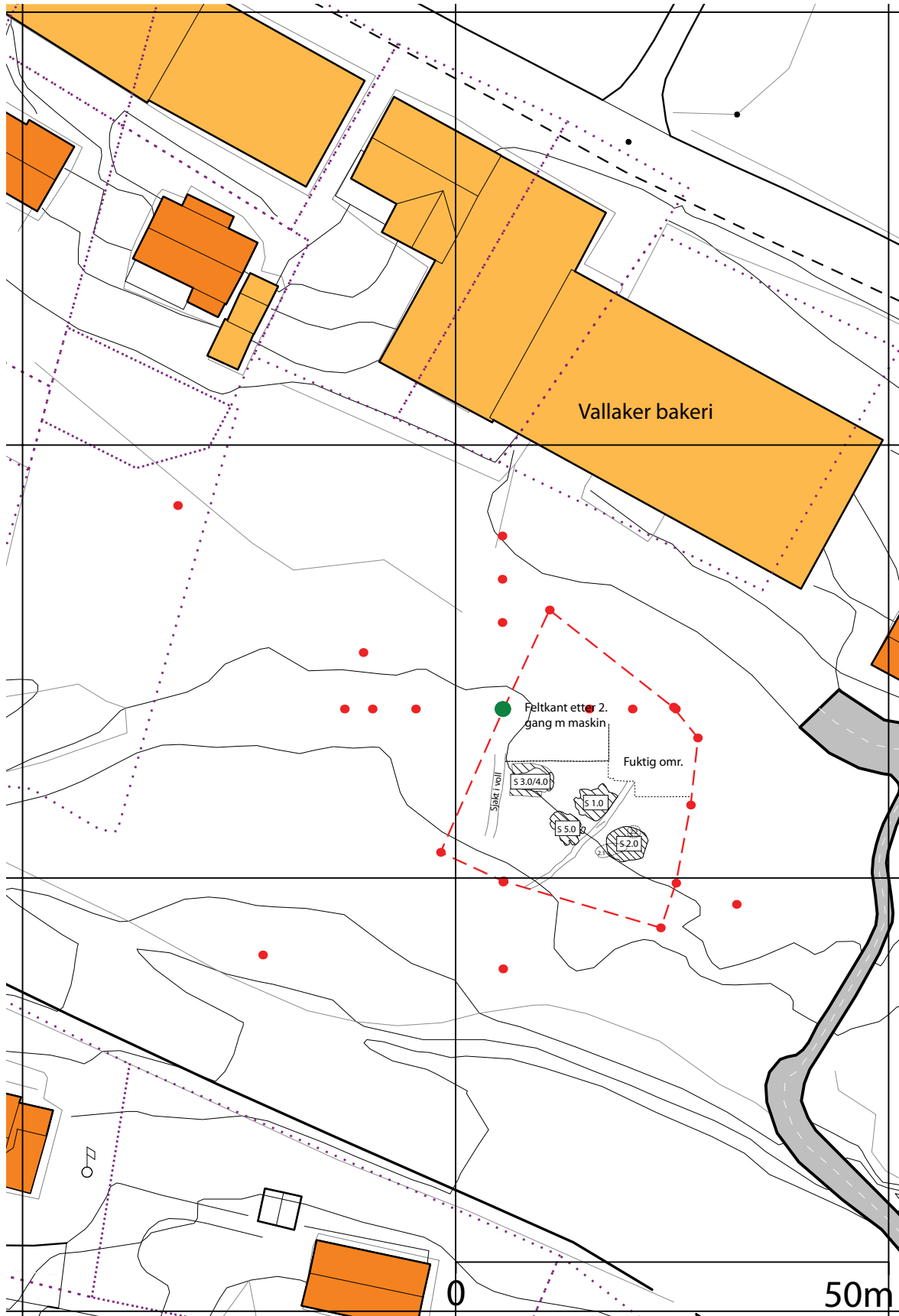
Figur 25. Foto av Lokalitet 1 etter avdekking med maskin 1. gang. Merk sjakten gjennom strandvullen til høyre i bildet (foto L.I. Åstveit. Mot S).

Figur 26. Spredning av det littiske materialet fra prøverutene gjennom matjordslaget.

Figur 27. Foto av Lokalitet 1 etter avdekking av maskin 1. gang. To dreneringsgrøfter er synlig (foto L.I. Åstveit. Mot V).

Figur 28. Plantegning over strukturer på lok. 1.

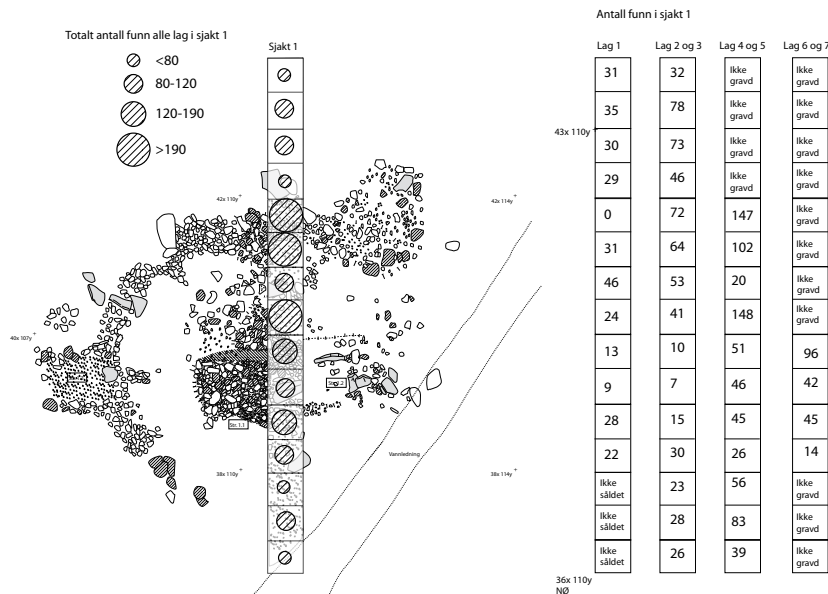

Dette området ble valgt for ikke å skade eventuelle kulturlag og strukturer mer enn nødvendig. Situasjonen i sjakten viste en jevn fordeling av massene uten sortering noe som tydet på en gradvis akkumulasjon. Det kunne ikke spores kulturlag i profilen i sjakten. I toppen av denne sjakten ble de to strukturene fra registreringen påvist, disse lå under veiduk og ble rensset fram. Etter avdekking av flaten ble denne rensset opp med krafse og graveskje, og det ble gravd noen ruter spredt i området for å få kontroll på funnmengde og eventuelle kulturlag. I alle rutene var det forholdsvis store mengder littisk materiale, en blanding av vannrullet og skarpt. I flere av rutene ble det påvist et mørkere kullholdig lag. Under arbeidet med å grave disse rutene dukket det opp flere steinpakninger. I tillegg ble det påvist moderne forstyrrelser i form av dreneringsgrøfter og vannledninger.

Maskin ble benyttet en andre gang for å få mest mulig kontroll over den stratigrafiske situasjonen i bakkant av strandvullen, dvs. mot nord. Her virker det som det har vært mye forstyrrelser i nyere tid, og et flyfoto fra ca. 1950 bekrefter en kraftig dreneringsgrøft i dette området.

Sjakt 1 i Struktur 1

Steinpakningene bestod gjennomgående av knyttnevestore stein, en del av disse så ut til å være skjørbrent, det var imidlertid vanskelig å skille skjørbrente stein fra stein utsatt for naturlig erosjon. Etter at strukturene var dokumentert med foto og tegning ble det gravd en sjakt, (Sjakt 1) på 50 cm bredde inn i den ene steinpakningen (struktur 1.0, vedlegg A). Sjakt 1 ble gravd i henhold til koordinatsystem i 5 cm mekaniske lag, og all massen i sjakten ble såldet på 4 mm maskevidde. Ca. 1/4 av strukturen var ødelagt av en moderne vannledning. Det kunne observeres et markant skille bestående av en steinrekke ved 37x/110y. På innsiden av rekken, (dvs. mot nord) var det et mørkt fett kullholdig lag, mens på utsiden lå et mer sand og grusblandet lag. Ca. 1 m lengre mot nord, ved 38x/110y, ble det påvist en helle som dekket hele sjakten og som åpenbart var intensjonelt nedlagt. Like sør for denne, i selve kulturlaget, ble det funnet en bromme/spyd av skifer. Dette funnet skilte seg klart fra det øvrige littiske materialet fra sjakten. Den skilte seg også klart fra alle andre funn på lokaliteten, og vil diskuteres mer senere. Til tross for at de nordligste rutene i lag 4-7 ikke ble utgravd antyder spredningsmønsteret i sjakt 1 en funnfortetting i nordlig del.

Figur 29. Funnspredning i sjakt 1 gjennom S 1 (ill. C.Zinsli).

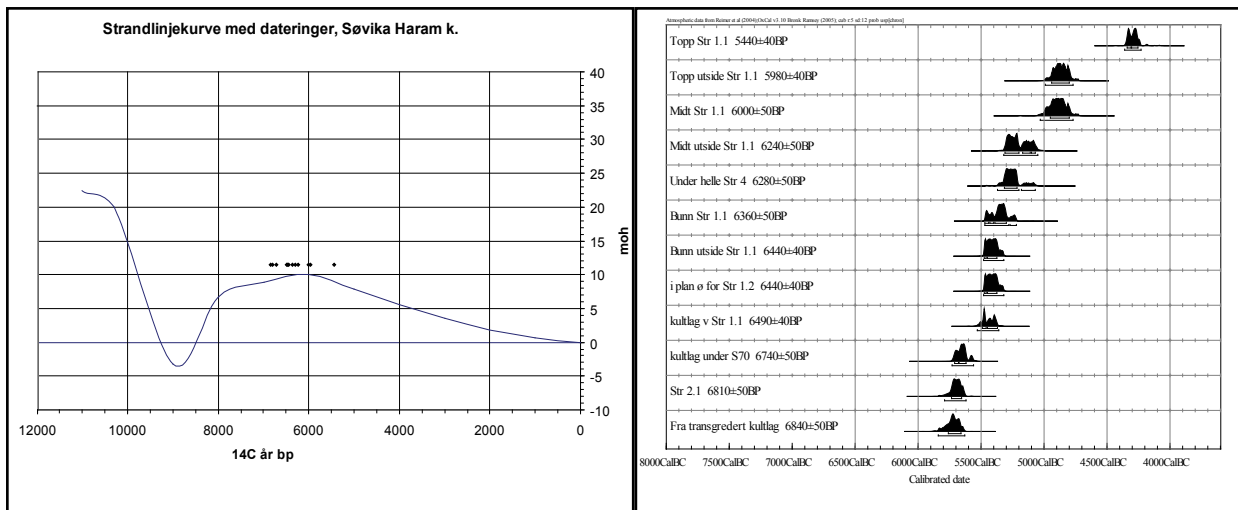
Sjakt 2 i Struktur1

Ytterligere en sjakt ble åpnet opp i S1. Denne lå innenfor koordinatene 38-40x og 107-110y. Sjakt 2 ble senere utvidet og var utgangspunktet for en totalgraving på vestsiden av profilbenken. Også i denne sjakten ble det påvist et kullholdig lag og diverse steinsettinger. Kullaget lot seg avgrense innenfor hele den utvidete sjaktens område.

Sedimentakkumulasjon på boplassflaten, ¹⁴C dateringer

Undergrunnen på lokalitetsflaten kan best karakteriseres som en typisk strandvoll. Massene er usortert i forhold til partikkelstørrelse. Det er få tegn som tyder på stormvoller slik en har sett i denne regionen på mer eksponerte strandområder. På Lok. 1 i Søvik synes det snarere å være snakk om en jevn akkumulasjon, kanskje i flere omganger. Det lot seg dessverre ikke gjøre å påvise overlagrede situasjoner med daterbart littisk materiale. Hele 36 % av funnmaterialet var vannrullet i større eller mindre grad. Til sammenligning er under 5 % vannrullet på den største lokaliteten som ble undersøkt på Ormen Langeprosjektet (Åstveit 2008a:131), og samtlige av de senmesolittiske lokalitetene fra dette prosjektet har under 10 % vannrullede artefakter.

Av redskap som tydelig er vannrullet fra Lok. 1 er det blant annet en mikrolitt av ubestembar type. Dette forholdet stemmer med en antatt brukstid for denne artefakttypen til MM eller tidlig SM, og det passer også med lokalitetsflatens høyde over havet, som er ca. 11,5 m sentralt på flaten. At hele 36 % er vannrullet tyder på at lokalitetsflaten har blitt oversvømt med jevne mellomrom gjennom hele ”tapesperioden”. Mange av gjenstandene var imidlertid bare lett vannrullet, noe som kan tyde på vasking i forbindelse med en enkelthendelse (stormflo eller lignende).

Figur 30. Strandlinjekurve med dateringer (Kaland 1984, Romundset 2005, Lohne 2006 og Vasskog 2006).

Figur 31. Dateringer fra lokalitet 1 i oxcal.

Det lå et sandlag over flere av de avdekte strukturene. Strandforskyvningskurven antyder et relativt sent tapes maksimum, omkring 6000 BP, med en jevn transgresjon frem mot dette. Et lignende sandlag kunne spores på Ormen Langeprosjektet, og lå også her delvis over de mesolittiske strukturene (Åstveit 2008b:396). Sannsynligvis er dette vannavsatt sand, og et sent tapes maksimum stemmer således med våre observasjoner i felt, både det omtalte sandlaget, men også blandingen av lett vannrullede og skarpe gjenstander innenfor de samme gravningsenhetene. Det synes klart at mikrotopografiske forhold, med bergryggen som strekker seg ut i vest, til en viss grad har forhindret ødeleggelser av strukturene under

transgresjonen. At lokaliteten har blitt oversvømt med jevne mellomrom er likevel hovedårsaken til at det har vært komplisert å tolke en struktur, som for eksempel S 1, på en helhetlig måte.

Skal en forsøke å systematisere de 12 mesolittiske dateringene som foreligger fra Lok. 1 (vedlegg D), (en kokegrop datert til førromersk jernalder er utelatt), ser disse ut til å samle seg i 4 grupper. Tre dateringer plasserer seg i intervallet 6840±50 - 6740±50 BP, seks dateringer mellom 6490±40 – 6240±50 BP, to dateringer mellom 6000±50 – 5980±40 BP og en datering ligger på 5440±40 BP. Denne inndelingen er noe tentativ, og på mange måter kan en si at bruken synes relativt jevn fra 6800 - 6000 BP. Det som imidlertid synes klart er at den yngste prøven datert 5400±40 BP skiller seg ut i denne sammenhengen. Aldersmessig er denne på linje med dateringen fra registreringen som gav ca. 5000 - 5200 BP. Kun en av de daterte prøvene har opphav fra en utvetydig transgredert kontekst, dette gjelder den eldste prøven, som er fra et kulturlag datert 6840±50 BP.

Det littiske materialet fra Lok. 1 (vedlegg F)

Grovt sett må funnene fra Lok.1 betraktes som et klassisk senmesolittisk materiale. Den overordnede tendensen er at dette består av flint som er redusert bipolarart, en typisk måte å utnytte et råstoff maksimalt på. Det er få tegn i kjerne- og avslagsmaterialet som tyder på bruk av plattformteknikk. Morfologisk har materialet fra Lok. 1 mye til felles med det senmesolittiske materialet fra Ormen Langeutgravningene på Aukra (Åstveit 2008 a, b), hvor materialet også for en stor del bestod av flint, og hvor majoriteten var redusert bipolarart.

	Udef. Bergart	BK	Diabas	Flint	Gr stein	KV	Kv sitt	Myl	Pimpst	Sandst	Skifer	SUM
Trinnøks	3		2									5
Flatoval øks	1											1
Avslag av slipt gjenstand	8				1		1				1	11
Slipt spydspiss											1	1
Spiss med spissovalt tverrsnitt											2	2
Tverrspiss				2								2
A-spiss								1				1
Ubestemt mikrolitt				1								1
Borspiss				3								3
Usikker borspiss				3								3
Endeskraper				3								3
Ubestemt skraper				2								2
Stikkel				1								1
Flekkkniv				1								1
Diagnostisk stykke med retusj, kjerne				4								4
Diagnostisk stykke med retusj, kjernefragment				11			1					12
Diagnostisk stykke med retusj, plattformavslag				2								2
Diagnostisk stykke med retusj, flekkelignende avslag		1		5								6
Flekke med retusj		3		78								81
Avslag med retusj		9		286		1	2					298
Platekniv										4		4
Platekniv/slipeplate fragment										13	1	14
Konisk kjerne/fragment				3								3
Spissvinklet kjerne				3								3
Bipolar kjerne		13		135		7						155
Ubestemt kjerne		2		5		1						8

Plattformavslag				14								14
Ryggflekke				12								12
Overløpende flekke				12								12
Hengslet flekke				1								1
Bipolar kjernefragment		23		683		7	4					717
Ubestemt kjernefragment				4			1					5
Makroflekke				12								12
Smalflekke		1		62		1						64
Mikroflekke		8		219		2						229
Flekkelignende avslag		3		118		1	1					123
Avslag fra økseproduksjon	422											422
Avslag	11	153		8747		233	19	1			1	9165
Bit		3		975		2						980
Slippeplate	5									13		18
Knakkestein	2											2
Flintknoll				8								8
Bearbeidet pimpstein									4			4
SUM	452	219	2	11415	1	255	29	2	4	30	6	12415

Tabell 4: Gjenstandsmaterialet fra Lok.1 Søvik.

Råstoffvariasjonen fra lok.1 består av 92 % flint, 3,6 % er udefinert bergart (en stor del av disse er sannsynligvis sterkt forvitret diabas), 2 % består av kvarts og 1,7 % består av bergkrystall.

I forhold til *funnkategorier* består 74 % av avslag, 6 % biter og hele 7 % bipolare kjerner eller kjernefragment. Ca. 3 % er avfall etter økseproduksjon og ca. 2,5 % av avslagene har bruksspør eller retusj. I skifer er det kun 6 enkeltgjenstander/fragment, dette viser den marginale betydningen dette råstoffet har hatt. Åpenbart har knappheten på flint vært påtakelig i store deler av vestkysten i senmesolittisk tid, og den utstrakte bruken av bipolar teknikk spesielt nord for Stad må sees i denne sammenhengen. Således skiller ikke materialet fra Lok. 1 i Søvik seg ut, men føyer seg klart inn i et tradisjonelt funnmateriale fra SM. Et lignende materiale fra SM kontekster fra Ormen Langeprosjektet viser en prosentandel bipolare kjerner som ligger noe lavere, mellom 3,6 og 5 % (Åstveit 2008a, 2008b). Ser en på områder sør for Søvik har for eksempel Lok. 17 Hamna i Bremanger, Nordfjord ca. 2 % bipolare kjerner i materialet (Bergsvik 2002:225).

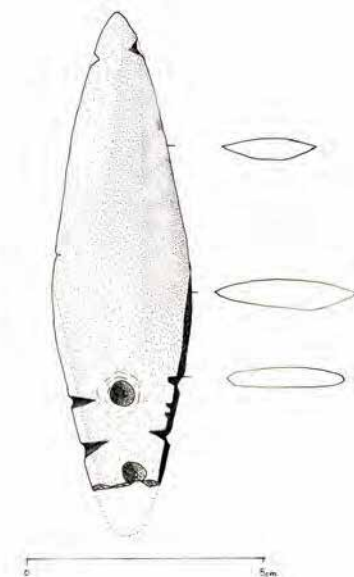
Det er påvist fem *trinnøkser* og en *flatoval øks* på lokaliteten. Minst to av trinnøkserne er laget i diabas, sannsynligvis stakanesdiabas. En skal ikke se bort i fra at flere av de andre øksene er produsert i dette råstoffet, men disse er såpass kraftig erodert at dette er vanskelig å avgjøre sikkert. I tvilstilfeller har disse blitt plassert i samlekategorien ”bergart”. Majoriteten av avslagene etter økseproduksjon ble funnet samlet i en grop ved 44x 114y, ikke langt unna funnstedet til to av trinnøkserne. Avslagene har blitt definert som ”bergart”, men man kan anta at de er resultat av en verksteds/knakkesituasjon i forbindelse med øksene, og sannsynligvis av samme råstoff.

På samme måte som i Skatestraumen (Bergsvik 2002) og på Aukra (Åstveit 2008b) forekommer det *tverrpiler* fra Lok. 1. I flere SM kontekster langs vestkysten er slike spisser enerådende i prosjektmaterialet selv om de aldri er direkte vanlig. Foruten en enkelt A-spiss og en skiferspiss er dette også tilfellet på Lok. 1 i Søvik. Dateringsmessig ser dette ut til å korrespondere godt med de rammene som tidligere er foreslått for denne typen spisser, nemlig sent i SM, eller i overgangen til TN. Dette er også dateringsrammene for denne type spisser i østnorske kontekster (Boaz 1999, Glørstad 2006).

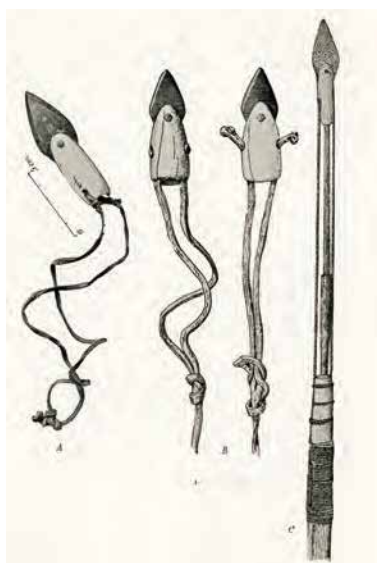
Om en skal gå nærmere inn på *skifergjenstandene*, og i særdeleshet spydet/brommen, er det få direkte paralleller til denne fra andre lokaliteter langs kysten. Kombinasjonen med hull på rekke og innslipte hakk er svært uvanlig, men en mulig lignende gjenstand er funnet på Vestbø, på Sandeid, i Vindafjord kommune (avbildet i Helge Gjessings "Rogalands steinalder" (Plansjer, fig 156)). Dette spydet har imidlertid tett med hakk langs begge sidekantene og ett sentralt hull. Den er også klart mer rombisk i formen og minner mer om et "ordinært" skiferspyd enn gjenstanden fra Søvik, som har et mer spissovalt tverrsnitt.

Figur 32 a. Foto av spydet/brommen fra Lok.1 (foto C. Zinsli).
Figur 32 b. Tegning av spydet/brommen (tegning L.I Åstveit).

På Melkøya i Finnmark ble det funnet et spyd/bromme som er svært lik den fra Lok. 1, men uten gjennom boring. Funnkontekstene her antyder en datering til SM eller tidlig TN. En datering av skiferkniver og spyd tilbake til SM og TN på kysten av Møre og Romsdal har blitt foreslått av undertegnede ved flere anledninger (Åstveit 2005, 2008b). De samme konklusjonene trekker Morten Ramstad i sin hovedoppgave som omhandler skifer i Romsdal (Ramstad 1999). I forhold til en "praktisk" funksjon synes jeg personlig at hakkene på denne gjenstanden framstår mer som *surringshakk* enn de klart ikke-funksjonelle hakkene som ofte pryder denne typen gjenstander, slik som på spydet fra Sandeid. Jeg stiller meg også tvilende

Figur 33. Spisser fra Grønland (etter Porsild 1915:167).

til om dette er en gjenstand brukt i kombinasjon med fangline med hullene som festeanordning. For det første har spissen ingen agnorer, og det eneste en ville oppnå med å bruke denne sammen med line ville sannsynligvis være å trekke spydet ut fra dyret. Hullet er heller ikke plassert midt på gjenstanden, slik at spydet ville snu seg og spile ut, og således bli stående fast i dyret. Denne funksjonen ved harpunspisser finner en for øvrig ofte i harpunmaterialet fra Grønland. Det skal likevel presiseres at denne skifergjenstanden faktisk har klare likhetstrekk med spyd en finner i det etnografiske materialet fra Vest-Grønland. Her er spissen naglet til et løst forstykke som løses ut når det treffer byttedyret. I en slik tolkning av spissen passer også *surringshakkene* langs siden.

Verken hullene eller hakkene har for øvrig tegn til slitasje etter surring, og det er tvilsomt om hullene har vært i bruk, med hakkene er det litt vanskeligere å avgjøre. Selve eggen ser ut til å ha blitt slipt opp flere ganger, og mikroskopundersøkelser viser overslipping av hakkene langs kanten. Dette tyder på at hakkene er primære i forhold til sliping av eggen.

En annen hel skifergjenstand ble påvist på denne lokaliteten. Dette var en spiss med kurvede egglinjer uten agnorer, og som var noe skadet i fronten. Denne ble funnet i bunnen av pløyelaget og kan ikke relateres til en spesifikk stratigrafisk horisont. For Romsdal sin del vurderer Ramstad i sin studie spisser med kurvede egglinjer uten agnorer som tilhørende sen SM, eller tidlig TN (Ramstad 1999:89). Skiferspissen er altså nok et typologisk trekk som passer til ¹⁴C dateringene, og som en oppsummerende kommentar må det presiseres at det er utvetydig sammenfall mellom dateringene, strandlinjekurven og det littiske materialet fra Lok. 1.

Strukturer på boplassflaten (se vedlegg A)

S 1 er en samlebetegnelse på struktur 1.1 - 1.5, som ble avdekket under en sirkulær steinstruktur, med relativt små stein på 22-30 cm størrelse. Steinsirkelen har vært ca. 3,5 m i diameter, men var så ødelagt både av transgresjon, moderne vannrør og steinrydding at det var vanskelig å få en helhetlig tolkning av denne.

Figur 34. Plantegning av S 1, 2 og 5, steinpakninger i topp lag 1, Lok.1 (ill. C. Zinsli).

Noe som kan minne om en ”åpning” i denne ringen ble påvist i den vestlige delen (S 1.3 se fig. 37a). Sentralt i ”åpningen” lå en hvit helle som klart syntes å skille seg fra de øvrige hellene i denne strukturen. Ca. 10-20 cm innenfor sirkelen ble det påvist et homogent mørkt lag som lett lot seg avgrense, og som inneholdt en del kullbiter. Laget var relativt tørt, og kan vanskelig karakteriseres som et typisk senmesolittisk kulturlag. Vår tolkning er at laget har blitt avsatt under en hendelse, eller over relativt kort tid.

Figur 35 a (øverst til venstre). Steinpakninger topp S 1 og 5 (foto L.I. Åstveit. Mot N).

Figur 35 b (øverst til høyre). Steinpakning topp S 1, sjakt 1 er gravd halveis gjennom strukturen (foto L.I. Åstveit).

Figur 35 c (midt). Sjakt 1 gjennom S 1. Merk forskjellen på fyllskiftet innenfor og utenfor steinpakningen (foto L.I. Åstveit. Mot N).

Figur 35 d (nederst). Samling av heller, S 1.2 (foto L.I. Åstveit. Mot NØ).

Figur 35 e. (stort bilde) Steinpakning S 1.1 (Foto L.I. Åstveit. Mot V).

Dette var en av årsakene til at laget under utgravningen av undertegnede ble vurdert som et brannflak i forbindelse med en kremasjon i bronsealder/jernalder. Sentralt i kullaget ble det påvist en steinpakning bestående av særlig hardpakkete stein på knyttenevestørrelse (S 1.1 se fig. 35e og 37a-b), strukturen skilte seg fra steinen som lå i undergrunnen. Steinpakningen korresponderte med en tydelig nedskjæring gjennom det omtalte kullaget. Pakningen var svært kompakt, noe som kan tyde på at masse hadde ligget over denne. Det ble da også fortalt av en lokal informant at mange lass med stein var kjørt bort fra denne flaten i forbindelse med opparbeiding av tørkeplasser for klippfisk ved sjøen.

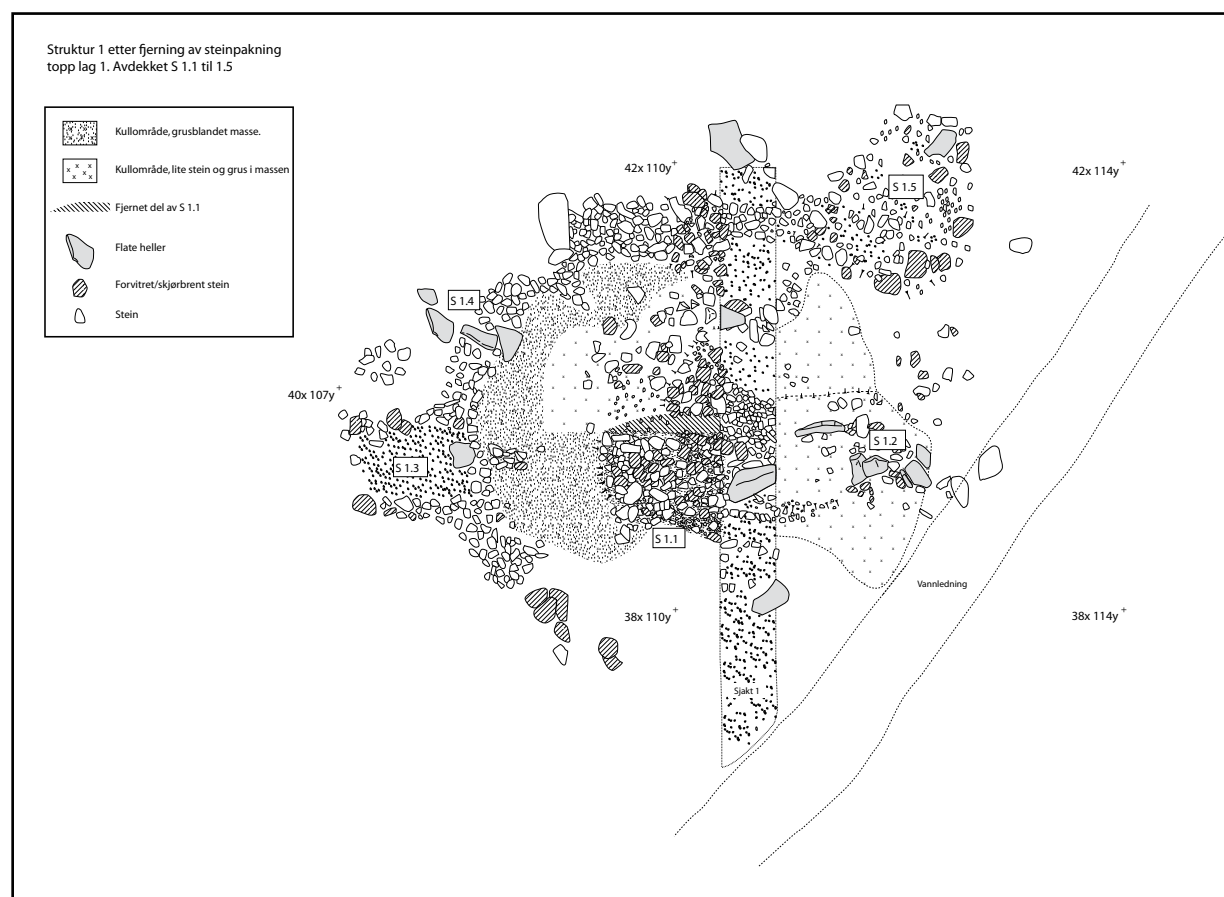
En rekke *heller* (til dels stående) ble påvist innenfor steinringen, først under gravingen av Sjakt 1. Størrelsen på disse varierte mellom 20x20 cm til ca. 120x30 cm. De fleste hellene var samlet på østsiden av sjakt 1 (S 1.2 se fig. 35d og 37c), men tre heller ble også påvist relatert til steinsirkelen ved 40x/109y. Det var vanskelig å få en systematisk helhet ut fra hellene, men det synes klart at flere av dem skal relateres til steinpakningen S 1.1. Hellene virket ikke ildpåvirket.

Figur 36a. S 1 etter fjerning av steinpakningen topp lag 1. S 1.1 til 1.5 er avdekket. Legg merke til kullaget i senter av str (foto C. Zinsli. Mot Ø).

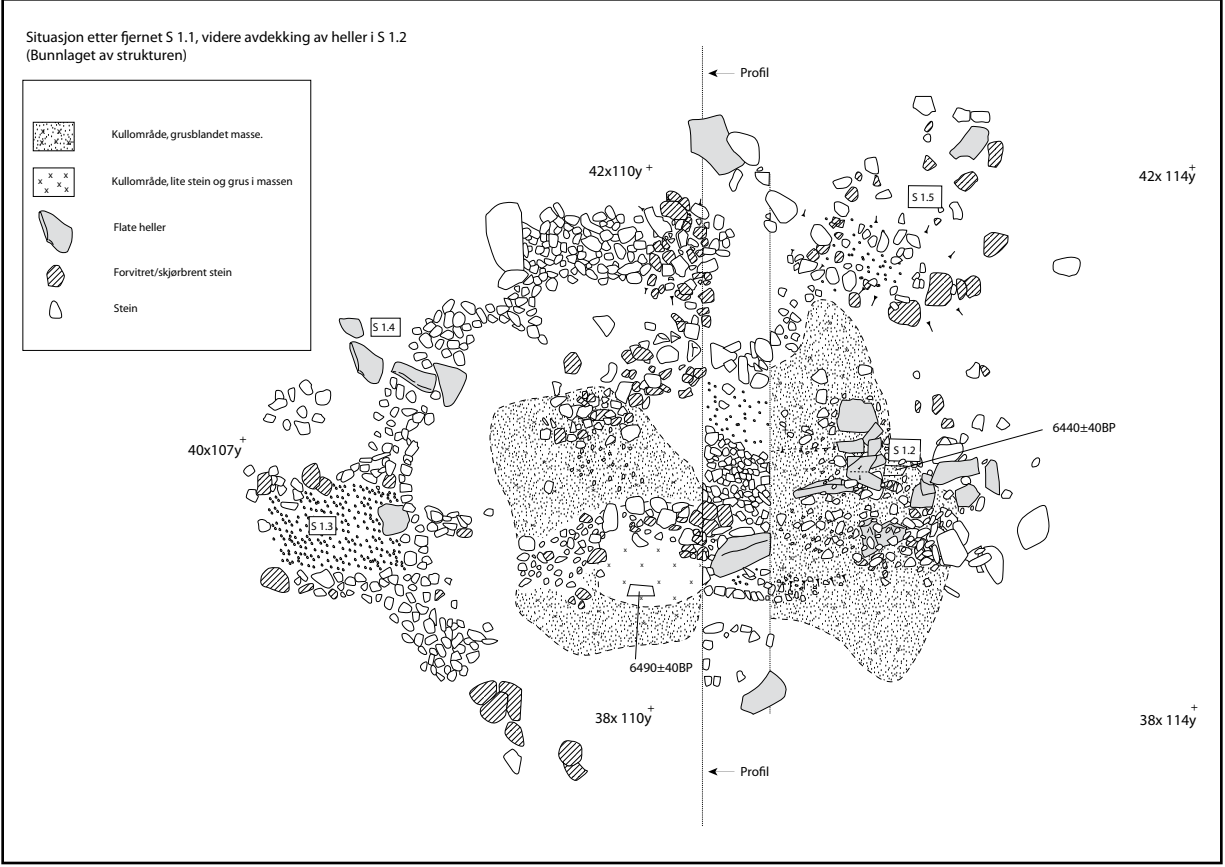

Figur 36b. Bunnlaget av S 1, her vises kullaget tydelig i senter av strukturen (foto C. Zinsli. Mot Ø).

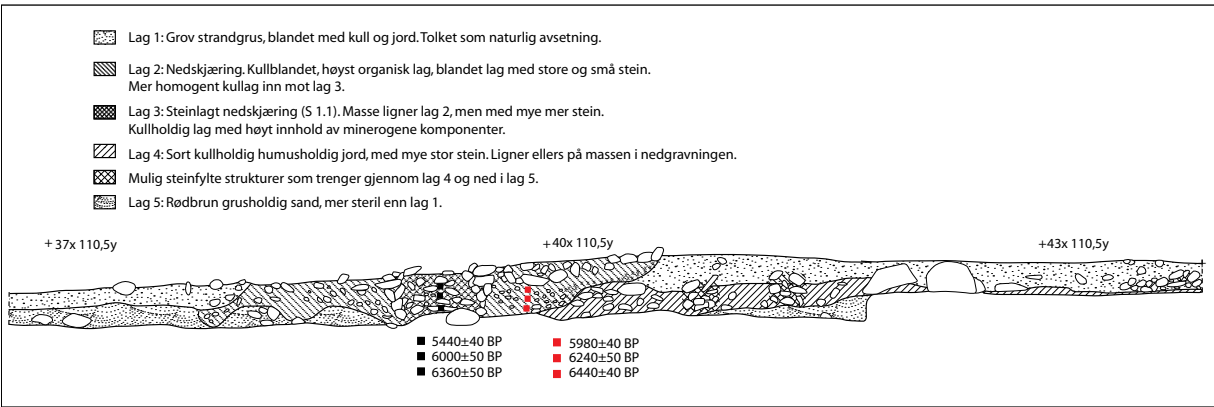

Figur 37a. Plantegning av S 1 etter fjerning av steinpakning i topp lag 1. S 1.1-1.5 er markert (ill C. Zinsli).

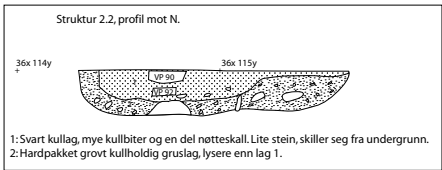
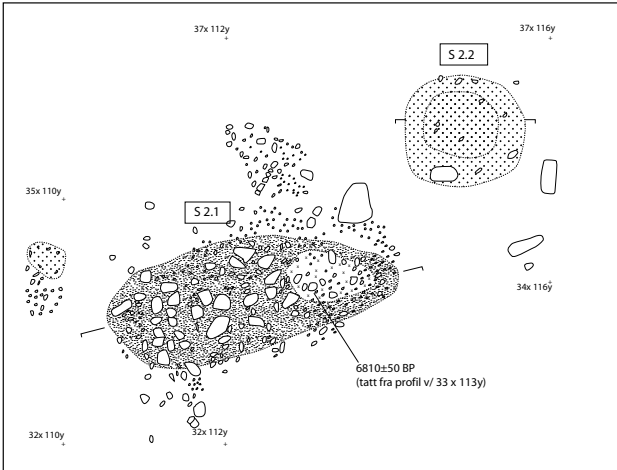

Figur 37b (over). Skisse av antatt utstrekning av S 1.1, med utgangspunkt i steinpakninger fra topp lag 2.
Figur 37c (under). Plantegning av bunnlaget av S 1. (Ill. C. Zinsli)

Figur 38. Profiltegning av sjakt 1 gjennom S 1 (ill. L.I.Åstveit og C. Zinsli).

S 2 viste seg først som en steinpakning på 4x4m. Ved framrensing viste det seg at denne kunne skilles ut i to ulike strukturer, S 2.1 og S 2.2. S 2.1 målte om lag 3x1,5 m og bestod av et grusblandet kullag med en del stein på knyttenevestørrelse og oppover. Steinen virket ikke skjørbrent. Massen var ikke sortert som en kunne forvente i forhold til en kulturlagsakkumulasjon, men virket snarere akkumulert i en naturlig fordypning i undergrunnen. Det kunne ikke spores noen strukturer i relasjon til S 2 i form av stolper eller lignende. Strukturen ble snittet på langs, og kullaget var på det tykkeste ca. 30 cm. En datering fra kullaget i strukturen gav alderen 6810±50 BP (Beta -262327), og er den nest eldste dateringen fra flaten. Denne alderen korresponderer med det transgrederte kulturlaget, og den skal sannsynligvis knyttes til den eldste fasen på lokaliteten. S 2.2 var en sirkulær struktur på 1,5x1,5 m og 20 cm dyp. Fyllmassen i strukturen bestod av et kullholdig kulturlag som var opp til 15 cm tykt. Strukturen er ikke datert, men i forhold til stratigrafi og akkumulasjon er det sannsynlig at den aldersmessig plasserer seg i samme intervall som S 2.1.

Figur 39. Plantegninger av S 2.1 og S 2.2, profiltegning S 2.2.

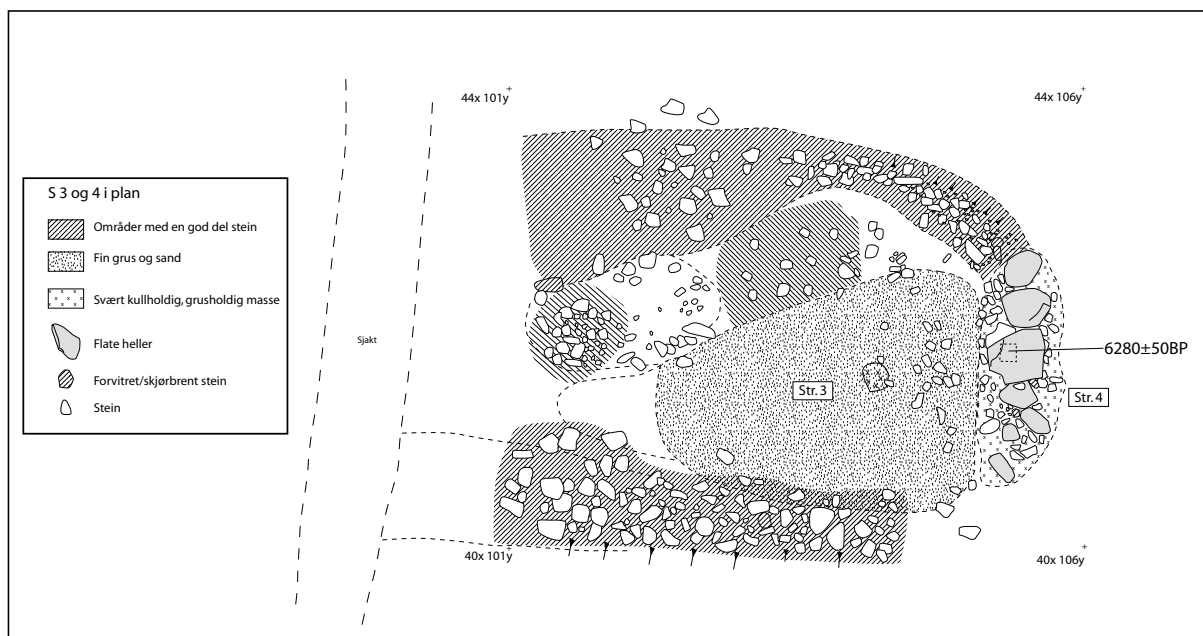
Figur 40. (Over til høyre) Foto av S 2.2 i plan (foto K. Thunheim. Mot N).

Figur 41. (Under) Foto av S 2.1 i plan (foto K. Thunheim. Mot N).

S 3 var en relativt plan flate som så ut til å være delvis ryddet for stein. Langs sidene lå mindre stein som dels så ut til å være intensjonelt plassert og dels ryddet ut hit fra selve flaten. En del utvasket kull ble påvist sentralt på flaten uten at det kunne relateres til en mer spesifikk kontekst. Denne delen av lokalitetsflaten var noe forstyrret av moderne aktivitet. I tillegg til dette gikk fylkeskommunens (og deretter vår) sjakt gjennom denne delen. Strukturen blir delt av sjakten, men den har vært minst 4 m lang og 3 m bred. I relasjon til S 3 ligger også strukturen S 4. I forbindelse med S 3 ble det gravd to sjakter i kvadranter på 10 cm lag (se fig. 44). Den ene sjakten tilsvarte rutene 39x102y til 41x 102y, samt de vestlige kvadrantene i 38x103y til 43x103y, og den kryssende sjakten ble gravd i de sørlige kvadrantene i rutene 42x101-104y.

S 4 bestod av 7 heller på rekke som var klart intensjonelt lagt ned. Den største hellen var om lag 50x50 cm stor og 10 cm tykk. Det er noe usikkert hvordan hellene skal relateres til S 3, men det kan se ut som om disse har utgjort en del av fundamentet til kortveggen til en konstruksjon som har stått her. Plasseringen i forhold til yttergrensen på S 3 tyder på at disse to strukturene skal sees i forhold til hverandre. Rundt hellene var det store mengder kull, noe som skilte dem fra resten av flaten på S 3.

Figur 42. Plantegning av S 3 og 4 (ill. C.Zinsli).

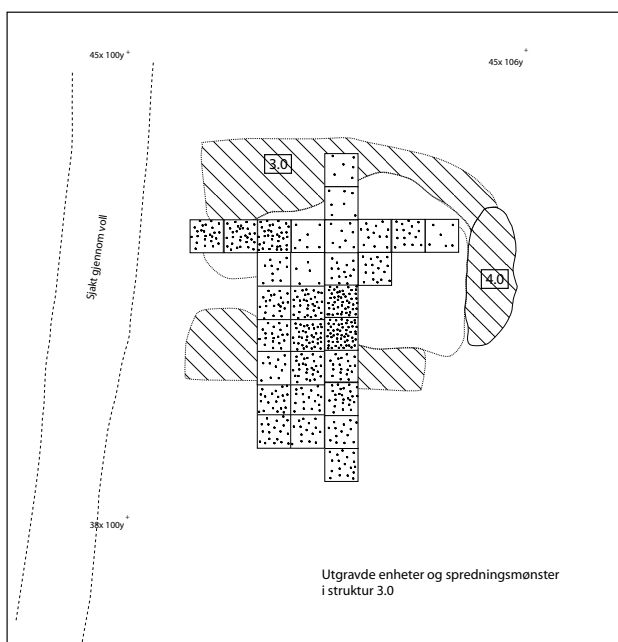
Figur 43a. Foto av hellepakning S 4 i plan (foto L.I. Åstveit. Mot N).

Figur 43b. Foto av S 4 etter fjerning av heller (foto L.I. Åstveit. Mot N).

Også under hellene var det mye kull, og hellene så ut til å være lagt rett oppå et kullag, uten at det hadde vært avsatt masse mellom kullet og hellene. Kullet virket til dels ”ferskt” (glinset), og bestod av en del større biter. På bakgrunn av dette ble det lenge vurdert om dette kunne være en relativt moderne konstruksjon (veite, fundament etc.), eller en form for flatmarksgrav fra yngre perioder enn steinalder. Det ble ikke påvist gjenstander, bein e.l. til tross for at all massen ble såldet i 2 og 4 mm såld og metalldetektor benyttet.

En datering av dette laget tatt rett under den største hellen gav alderen 6280±50 BP (Beta -262340), og føyer seg dermed inn i rekken av mesolittiske dateringer fra lokaliteten. Til tross for at prøven er tatt ut under hellen er det i forhold til akkumulasjonsprosessen liten tvil om at kullet og hellene representerer samme hendelse, og at dateringen derfor også tidsbestemmer selve steinstrukturen.

Figur 44 (over). Foto av S 3 og 4 i plan. S 4 er hellepakningen nederst i bildet (foto L.I. Åstveit. Mot V).

Figur 45. Tegning over utgravde ruter i S 3 med spredning av gjenstander. (En prikk markerer ett funn) (ill. C.Zinsli).

Figur 46. Foto av S 3 og 4 i plan (foto L.I. Åstveit. Mot ØSØ).

S 5 var en steinpakning i likhet med S 1, og lå rett sør for S 1 adskilt av et område uten større stein. Pakningen i S 5 var mindre kompakt enn S 1, og irregulær i formen. Pakningen ble snittet, men det var ikke tegn på kulturlag eller mindre strukturer i denne. S 5 er tolket som et utkastområde.

Tolkninger av strukturer og boplassens bruk

S 1

S 1 på Lok. 1 er av en type undertegnede ikke har sett eller lest om tidligere. Underveis i utgravningsprosessen var jeg på et tidspunkt overbevist om at den sirkulære strukturen med brannlag, stående heller og en indre kompakt steinpakning, var en grav fra bronsealder eller jernalder. Da ekspertise på disse periodene ble kontaktet fant de imidlertid ingen åpenbare referanser til S 1. Et annet eksotisk trekk er selvsagt skiferspydet/brommen som ble funnet sentralt i steinpakningen, og som med sikkerhet har blitt intensjonelt plassert her. Denne har ligget midt i den sentrale delen av anlegget dekket av flere lag kompakt stein.

¹⁴C dateringer, spredningsmønster og akkumulasjon

I forhold til alderen på S 1 er selvsagt ¹⁴C dateringene det viktigste argumentet. Samtlige prøver er tatt fra gode kontekster og samtlige har gitt senmesolittisk alder. I den ene dateringssøylen er det et sprik mellom eldste og yngste datering på nærmere 1000 år (5440±40 BP-6360±50 BP (Beta - 262318 og -262319)). I den andre søylen er det et sprik på ca. 450 år (5980±40BP-6440±40 BP (Beta -262316 og -262317)). Ser en nærmere på disse dateringene synes det klart at de to dypeste dateringene representerer en forventet bakre grense for bosetning på flaten. Prøven med det klareste avviket i denne sammenhengen er den øverste inne i nedgravningen sentralt i strukturen. Denne er ca. 550 år yngre enn den midterste prøven fra denne søylen, og synes å representere et brudd i et relativt jevnt akkumulasjonsforløp. Det er overveiende sannsynlig at denne prøven er et utslag av en yngre aktivitet i forbindelse med denne strukturen. Samtidig synes det klart at det allerede har eksistert et kulturlag her når S 1 har blitt anlagt. En slik datering støtter også opp om funnet av spydet/brommen, den bladformede skiferspissen og tverrpilene. At alle disse typene har en bruk som går ned i slutten av eldre steinalder er godt dokumentert for eksempel på Ormen Langeprosjektet (Åstveit 2008b:393ff). Det er derfor klart at både diagnostisk artefaktmateriale og ¹⁴C dateringer peker i retning av en alder til slutten av SM. Om det hadde vært en markant bruk i TN eller MN ville det sannsynligvis ha forekommet mer skifer, et bredere spekter av råstoff, samt klarere utslag i dateringsprøvene.

Det kan ikke spores et utvetydig horisontalt spredningsmønster i de sjaktene og rutene som ble gravd i S 1. Det forekommer riktignok en del markerte funnendringer innenfor visse koordinater, men disse ser ikke ut til å korrespondere med antatte strukturelle grenser. I Sjakt 1 er det en relativt markert funnendring ved 38x, og en ved 41-42x. Dette ligger nord for det som er vurdert som midten i strukturen, og kan ha sin bakgrunn i en form for rydding/gravning i eldre kulturlag som har vært funnrike. Da strukturen ikke er totalgravd, og er påvirket av diverse moderne forstyrrelser bør en sannsynligvis ikke legge for stor vekt på det horisontale spredningsmønsteret. Men hva representerer denne strukturen? I det følgende skal ulike muligheter diskuteres.

En gravrøys fra jern-/bronsealder?

Som tidligere nevnt var det hos undertegnede lenge en overbevisning om at dette var en struktur fra bronse- eller jernalder. Den helt sirkulære formen, steinpakningen og det kraftige kullaget tydet på dette. Samtidig var det flere ting som ikke syntes å gå overens med en slik tolkning. Det ble ikke påvist noe materiale fra disse periodene (keramikk, metall) til tross for at svært mye masse ble såldet med 4 mm såld, og utstrakt bruk av metalledetektor. Det er svært små stein som inngår i selve strukturen og i det

som skulle motsvare kantkjeden på en ”ordinær” gravrøys. Det synes også oppsiktsvekkende at ingen av ¹⁴C prøvene har gitt datering til jernalder/bronsealder. Strukturen er plassert på en steinalderboplass med til dels kraftige kulturlag, dette medfører en klar mulighet for redeponering av masse og påfølgende komplikasjoner med de stratigrafiske sekvensene. Dette ser ikke ut til å være tilfellet i forbindelse med S 1, og prøvene fra profilen tyder snarere på et inntakt akkumulasjonsforløp, enn store forstyrrelser. Sett i en slik sammenheng skulle en absolutt forvente at noen av prøvene ville dateres til bronsealder eller jernalder om strukturen skulle ha sitt opphav i en av disse periodene. En skulle også ha forventet problemer internt mellom prøvene om det hadde vært stor aktivitet med nedgravninger fra yngre perioder. Når ingen av disse forholdene er tilstede vurderes det som svært lite sannsynlig at strukturen er yngre enn det den yngste prøven tilsier, altså 5440±40 BP. En grav fra bronsealder/jernalder kan etter min mening utelukkes i dette tilfellet.

En mesolittisk bolig/rituell struktur?

En mulig tolkning er at Struktur 1 er et mesolittisk hyttegulv. Det finnes et relativt sparsommelig referansemateriale på mesolittiske boliger fra Vest-Norge. En av de viktigste er utvilsomt tuftene fra Ormen Langeundersøkelsene. Her var det eksempler på at en steinpakning har blitt påført eldre kulturlagsmasse og utgjort et gulv i en yngre bosetningsfase (Åstveit 2008b:393ff). Dette er også en mulig tolkning for deler av S 1. Det har åpenbart foregått en jevn akkumulasjon av kulturlag fra ca. 6400 BP til 6000 BP i gropen som utgjør S1. Størrelsen på strukturen med en diameter på 3,5-4 m synes også å passe godt inn i referansematerialet på mesolittiske tufter på vestkysten. I en slik sammenheng kan det tenkes at åpningen i den sirkulære strukturen (S 1.3) representerer et inngangsparti i tuften, og i så måte passer også den hvite hellen som en slags ”dørhelle” til en slik struktur.

Det er imidlertid noen trekk som etter mitt skjønn taler i mot at dette utelukkende er restene etter en bolig. Det er få tegn på dreneringsgrøfter i relasjon til S 1, det er heller ingen tegn til stolper, og ”kantsteinene” som danner sirkelen rundt består av svært små stein, disse har neppe vært store nok til eksempelvis å holde på en teltduk eller inngå som en del av en torvtakkonstruksjon. Sist, men ikke minst, var det en kraftig oval steinpakning sentralt i konstruksjonen. Dette kan selvsagt være en del av et ildsted, men det var ikke mye kull i dette området, og steinene her var heller ikke påfallende skjørbrent.

Hva så med skiferdolken-/brommen som ble funnet midt i denne indre steinpakningen? Dette er et relativt ”ungt” innslag på boplassen, samtidig som den ligger i kulturlag datert til ca. 6000 BP. Etter min mening er det liten tvil om at denne er gravd ned og deponert her i ettertid, denne handlingen skal sannsynligvis relateres til strukturens yngste datering til ca. 5440 BP. Som nevnt over stemmer dette også med en typologisk vurdering av gjenstanden. Skiferdolken tyder også på at steinpakningen har representert noe annet enn et ildsted. Selvsagt kan det være snakk om et ”husoffer” i forbindelse med en bolig noe som er kjent fra etnografien, men som vi enda ikke har klare paralleller til når det gjelder vestnorske mesolittiske boligstrukturer.

Med disse opplysningene til grunn står en etter min mening igjen med en tofasert tolkning av denne strukturen.

I perioden fra ca. 6700 til 6000 BP har S1 hatt funksjon som en tuft. Dette har vært av en nedgravd type som på mange måter minner om tufter som har kommet fram under større utgravninger på vestkysten de seneste årene. Det foregår en periodisk utnyttelse av området, og en jevn akkumulasjon av kulturlagsmasse finner sted. Det ble påvist en god del artefakter innenfor det antatte gulvarealet, men de dannet ingen skarpe grenser. Dette skyldes sannsynligvis stor aktivitet både inni og utenfor tuften. Som foto av grøften

gjennom strukturen viser (se fig. 35c) er kulturlagsgrensen mellom innsiden og utsiden av strukturen relativt skarp.

I slutten av SM, omkring 5400BP, blir det anlagt en steinring som stort sett korresponderer med den eldre tuftens grenser. Om lag midt i ringen blir det gravd en oval nedgravning, og her blir det plassert en rekke større heller. Her blir det også lagt ned en skiferdolk/bromme. Over nedgravningen blir det lagt en steinpakning bestående av relativt små stein, denne er kompakt og hardpakket. Over her igjen blir det plassert en lav steinpakning bestående av noe større stein. Denne pakningen dekker hele den ytre steinringen. I forhold til den yngste fasen er det meget sannsynlig at dette kan være en grav, og at dolken/brommen har vært en gravgave. Det kan også være en annen type rituelt anlegg eller offersted. Uansett om en fester lit til denne tolkningen er dette et sjeldent og oppsiktsvekkende funn. Håpet må være at det i framtiden vil dukke opp lignende strukturer som er bedre bevart enn S1 og som derigjennom også vil kunne kaste lys over denne strukturen.

S 3 og S 4 – rester etter en mesolittisk bolig

Også S 3 og S 4 hersker det i utgangspunktet usikkerhet omkring. Vestdelen av strukturene ble fjernet når fylkeskommunen la sin sjakt her under registreringen, og følgelig ble denne også berørt av oss når vi åpnet opp vår sjakt i den samme traséen. Den steinete undergrunnen gjorde det også svært vanskelig å definere utstrekning og form, og i dette området har transgresjon og bølgevask virket langt sterkere enn i forhold til S 1. Størrelsen på den ryddete flaten (S 3) ser ut til å være ca. 4x2,3 m. Inne på denne flaten ble det påvist et kullblandet sandlag, det var imidlertid ikke mulig å definere dette kullet oppkomst, og det kan helt klart ikke defineres som et kulturlag. På bakgrunn av kontekstusikkerhet ble det ikke tatt inn kullprøve fra dette laget. Rundt denne flaten lå det stedvis en lav voll av mindre stein. De flate steinene i strukturens østkant dvs. S 4 lå direkte oppå et relativt kraftig kullag, og det er mulig at det er restene av dette som også ble påvist på innsiden av S 3. En prøve midt under den største steinen i S 4 gav alderen 6280±50 BP. Akkumulasjonen tyder på en klar samtidighet mellom kullaget og steinkonstruksjonen, og således er det liten tvil om at S 3 og S 4 i sin helhet skal relateres til senmesolitikum. Funnmaterialet som kan relateres til S 3 skiller seg ikke ut i forhold til det øvrige materialet på lokaliteten. Det ble bare såldegravd 14 m² i relasjon til denne strukturen, og det er således vanskelig å skille ut aktivitet, mønster etc. på bakgrunn av dette. Det virker imidlertid klart at det er en liten konsentrasjon av funn inne på flaten i forhold til på utsiden, og hovedvekten av materialet er lettere vannrullet.

Ved flere av de mesolittiske tuftene på Aukra ble det påvist fundamenter bestående av flate steinheller. Slike steinheller, sannsynligvis brukt til huskonstruksjoner, ble også påvist spredt på de større boplassene, og også som fundament til stolper i enkelte MNa kontekster på Aukra (Åstveit 2008:373). Den ryddete flaten og steinpakningen er dessverre skadet, så det er vanskelig å anslå eksakt størrelse. Strukturen ser imidlertid ut til å ha hatt en oval form, og det innvendige målet kan ha vært om lag 5x3 m.

Oppsummering Lok. 1, boplassområde og spor etter fangstkulturens døderitualer?

Materialet som ble påvist på boplassen kan i sin helhet relateres til steinalder. Mye av dette er udefinerbart i forhold til en mer spesifikk tidsperiode, men det som kan tidsbestemmes synes for en stor del å komme fra senmesolitikum. Det eneste klare unntaket fra dette ser ut til å være mikrolitten (B16607/8) som sannsynligvis er mellommesolittisk og således fra en eldre (transgredert) fase på boplassen. At denne er relativt kraftig vannrullet passer også inn i dette bildet. En stor prosentandel av funnmaterialet er

vannrullet, men i hvor stor grad det er slitt pga. vannrulling varierer svært mye. Det synes heller ikke å være noen klar tendens at de mest vannrullede artefaktene ligger i spesifikke lag. Dette kan tyde på at lokaliteten gjennom alle bruksfaser har ligget så tett på samtidig strandlinje at den har blitt vasket over av bølger med jevne mellomrom. Denne bølgeaktiviteten har skapt en del forstyrrelse i funnbildet, og har sannsynligvis også virket ødeleggende på strukturene på boplassflaten. Sammen med nyere forstyrrelse i form av dyrkning og drenering kan dette tenkes å være årsaken til at S 1 er relativt vanskelig å rekonstruere. Det er likevel et interessant lokaliseringsmessig trekk at tuftene og boplassen har ligget så tett på samtidig strandlinje at den har blitt oversvømt med jevne mellomrom. Dette var for øvrig et trekk som også kunne observeres på flere av de store senmesolitiske lokalitetene på Aukra (Åstveit 2008a).

Det synes klart at S 3 representerer restene etter en bolig. Denne har hatt minst en kraftig vegg som har vært fundamentert med store heller. På bakgrunn av sjakting har det vært umulig å anslå hvor den motstående veggen har stått, det er således vanskelig å estimere størrelsen på denne konstruksjonen. Men hvis en går ut i fra at hytten har hatt en oval form slik vi ofte så på Ormen Langeprosjektet vil den motstående veggen ha stått ca. midt i søkesjakten. Den kan imidlertid ikke ha vært av samme kraftige karakter da dette definitivt ville bli påvist under fylkeskommunens prøvesjakting. Dette gir et areal på ca. 15 m². En slik størrelse ser ut til å falle godt inn under det som har vært "normalen" på Aukra. Her var tuftene om lag 12-15 m² (4x3 m), men flere var opp til 5x5 m.

Skiferdolken-/brommen står fram som en eksotisk gjenstand i forhold til alt annet som ble funnet på Lokalitet 1. Vi har ingen paralleller til denne fra boplassen, knapt nok noen gjenstander i skifer. At denne ligger sentralt i den indre steinstrukturen tyder utvilsomt på en intensjonell nedlegging. Det virker ikke troverdig at denne skal ha blitt "mistet" her, eller at den har ligget tilfeldig i kulturlagsmassen når det ble bygget et kammer, for så å tilfeldigvis havne midt i sentrum av strukturen.

Formidlingsopplegg for elever ved Søvik skole og åpen dag

I forkant hadde det vært en del negative artikler i Sunnmørsposten om de arkeologiske undersøkelsene, og at disse var med på å true byggingen av nytt skolebygg. Søvik skole viste imidlertid tidlig en stor interesse for våre undersøkelser, og et par driftige lærere sydde sammen et opplegg for at elevene skulle kunne få et visst innblikk i hva en arkeologisk utgravning dreier seg om. Prosjektleder hadde først litt undervisning i klasserom med forklaring av utgravningsmetode og framvisning av kopier. Spesielt de minste klassesjefene, (2-4) klasse, var svært fasinert av dette. Når delen innendørs var unnagjort fikk elevene være med å grave på Lokalitet 1 (steinalderlokalitet), og spesielt sålding og plukking av flint var populært. Den 13. mai arrangerte vi åpen dag med bueskyting, flintknakking og tilberedelse av mat i kokegroper. Dette ble svært godt mottatt av lokalbefolkningen, og de fleste av arkeologene hadde sin fulle hyre med å besvare (ofte svært velfunderte) spørsmål. Tilbakemeldingen fra samtlige var stort sett at de ikke ante at den plassen de hadde bodd på hele livet kunne romme så mye spennende historie. Svært mye av den kritiske holdningen til arkeologi forsvant etter dette arrangementet. Folk følte tydeligvis at de hadde fått noe igjen av arkeologene. Samlet ble det konsumert 9 kokelår, og over 20 laks fra kokegropene. Maten ble finansiert av det lokale historielaget. Arrangementet fikk stor oppmerksomhet i media (vedlegg H), og en av lærerne skrev en artikkel i årboken til historielaget (Stråmyr 2009). For øvrig har Camilla Zinsli og Leif Inge Åstveit også bidratt med artikkel i samme årboken om utgravningene i Søvik (Zinsli og Åstveit 2009). Riksantikvarens nye budsjettmal åpner opp for at inntil 20 % av kostnadene for utgravningsleders tidsforbruk i felt kan brukes til formidling. Dette er et svært bra tiltak, og i vårt tilfelle gav et slikt formidlingsopplegg stor uttelling og økt forståelse for å drive arkeologiske undersøkelser.

Oppsummering etter undersøkelsene i Søvik; et landskap med stor tidsdybde

I forhold til problemstillingene i prosjektplanen må undersøkelsene fra Søvik klart sies å ha gitt god uttelling. Dette gjelder både steinalderundersøkelsene, flateavdekkingen og utgravningen av røysene.

Flere tusen års bosetningshistorie er samlet innenfor et relativt begrenset areal i Søvik. Tidsmessig har vi påvist aktivitet fra eldre steinalder til eldre jernalder. Bosetningen har endret karakter i forhold til naturforhold, klima, temperatur og økonomi. I eldre- og begynnelsen av yngre steinalder (fangststeinalderen) har en hatt en ren fangst-/fiske-/sankeøkonomi, og en har hatt tilhold svært tett på den samtidige strandlinjen. Her har en bodd i hytter som sannsynligvis har vært bygget opp av stolper dekket av never/skinn og torv, kanskje ikke ulik de samiske jordgammene. Den stadige gjenbruken av dette området gjennom hele fangststeinalderen viser at dette er et optimalt område for en slik levevei.

Det toskipete huset fra sen steinalder representerer en endring mot en mer bofast tilværelse. Husene blir anlagt høyere i landskapet, i områder mer egnet for jordbruk, hvor det kan antas at en har hatt en blandingsøkonomi av fiske og fangst med jordbruk og husdyrhold i fokus. Undersøkelsen viser oss nok en gang i hvor ulendt og vanskelig undergrunn disse husene ofte ligger. I så måte ligner dette på plasseringen til det toskipete huset fra Åse utenfor Ålesund (Olsen 2004a), og dette bør absolutt være en vekker i forhold til framtidige registrerings- og utgravningsundersøkelser. Relasjonen mellom dyrkningsprofilen og dateringene fra huset viser også interessante fellestrekk, og det er liten tvil om at bunndateringen i dyrkningsprofilen (3730 ± 40 BP) er samtidig med aktiviteten i huset, og at menneskene som dyrket i dette området sannsynligvis bodde i akkurat dette huset.

De små røysene har blitt grundig dokumentert i forhold til oppbygning, og de er datert vha. ^{14}C metoden. Som forventet ble det ikke gjort funn som klart kunne relateres til røysene. Kokegropene sammenfaller i tid med to av røysene, og har blitt anlagt i geografisk nærhet til disse. Gropenes sammenheng med gravene kan vise til en rituell aktivitet som enten har foregått i forbindelse med selve gravleggingen, eller senere. Dette gir til sammen området på oversiden av Søvik skole en spesiell funksjon, hvor de fra yngre bronsealder og oppover i jernalderen har kommet tilbake til samme plass for å begrave sine døde. Med ryggen mot fjellfoten og utsikt mot sjøen var dette en ideell plass. Dette gir en nærhet og forståelse av det forhistoriske materialet som er ganske sjelden, og formidlingsverdien av funnene fra Søvik er stor. Materialet gir oss et sammensatt bilde av bruken av landskapet over tid, og spesielt viktig er det å kunne klargjøre for en slik tidsdybde på fastlandet på Sunnmøre, i eldre litteratur har materiale fra øyene ofte stått i fokus.

Det kanskje viktigste resultatet fra undersøkelsene i Søvik er at flere ulike aspekt fra ulike perioder er blitt belyst, en har fått et relativt helhetlig bilde fra den forhistoriske aktiviteten. Ikke bare har vi funnet redskapene og boligene til de som har hatt tilhold her i forhistorien, vi har også fått innsikt i hvilken dyrkningspraksis som har funnet sted, i tillegg til ulike gravskikker og ritualer. Det er sannsynligvis denne helheten som vil bli spesielt viktig i fremtidig forskning på dette materialet.

Litteratur:

- Alsaker, S. 1980: Utgravning av boplass fra bronsealder. Fjørtofta, Haram kommune, Møre og Romsdal. *Upublisert innberetning i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Barndon, R. 1992: Innberetning fra arkeologiske undersøkelser i Hamsundhelleren, Haram kommune, Møre og Romsdal. *Upublisert rapport i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Berge, J. 2007: Undersøking av hustomter frå slutten av yngre steinalder og eldre bronsealder. ”Kleppestemmen”. *Oppdragsrapport B*. Arkeologisk museum i Stavanger. Stavanger
- Bergsvik, K. A. 2002: *Arkeologiske undersøkelser ved Skatestraumen. Bind 1*. Arkeologiske avhandlinger og rapporter fra Univ. i Bergen – 7. Bergen. Universitetet i Bergen.
- Bjerck, H. B. 1982: Archaeological and radiocarbon dating of the transgression maximum (Tapes) at Skuløy, Sunnmøre, western Norway. *Norsk geologisk Tidsskrift*. 62, 87–93. Oslo.
- Bjørdal, E. 2009: Arkeologisk utgraving av toskipa langhus fra overgangen yngre steinalder-eldre bronsealder og graver fra vikingtid og yngre jernalder på Frøyland. *Oppdragsrapport B*. Arkeologisk museum i Stavanger, Stavanger.
- Boaz, J. 1999: Pioneers in the Mesolithic: The Initial Occupation of the Interior og Eastern Norway. I Joel Boaz (red): *The Mesolithic of Central Scandinavia*. Universitetets Oldsakssamlings Skrifter. Ny rekke. 22. pp. 125-152.
- Børsheim, R. L, T. Løken, K. Oma, L.Prøsch-Danielsen og E-C. Soltvedt. 2001: Kvåle- bosetning og jordbruk fra steinalder til idag. *Frå haug ok heidni no.4*. s 7-18.
- Børsheim, R. 2005: Toskipede hus i neolittikum og eldste bronsealder. Konstruksjon og byggeskikk. Maskinell flateavdekking – metodikk, tolkning og forvaltning. *AmS-Varia 43*. Stavanger
- Diinhoff, S. 1998: Arkeologisk frigrivingsundersøkelse ved Fiskå gbnr. 11/4,5 Vannylven, Møre og Romsdal. *Upublisert utgravingsrapport ved Bergen Museum*.
- Diinhoff, S. 2001: En bronsealderboplass på Kvamme i Lærdal med åker, langhus og verksteder. *Arkeo*. s. 27-35.
- Diinhoff, S. 2004: Tidlige jordbruksbosetninger på Vestlandet med spor etter toskipede langhuse. *Primitive tider no.4*. s 41-48.
- Diinhoff, S. 2005: Den vestnorske agrarbosetning. Fra sen steinalder til folkevandringstid. Arkeologiske resultater fra et tiår med flateafdækninger på Vestlandet. *AmS-Varia 43*. Stavanger
- Diinhoff, S 2009: En Ældre jernalders storgård i Nordfjord. Arkæologiske frigrivingsundersøgelser ved Eide gnr. 76/77, Gloppen kommune, Sogne og Fjordane. *Arkeologiske rapporter fra Bergen Museum Nr.5. 2009*. Bergen.

- Dommasnes, L.H. 1997: Tradisjon og handling i førkristen vestnorsk gravskikk. *Avhandling dr.philos*, Universitetet i Bergen, Bergen.
- Fett, P. 1950: *Førhistoriske Minne på Sunnmøre, Haram herad*.
- Gjessing, H. 1920: *Rogalands steinalder*. Rogalands Kulturhistorie, Skrifter. Stavanger. Stavanger Museum.
- Glørstad, H. 2006: Steinalderundersøkelser. Faglig program bd. 1. *Varia 61*. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Gundersen, H. 1995: Arkeologiske undersøkelser på Hjelle i Stryn 1994. *Upublisert utgravingsrapport ved Bergen Museum*.
- Haugene, H. 2008: Arkeologisk registrering i samband med reguleringsplan for austre del av Søvik. *Rapport fra arkeologisk registrering*. Møre og Romsdal fylke, kulturavdelinga.
- Hauken, Å. D. 1982: Utgraving av gravrøyser og underliggende strukturer på Via. *Upublisert rapport i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Henriksen, M.B. 2005: Danske kogegruber og koge grubefelter. De gåtefulle kokegroper, *Varia 58*. Oslo.
- Hulth, H. 1997: Jåttå og Røyneberg- førhistoriska boplatser längs nye hovudvattenledningen. *Frå haug ok heidni no.4*. s 21-27.
- Høgestøl, M. 1995: Arkeologiske undersøkelser i Rennesøy kommune, Rogaland, Sørvest-Norge. *AmS-varia 23*, Stavanger.
- Indrelid, S. 1975: Innberetning adr. Skade på røysar i samband med skulebygg, Søvik gnr.172/252. *Upublisert innberetning i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Jansen, K. 1973: Innberetning adr. Planlagt skolebygg i gravfelt, Søvik gnr. 175/13. *Upublisert innberetning i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Johannesen, L. 2002: Arkeologiske undersøkelser på Steinalderboplass Synnaland I. Synnaland gnr. 28/82, Haram kommune, Møre og Romsdal. *Upublisert rapport i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.
- Johnson, T. & C. Prescott: 1993. Late Neolithic houses at Stokkset, Sande in Sunnmøre. *Arkeologiske Skrifter Historisk Museum No.7*. Universitetet i Bergen.
- Kaland, P.E. 1984. Holocene shore displacement and shorelines in Hordaland, western Norway. *Boreas*, vol. 13:203-242.
- Knudsen, A. M. 1981: Rapport over utgraving av steinalderlokalitet på Synnaland gnr. 28, bnr. 82, Brattvåg, Haram kommune, Møre og Romsdal fylke. *Upublisert rapport i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.

Lohne, Ø.S. 2006. SeaCurve_v1 - Teoretisk beregning av strandforskyvningskurver i Hordaland fra UTM-koordinater. MS Excel regneark.

Narmo, L.E. 1996: Kokekameratene på Leikvin. Kult og kokegroper. *Viking B. LIX*, Oslo.

Nicolaysen, N. 1875: Register til Selskabets Skrifter, derunder inbefattet Aarsberetningen for 1875, i forbindelse med statistiske Fundoversigter. Foreningen til Norske Fortidsmindesmerkers Bevaring

Olsen, A, Bruen. 2004a: Arkeologiske frigivingsundersøkelser ved Åse (gnr.50/1), Ålesund kommune, Møre og Romsdal. *Upublisert utgravingsrapport ved Bergen Museum*.

Olsen, A, Bruen. 2004b: Arkeologiske frigivingsundersøkelser ved Indre Henden (gnr.147/1) i Hennebygda, Eid kommune, Sogn og Fjordane. *Upublisert utgravingsrapport ved Bergen Museum*.

Olsen, A, Bruen. in prep: Arkeologiske frigivingsundersøkelser ved Ytre Hauge (gnr.12 bnr.1-3,8,13 og 37) i Haugsbygda, Sande kommune. Møre og Romsdal 2003. *Upublisert utgravingsrapport ved Bergen Museum*.

Prescott, C. 1992: Rapport fra forundersøkelser i Hamsundhelleren, Haram kommune, Møre og Romsdal. *Upublisert rapport i topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.

Porsild, M. 1915: Studies on the material culture of the eskimo in West Greenland. København. Biaco Lunos bogtrykkeri.

Ramstad, M. 1999: Brytninga mellom nord og sør. En faghistorisk og lokalkronologisk oversikt over Møre i yngre steinalder. *Upubl. avhandling*. Universitetet i Bergen.

Romundset, A. 2005: *Strandforskyving og isavsmelting i midtre Hardanger*. Masteroppgave, UiB (82 pp).

Rønne, O. 2004: Hus og gård i senneolittikum på Svinesund, *Primitive tider*.

Skåre.1998: Rapport om arkeologiske undersøkelser på Skeie gnr. 5 bnr.20 og 36, Hundvåg, Stavanger kommune, Rogaland. *Upublisert innberetning i topark*. Arkeologisk museum i Stavanger.

Slinning, T. 2005: Arkeologiske undersøkelser av bosetnings- og dyrkningsspor fra eldre bronsealder ved Hjelle i Eid. *Arkeologisk rapport fra Bergen Museum*, SFYK, Universitetet i Bergen, Bergen.

Simpson, D. N. 1998: Arkeologiske undersøkelser på Lok. 1 Sætergarden (B15661), Tennfjord, Haram k. Møre og Romsdal. *Upublisert utgravingsrapport fra topografisk arkiv*. Arkeologisk institutt/Bergen Museum, Universitetet i Bergen.

Stråmyr, K. 2009: Open dag ved Søvik skule. *Årsskrift frå Sogelaget for Hamnsund sokn 2009*.

Søborg, H. C. 1984: Innberetning fra utgravningen av lokaliteten Nordøy grendahus, Longva, Flemsøy, Haram k. Møre og Romsdal. *Upublisert rapport i Topografisk arkiv*. Bergen Museum, Universitetet i Bergen.

Tsigaridas, Z. 1997: Rapport om arkeologiske undersøkelser på Skeie gnr. 5 bnr.20 og 36, Hundvåg, Stavanger kommune, Rogaland. *Upublisert innberetning i topark*. Arkeologisk museum i Stavanger.

Vasskog, K. 2006. *Holosen strandforskyvning på sørlige Bømlo*. Master thesis, University of Bergen (87 pp).

Waraas, T. A. 2002: Reguleringsplan for Søvika-Aust. *Innberetning om befaring/registrering*. 6/12-02. Møre og Romsdal fylkeskommune, Kulturavdelinga.

Waraas, T. A. 2005: Arkeologisk registrering på Baraldsneset, Haram kommune. Ormen Lange-prosjektet. *Kulturhistoriske skrifter og rapporter* 1. Møre og Romsdal fylke, Kulturavdelinga. Molde.

Zinsli, C. 2007: Samfunn og bosetning på Vestlandet i senneolittikum –en analyse av gjenstander og bosetningsspor. *Upublisert masteroppgave i arkeologi*. Arkeologisk institutt. Universitetet i Bergen.

Zinsli, C. 2009: Undersøkelse av boplass med toskipet langhus fra slutten av eldre steinalder/begynnelsen av bronsealderen på Hellvik, gnr.60, bnr.13 m.fl., Eigersund kommune, Rogaland. *Oppdragsrapport B*. Arkeologisk museum i Stavanger, Stavanger.

Zinsli, C.&L.I. Åstveit. 2009: De arkeologiske utgravningene i Søvika 2009 – Spor etter bosetning fra eldre steinalder til jernalder. *Årsskrift frå Sogelaget for Hamnsund sokn 2009*.

Åstveit, L. I. 2005: Første stikk – steinalderen på Mørkysten belyst gjennom et registreringsprosjekt. *Viking* LXVIII, 263–284.

Åstveit, L. I. 2008a: Lokalitet 30 Fredly – boplass med mesolittiske tufter og dyrkingsaktivitet i neolitikum/bronsealder. I: Bjerck, H. B. (red), L. I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen & S. Normann: *Ormen Lange Nyhamna: NTNU Vitenskapsmuseets undersøkelser*. Trondheim: Tapir akademiske forlag, pp.. 119-168.

Åstveit, L. I. 2008b: Lokalitet 68 Søndre Steghaugen. En senmesolittisk lokalitet med velbevarte tufter og strukturer. I: Bjerck, H. B. (red), L. I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen & S. Normann: *Ormen Lange Nyhamna: NTNU Vitenskapsmuseets undersøkelser*. Trondheim: Tapir akademiske forlag, pp. 393-421.

vedlegg A: Strukturliste, Søvik, Haram kommune

Nr.	Omr.	Type struktur	Mål (cm)		Form		Foto		Tegning	
			Plan	Dybde profil	Plan	Profil	Plan	Prof.	Plan	Prof.
	1	Kokegrop	128 X 112	12	Uregelmessig rund	Skrå sidekanter/ flat bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Mulig stolpehull	51 X 36	17	Oval	Rette sidekanter/ rund bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop	98 X 94	11	Uregelmessig rund	Skrå sidekanter/ flat bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Mulig stolpehull	49 X 42	46	Rundoval	Skrå sidekanter /rund bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Mulig stolpehull	56 X 46	33	Rund	Skrå sidekanter/ ned på stein i bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop	82 X 69	9	Uregelmessig rund	Skrå sidekanter/ flat uregelmessig bunn	X	X	1:20	-
	1	Kokegrop	46 X 36	5	Firkantet oval	Skrå sidekanter/uregelmessig bunn	X	X	1:20	-
	1	Utgår					X	X	1:20	-
	1	Utgår					X	X	1:20	-
	1	Kokegrop	105 X 72	31	Oval	Skrå sidekanter/ rett bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop/dyrkningsrest	120 X 102	26	Rund, noe uklar avgrensning	Skrå sidekanter, rund bunn	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop	80 X 76	28	Rund	Runde sidekanter/ ujevn rund bunn.	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop	110 X 106	46	Rund	Runde sidekanter/rund bunn.	X	X	1:20	1:10
	1	Kokegrop	72 X 64	26	Uregelmessig rund	Runde sidekanter/ skrå bunn.	X	X	1:20	1:10
	1	Liten groft	158 X 82	62	Uregelmessig/oval.	En rett, en buet sidekant/ flat bunn.	X	X	1:20	1:10
	2	Takstolpehull hus I	27 X 20	40	Rundoval	Rette sidekanter/ uklar avgr. I bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	-	1:50	-
	2	Veggstolpehull hus I	15 X 15	18	Rund	Skrå sidekanter/ skrå bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	-	1:50	-
	2	Utgår					X	-	1:20	-
	2	Utgår					X	-	1:20	-
	2	Kokegrop	100 X 88	8	Rund	Skrå sidekanter/ flat bunn	X	X	1:20	1:20
	2	Kokegrop	63 X 59	5	Rund	Runde sidekanter/ flat bunn	X	X	1:20	1:20
	2	Utgår					X	X	1:20	-
	2	Kokegrop	82 X 67	10	Rundoval	Buete sidekanter/ buet bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår					X	-	1:20	-
	2	Mulig støttestolpe i hus I	49 X 37	13	Rund	Skrå sidekanter/ lett skrådd bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	-	1:50	-
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	X	1:50	-
	2	Takstolpehull hus I	48 X 43	36	Rundoval	Lett buete sidekanter/ stein i bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	X	1:50	-
	2	Mulig støttestolpe i hus I	26 X 15	6	Oval	Skrå sidekanter/ ujevn buet bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Veggstolpehull hus I	20 X 16	17	Rund	Ujevn skrå sidekanter/ rett bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	X	1:50	-
	2	Veggstolpehull hus I	27 X 25	12	Rund	Skrå sidekanter/ rett bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Veggstolpehull hus I	23 X 20	16	Rundoval	Buete sidekanter/ buet bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Veggstolpehull hus I	23 X 22	13	Rund	Skrå sidekanter/ buet bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (innenfor husområde hus I)					X	-	1:50	-
	2	Veggstolpehull hus I	11 X 10	13	Rund	Skrå sidekanter/ uregelmessig bunn	X	X	1:50	1:10
	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	-	1:50	-

41	2	Veggstolpehull hus I	23 X 17	6	Rundoval	Skrå sidekanter/ spiss bunn	X	X	1:50	1:10
42	2	Mulig veggstolpehull hus I	20 X 12	22	Rund (går inn i husgrøft)	Skrå sidekanter/ spiss bunn	X	X	1:50	1:10
43	2	Veggstolpehull hus I	12 X 12	17	Rund	Ujevn skrå sidekanter/ rett bunn (stein)	X	X	1:50	1:10
44	2	Veggstolpehull hus I	31 X 25	20	Rundoval	Rette sidekanter/ stein i bunn	X	X	1:50	1:10
45	2	Veggstolpehull hus I	25 X 23	16	Avrundet firkantet	Skrå sidekanter/ stein i bunn	X	X	1:50	1:10
46	3	Utgår. Grop/lagrest, mulig bunn av kokegrop (reg av fylket i 2002)	190 X 105	15	Firkantet oval	Skrå sidekanter/ rett, ujevn bunn	X	X	1:50	1:10
47	3	Utgår. Lagrest, reg av fylket i 2002.					X	-	1:50	-
48	3	Utgår. Lagrest, reg av fylket i 2002.					X	X	1:50	1:10
49	3	Utgår. Lagrest, reg av fylket i 2002.					X	X	1:50	-
50	3	Utgår					X	X	1:50	1:10
51	3	Utgår					X	X	1:50	-
52	3	Utgår					X	X	1:50	-
53	3	Utgår					X	X	1:50	-
54	3	Utgår					X	X	1:50	1:10
55	3	Utgår					X	X	1:50	-
56	3	Utgår					X	-	1:50	-
57	3	Utgår					X	-	1:50	-
58	3	Utgår					X	X	1:50	-
59	3	Utgår					X	X	1:50	1:10
60	3	Utgår					-	X	1:50	1:10
61	2	Utgår (Innenfor hus I)					X	-	1:50	-
62	1	Groft under roys 1.	Ca 460 X 47	11	Se plantegning	Skrå sidekanter/ rund bunn	X	X	1:50	1:10
63	1	Stolpehull under roys 1.	50 X 32	34	Firkantet oval	Runde sidekanter /rund bunn	-	X	1:50	1:10
64	1	Stolpehull under roys 1.	41 X 38	39	Rund	Skrå sidekanter/ rund bunn	-	X	1:50	1:10
65	2	Husgrøft, hus I					X	X	1:50	1:10
66	2	Veggstolpehull hus I	42 (lengde)	21	-	Buete sidekanter/ ujevn rett bunn.	-	X	1:20	1:10
Lok.1										
70	4	Kullansamling	145x148	10	Rund	Buete sidekanter/rett bunn	X	X	1:10	1:10
1.0	4	Steinsamling, overordnet betegnelse for str. 1.1-1.7	Ca. 400x400		Rund		X		1:20	
1.1	4	Steinpakning (tolket først som kammer)	Ca. 70 (brutt av sjakt 1)x 120	Ca. 20- 30	Sannsynlig avrundet firkantet		X	X	1:20	1:20
1.2	4	Steinkonsentrasjon, med skråstilte/flate heller. (rett Ø for sjakt 1)					X	-	1:20	-
1.3	4	Rektangulær gruspakning, med runde stein i kant.	90x110		Rektangulær		X	-	1:20	-
1.4	4	Steinsirkel med skråstilte heller i kant.					X	-	1:20	-
1.5	4	Steinsirkel i Ø del av str. 1.	Ca. 120x120		Rund		X	-	1:20	-
2.0	4	Steinsamling, over 2.1-2.2	Ca. 450x400		Rund		X		1:20	
2.1	4	Steinpakning.	150x300	30	Oval		X	X	1:20	-
2.2	4	Kullflak.	150x150	15/20	Rund	Buete sidekanter/uregelm essig rett bunn	X	X	1:20	1:20
3.0	4	Ryddet flate m steinvoller i kant	350x400		Avrundet firkantet		X	-	1:20	-
4.0	4	Hellelagt steinpakning i kant av str.3.	70x200		Avrundet firkantet		X	X	1:20	-
5.0	4	Steinsamling, utkast fra str. 1.0?	Ca. 350 x400		Uregelmessig		X		1:20	

Vedlegg B: Fotoliste, Søvik, Haram k.:

Foto Nr.	Omr .	Struktur nr.	Motiv	Retning mot	Dato	Sign
001			Oversikt. "Vollane" gravfelt KS 1.	NØ	21.04.09	CZ
002	1		Oversikt for graving. Felt 1, område B5/B6, N for grusvei.	Ø	21.04.09	CZ
003	2		Oversikt for graving. Felt 2, område B5/OF 1, S for grusvei.	S	21.04.09	CZ
004	2		Oversikt for graving. Felt 2, område B5/OF 1, S for grusvei.	S	21.04.09	CZ
005	1		Oversikt for graving. Felt 1, område B5/B6, N for grusvei.	NØ	21.04.09	CZ
006	2		Oversikt for graving. Felt 2, område B5/OF 1, S for grusvei.	V	21.04.09	CZ
007	1		Oversikt for graving. Felt 1, område B5/B6, N for grusvei.	N	21.04.09	CZ
008	1 og 2		Oversikt for graving. Felt 1 og 2. Område B5, B6, OF 1.	N	21.04.09	CZ
009	1		Arbeidsbilde. Framrensing av roys 1 og 2. (Ihab og Ingvild).	N	22.04.09	LIA
010	1		Røys 1 og 2 delvis framrenset.	V	22.04.09	LIA
011	1		Arbeidsbilde, røyse 1 og 2 delvis framrenset. (Monika og Heidi).	V	22.04.09	LIA
012	1		Arbeidsbilde, avdekking felt 1 (Ingvild og Camilla).	NV	22.04.09	LIA
013	1		Arbeidsbilde, framrensning av roys 2 (utplasseringslev Kevin).	V	22.04.09	LIA
014	1		Arbeidsbilde, framrensning av roys 2 (Heidi og Monika).	V	22.04.09	LIA
015	1		Oversiktsbilde, felt 1. Under avdekking.	SØ	22.04.09	LIA
016	1		Oversiktsbilde, felt 1. Under avdekking.	S	22.04.09	LIA
017	1		Oversikt, gravfelt Ks1.	Ø	22.04.09	LIA
018	1		Oversikt, gravfelt Ks1.	Ø	22.04.09	LIA
019	1		Gravfelt KS1, østre del.	SØ	22.04.09	LIA
020	1		Utsikt fra gravfelt KS1 mot sjo, panorama.	SSV	22.04.09	LIA
021	1		Utsikt fra gravfelt KS1 mot sjo, panorama.	SSV	22.04.09	LIA
022	1		Utsikt fra gravfelt KS1 mot sjo, panorama.	SSV	22.04.09	LIA
023	1		Utsikt fra gravfelt KS1 mot sjo, panorama.	SSV	22.04.09	LIA
024	1		Arbeidsbilde, felt 1.	NV	22.04.09	LIA
025	1		Arbeidsbilde, rensing av roys 1 (Ihab og Ivar).	NV	22.04.09	LIA
026	1		Arbeidsbilde, rensing av roys 2 (Heidi).	NV	22.04.09	LIA
027	1		Arbeidsbilde, rensing av roys 2 (Heidi, Monika og Kevin).	NV	22.04.09	LIA
028	1		Gravroys 1 etter fremrensing, m målestokk.	NØ	23.04.09	IM
029	1		Gravroys 1 etter fremrensing, u målestokk.	NØ	23.04.09	IM
030	1		Gravroys 1 etter fremrensing, u målestokk.	Ø	23.04.09	IM
031	1		Gravroys 1 etter fremrensing, m målestokk.	Ø	23.04.09	IM
032	1		Gravroys 1 etter fremrensing, m målestokk.	S	23.04.09	IM
033	1		Gravroys 1 etter fremrensing, u målestokk.	S	23.04.09	IM
034	1		Gravroys 1 etter fremrensing, m målestokk.	V	23.04.09	IM
035	1		Gravroys 1 etter fremrensing, u målestokk.	V	23.04.09	IM
036	1		Gravroys 1 etter fremrensing, utsikt mot sjo.	SV	23.04.09	IM
037	1		Gravroys 1 etter fremrensing, utsikt mot sjo.	S	23.04.09	IM
038	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	NØ	23.04.09	MS
039	1		Gravroys 2 etter fremrensing, u målestokk.	NØ	23.04.09	MS
040	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	SØ	23.04.09	MS
041	1		Gravroys 2 etter fremrensing, u målestokk.	SØ	23.04.09	MS
042	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	SV	23.04.09	MS
043	1		Gravroys 2 etter fremrensing, u målestokk.	SV	23.04.09	MS
044	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	NV	23.04.09	MS
045	1		Gravroys 2 etter fremrensing, u målestokk.	NV	23.04.09	MS
046	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	N	23.04.09	MS
047	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	SV	23.04.09	MS
048	1		Gravroys 2 etter fremrensing, m målestokk.	SV	23.04.09	MS
049	1		Arbeidsbilde. Tegning av røyser (Ivar).	NV	27.04.09	CZ
050	1		Arbeidsbilde. Tegning av roys 2 (Monika og Heidi).	N	27.04.09	CZ
051	1		Arbeidsbilde. Framrensing av roys 3 (Ingvild).	NV	27.04.09	CZ
052	1		Arbeidsbilde. Framrensing av roys 3 (Ingvild).	N	27.04.09	CZ
053	1		Røys 3 delvis framrenset.	SV	27.04.09	CZ
054	1		Arbeidsbilde. Framrensing av roys 3 (Ingvild, Ivar).	SV	27.04.09	CZ
055	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	N	30.04.09	IS
056	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	S	30.04.09	IS
057	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	V	30.04.09	IS
058	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	Ø	30.04.09	IS
059	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	N	30.04.09	IS
060	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	N	30.04.09	IS
061	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	Ø	30.04.09	IS
062	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	Ø	30.04.09	IS
063	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	S	30.04.09	IS
064	1		Gravroys 3 etter fremrensing, m målestokk.	S	30.04.09	IS
065	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	N	30.04.09	IS

066	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	S	30.04.09	IS
067	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	V	30.04.09	IS
068	1		Gravroys 3 etter fremrensing, u målestokk.	Ø	30.04.09	IS
069	1		Arbeidsbilde, framrensing av mulig rest av roys (roys 4) (Ihab).	N	30.04.09	CZ
070	1		Arbeidsbilde, framrensing av mulig rest av roys (roys 4) (Ihab).	NV	30.04.09	CZ
071	1		Oversikt over felt 1. Røysenes beliggenhet	S	04.05.09	CZ
072	1		Røys 3, beliggenhet i forhold til sjø	SV	04.05.09	CZ
073	1		Oversikt, ser roys 1 og 2 med presenning.	SØ	04.05.09	CZ
074	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	SSV	05.05.09	HMB
075	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	SV	05.05.09	HMB
076	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	S	05.05.09	HMB
077	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	V	05.05.09	HMB
078	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter. (Fra 50 x 100 y)	SØ	05.05.09	HMB
079	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	NV	05.05.09	HMB
080	4		Oversikt steinalderlok 1, etter graving av testruter.	N	05.05.09	HMB
081			Oversikt område for graving av lok. 2 og 3.	Ø	05.05.09	HMB
082	2		Oversikt felt 2 under graving.	V	07.05.09	CZ
083	1		Arbeidsbilde. Snitting av NV sektor, roys 1 (Monika).	Ø	07.05.09	CZ
084			Oversikt felt 1 og 2.	V	07.05.09	CZ
085			Arbeidsbilde. Snitting av NV sektor, roys 1 (Monika).	SV	07.05.09	CZ
086	1	1	Str. 1. Kokegrop, plan.	N	08.05.09	CZ
087	1	2	Str. 2. Liten kokegrop/mulig stolpehull, plan.	N	08.05.09	CZ
088	1		Mulig roysrest (roys 4) etter rensing.	N	13.05.09	ID
089	1		Mulig roysrest (roys 4) etter rensing.	V	13.05.09	ID
090	1		Mulig roysrest (roys 4) etter rensing.	S	13.05.09	ID
091	1	11	Str 11, kokegrop/kullholdig lagrest, profil.	S	13.05.09	ID
092			Åpen dag, åpningstale		13.05.09	MS
093			Åpen dag, Ingvild forteller om huset		13.05.09	MS
094			Åpen dag, Ingvild forteller om huset		13.05.09	MS
095			Åpen dag, gravrøysene		13.05.09	MS
096			Åpen dag, huset		13.05.09	MS
097			Åpen dag, gravrøysene		13.05.09	MS
098			Åpen dag, bueskyting		13.05.09	MS
099			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
100			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
101			Åpen dag, kokegropene		13.05.09	MS
102			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
103			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
104			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
105			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
106			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
107			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
108			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
109			Åpen dag, steinalderlokaliteten		13.05.09	MS
110			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
111			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
112			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
113			Åpen dag, framvisning av jernalderkoffert (Ragnar O Lie)		13.05.09	MS
114			Åpen dag, bueskyting (Ivar Malde)		13.05.09	MS
115			Åpen dag		13.05.09	MS
116			Åpen dag		13.05.09	MS
117			Åpen dag		13.05.09	MS
118			Åpen dag		13.05.09	MS
119			Åpen dag, flintknakking (Ivar Malde)		13.05.09	MS
120			Åpen dag, flintknakking (Ivar Malde)		13.05.09	MS
121			Åpen dag		13.05.09	MS
122			Åpen dag		13.05.09	MS
123			Åpen dag		13.05.09	MS
124			Åpen dag		13.05.09	MS
125	2		Hus I, under rensing. M snor som markør for grøften. U markører.	NØ	14.05.09	IS
126	2		Hus I, under rensing. M snor som markør for grøften. M markører.	NØ	14.05.09	IS
127	2		Hus I, under rensing. M snor som markør for grøften. M markører.	NØ	14.05.09	IS
128	2		Hus I etter videre rensing. M markører.	NØ	15.05.09	IS
129	2		Hus I etter videre rensing. U markører.	NØ	15.05.09	IS
130	2		Hus I etter videre rensing. M markører. (takbærende markert).	NØ	15.05.09	IS
131	2		Hus I etter videre rensing. M markører. (takbærende markert).	NØ	15.05.09	IS
132	2		Hus I etter videre rensing. M markører.	NØ	15.05.09	IS
133	2		Hus I etter videre rensing. M markører.	NØ	15.05.09	IS
134	2		Hus I etter videre rensing. M markører.	NNV	15.05.09	IS
135	1		Røys 1 under snitting. SØ sektor.	N	15.05.09	MS
136	1		Røys 1 under snitting. NØ sektor.	V	15.05.09	MS
137	1		Mulig roysrest (roys 4), profil.	V	25.05.09	ID
138	1		Mulig roysrest (roys 4), profil.	N	25.05.09	ID

139	2		Hus 1 etter rensing. U markører, u målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
140	2		Hus 1 etter rensing. U markører, u målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
141	2		Hus 1 etter rensing. U markører, u målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
142	2		Hus 1 etter rensing. U markører, m målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
143	2		Hus 1 etter rensing. U markører, m målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
144	2		Hus 1 etter rensing. Markert takstolper. M målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
145	2		Hus 1 etter rensing. Markert takstolper. U målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
146	2		Hus 1 etter rensing. Markert alle stolper. U målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
147	2		Hus 1 etter rensing. Markert alle stolper. M målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
148	2		Hus 1 etter rensing. Markert mulige vegg og takstolper. M målestokk.	NØ	26.05.09	CZ
149	2		Hus 1 etter rensing. Markert mulige vegg og takstolper. M målestokk. Ingvild står i enden på huset.	NØ	26.05.09	CZ
150	2		Hus 1 etter rensing. Markert mulige vegg og takstolper. M målestokk.	SV	26.05.09	CZ
151	2		Hus 1 etter rensing. Viser steinete område rundt huset.	SV	26.05.09	CZ
152	2		Hus 1 etter rensing. U målestokk og markører.	Ø	27.05.09	LIA
153	2		Hus 1 etter rensing. U målestokk og markører.	Ø	27.05.09	LIA
154	1		Gravhaug 1, SØ sektor, profil mot N.	N	27.05.09	MS
155	1		Gravhaug 1, SØ sektor, profil mot V.	V	27.05.09	MS
156	1		Gravhaug 1, NØ sektor, profil mot S.	S	27.05.09	MS
157	1		Gravhaug 1, NØ sektor, profil mot S. (del 1)	S	27.05.09	MS
158	1		Gravroys 1, NØ sektor, profil mot S. (del 2)	S	27.05.09	MS
159	1		Gravroys 1, mulig stolpehull i profil, NØ sektor.	S	27.05.09	MS
160	1		Gravroys 1, NØ sektor, profil mot V.	V	27.05.09	MS
161	1		Gravroys 1, NV sektor, profil mot Ø.	Ø	27.05.09	MS
162	1		Gravroys 1, NV sektor, profil mot S.	S	27.05.09	MS
163	1		Gravroys 1, grøft under roys (str. 62), NØ sektor.	S	27.05.09	MS
164	1		Profil 2, øvre område av profil.	V	29.05.09	LIA
165	1		Profil 2, midtre område av profil.	V	29.05.09	LIA
166	1		Profil 2, nedre område av profil.	V	29.05.09	LIA
167	1		Profil 2, skille mellom dyrkningslag og moderne forstyrrelse.	V	29.05.09	LIA
168	1		Profil 2, hele profilen.	V	29.05.09	LIA
169	1		Arbeidsbilde, rensing av grøft under roys 1.(Hanne)	Ø	29.05.09	CZ
170	1		Arbeidsbilde, tegning av profiler, roys 1. (Monika).	SØ	29.05.09	CZ
171	1		Arbeidsbilde, tegning av profiler, roys 1. (Monika).	NV	29.05.09	CZ
172	1		Oversiktsbilde felt 1, etter ferdig avdekking. Steinsamling.	SV	29.05.09	CZ
173	1		Oversiktsbilde felt 1, etter ferdig avdekking.	SV	29.05.09	CZ
174	1		Oversiktsbilde felt 1, etter ferdig avdekking.	S	29.05.09	CZ
175	1		Oversiktsbilde felt 1, etter ferdig avdekking.	SØ	29.05.09	CZ
176	1		Oversiktsbilde felt 1, etter ferdig avdekking.	Ø	29.05.09	CZ
177	2		Oversiktsbilde felt 2, etter ferdig avdekking.	S	29.05.09	CZ
178	1		Arbeidsbilde, tegning av profiler, roys 3.	Ø	29.05.09	CZ
179	1		Roys 1, profil mot V. (Etter fjerning av profilbenk).	V	29.05.09	MS
180	2		Oversiktsbilde felt 2, etter ferdig avdekking.	V	29.05.09	CZ
181	2		Oversiktsbilde felt 2, etter ferdig avdekking.	V	29.05.09	CZ
182	1		Fjerning av profilbenk, roys 1.	N	29.05.09	LIA
183	1		Fjerning av profilbenk, roys 1.	N	29.05.09	LIA
184	1		Fjerning av profilbenk, roys 1.	N	29.05.09	LIA
185	1	62	Grøft, str. 62 under roys 1.	N	29.05.09	LIA
186	1	62	Grøft, str. 62 under roys 1.	N	29.05.09	LIA
187	1	62	Grøft, str. 62 under roys 1.	V	29.05.09	LIA
188	1	62	Grøft, str. 62 under roys 1.	V	29.05.09	LIA
189	2		Fylkesarkeolog Bjørn Ringstad på besøk.	V	29.05.09	LIA
190	1	62	Str. 62, grøft, profil.	Ø	29.05.09	HA
191	1	62	Str. 62, grøft, profil.	V	29.05.09	HA
192	1	63	Str. 63, mulig stolpehull, profil.	N	29.05.09	HA
193	1	64	Str. 64, mulig stolpehull, profil.	N	29.05.09	HA
194	2		Hus 1 etter snitting. U markør og målestokk.	NØ	03.06.09	MS
195	2		Hus 1 etter snitting. M målestokk.	NØ	03.06.09	MS
196	2		Hus 1 etter snitting. M målestokk.	NØ	03.06.09	MS
197	2		Hus 1 etter snitting. M markører og målestokk.	NØ	03.06.09	MS
198	2		Hus 1 etter snitting. M markører og målestokk.	NØ	03.06.09	MS
199	2		Hus 1 etter snitting. M markører og målestokk.	NØ	03.06.09	MS
200	2		Hus 1 etter snitting. M markører og målestokk.	NØ	03.06.09	MS
201	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	V	04.06.09	CZ
202	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	V	04.06.09	CZ
203	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	V	04.06.09	CZ
204	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin. (ser sjakt gjennom tapesvoll)	SSØ	04.06.09	CZ
205	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin. (ser sjakt gjennom tapesvoll)	SSØ	04.06.09	CZ
206	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin. (ser sjakt gjennom tapesvoll)	NØ	04.06.09	CZ
207	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	Ø	04.06.09	CZ
208	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	V	04.06.09	CZ
209	4		Oversikt lok. 1 etter første avdekking m maskin.	SV	04.06.09	CZ
210	4	71	Str. 71, steinpakning. Plan.	N	05.06.09	ID

211	4	71	Str. 71, steinpakning. Plan.	N	05.06.09	ID
212	4	71	Str. 71, steinpakning. Plan.	S	05.06.09	ID
213	Lok.2		Oversikt over lok. 2, etter avdekking.	NØ	05.06.09	IS
214	Lok.2		Oversikt over lok. 2, etter avdekking.	Ø	05.06.09	IS
215	Lok.2		Oversikt over lok. 2, etter avdekking.	NNØ	05.06.09	IS
216	Lok.2		Oversikt over lok. 2, etter avdekking.	NNØ	05.06.09	IS
217	Lok.2		Oversikt over lok. 2, etter avdekking.	Ø	05.06.09	IS
218	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
219	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
220	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
221	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
222	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
223	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
224	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
225	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
226	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
227	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
228	4		Omvisning for skoleklasse på lok.1.		05.06.09	MS
229	Lok.3		Lok. 3, oversikt etter avdekking.	SSV	08.06.09	KT
230	Lok.3		Lok. 3, oversikt etter avdekking.	NØ	08.06.09	KT
231	Lok.3		Lok. 3, oversikt etter avdekking.	NV	08.06.09	KT
232	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	S	09.06.09	LIA
233	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	S	09.06.09	LIA
234	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	S	09.06.09	LIA
235	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	S	09.06.09	LIA
236	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	S	09.06.09	LIA
237	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	V	09.06.09	LIA
238	4		Lok. 1, tapesvoll. Arbeids/oversiktsbilde.	V	09.06.09	LIA
239			Lunsjbilde.		09.06.09	LIA
240	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter.	V	09.06.09	LIA
241	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	V	09.06.09	LIA
242	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	V	09.06.09	LIA
243	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	V	09.06.09	LIA
244	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	V	09.06.09	LIA
245	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	V	09.06.09	LIA
246	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter. Panorama.	SV	09.06.09	LIA
247	4		Oversikt lok. 1. Satt ut koordinatsystem, graver testruter.	SSV	09.06.09	LIA
248			Gjenstandsbilde. Skiferdolk fra lok. 1.		10.06.09	LIA
249			Gjenstandsbilde. Skiferdolk fra lok. 1.		10.06.09	LIA
250			Gjenstandsbilde. Skiferdolk fra lok. 1.		10.06.09	LIA
251	4	1.0	Oversikt lok. 1. Hanne renser i str. 72 (str.1).	S	12.06.09	LIA
252	4	1.0	Oversikt lok. 1. Hanne renser i str. 72 (nå kalt str.1).	S	12.06.09	LIA
253	4		Oversikt lok. 1.	S	12.06.09	LIA
254	4	1.0	Oversikt lok. 1. Str. 1, topp. (tidligere kalt str. 72)	S	12.06.09	LIA
255	4		Oversikt lok. 1.	V	12.06.09	LIA
256	4		Oversikt lok. 1.	V	12.06.09	LIA
257	4		Oversikt lok. 1.	V	12.06.09	LIA
258	4		Oversikt lok. 1.	V	12.06.09	LIA
259	4	1.0	Oversikt lok. 1. Str. 1.0 med sjakt 1 i midt.	NV	12.06.09	LIA
260	4	1.0	Oversikt lok. 1. Str. 1.0 med sjakt 1 i midt.	NV	12.06.09	LIA
261	4	2.0	Oversikt lok. 1. Str. 71, nå kalt str. 2. Topp av struktur.	V	12.06.09	LIA
262	4	2.0	Oversikt lok. 1. Str. 71, nå kalt str. 2. Topp av struktur.	V	12.06.09	LIA
263	4	2.0	Oversikt lok. 1. Str. 71, nå kalt str. 2. Topp av struktur.	V	12.06.09	LIA
264	4		Oversikt lok. 1. Str. 1 og 2, steinpakninger i topp.	N	12.06.09	LIA
265	4		Oversikt lok. 1. Str. 1 og 2, steinpakninger i topp.	N	12.06.09	LIA
266	4	2.0	Oversikt lok. 1. Str. 2, steinpakning.	N	12.06.09	LIA
267	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
268	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
269	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger str. 1. nærbilde.	N	12.06.09	LIA
270	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
271	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
272	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
273	4	1.0	Oversikt lok. 1. Sjakt 1 i str. 1.	N	12.06.09	LIA
274	4	1.0	Oversikt lok. 1. Sjakt 1 i str. 1.	N	12.06.09	LIA
275	4	1.0	Oversikt lok. 1. Sjakt 1 i str. 1.	N	12.06.09	LIA
276	4	1.0	Oversikt lok. 1. Sjakt 1 i str. 1.	N	12.06.09	LIA
277	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
278	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	N	12.06.09	LIA
279	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	NØ	12.06.09	LIA
280	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	NØ	12.06.09	LIA
281	4		Oversikt lok. 1.	NØ	12.06.09	LIA
282	4		Oversikt lok. 1.	Ø	12.06.09	LIA
283	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	Ø	12.06.09	LIA

284	4	1.0	Oversikt lok. 1. Steinpakninger, str. 1.	Ø	12.06.09	LIA
285	4	1.0	Oversikt lok. 1. Sjakt 1 i str. 1.	Ø	12.06.09	LIA
286	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
287	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
288	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
289	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	N	12.06.09	LIA
290	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	N	12.06.09	LIA
291	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	N	12.06.09	LIA
292	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	N	12.06.09	LIA
293	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
294	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
295	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
296	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	V	12.06.09	LIA
297	4	1.0	Sjakt 1 i str. 1. Ser steinrekke/helle, først tolket som ett kammer.	Ø	12.06.09	LIA
298	4		Profil ?	Ø?V?	12.06.09	LIA
299	4		Arbeidsbilde/oversikt lok.1.	V	12.06.09	LIA
300	4		Arbeidsbilde/oversikt lok.1.	V	12.06.09	LIA
301	4		Arbeidsbilde/oversikt lok.1.	V	12.06.09	LIA
302	4		Sjakt gjennom tapesvoll.	SV	12.06.09	LIA
303	4		Arbeidsbilde/oversikt lok.1.	SØ	12.06.09	LIA
304	4		Arbeidsbilde/oversikt lok.1.	SØ	12.06.09	LIA
305	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	12.06.09	LIA
306	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	12.06.09	LIA
307	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	12.06.09	LIA
308	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	S	12.06.09	LIA
309	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	S	12.06.09	LIA
310	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	S	12.06.09	LIA
311	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
312	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
313	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
314	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
315	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
316	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
317	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	Ø	13.06.09	LIA
318	4		Profilbenker lok.1.	SØ	13.06.09	LIA
319	4		Profilbenker lok.1.	SØ	13.06.09	LIA
320	4		Profilbenker lok.1.	S	13.06.09	LIA
321	4		Profilbenk etter videre graving med maskin lok.1	S	13.06.09	LIA
322	4		Oversikt/arbeidsbilde lok. 1.	V	13.06.09	LIA
323	4		Profilvegg, tråd viser tolket veggvoll i tuft.	S	13.06.09	LIA
324	4		Profilvegg, tråd viser tolket veggvoll i tuft.	S	13.06.09	LIA
325	4		Profilvegg, tråd viser tolket veggvoll i tuft.	SØ	13.06.09	LIA
326	4		Profilvegg, tråd viser tolket veggvoll i tuft.	V	13.06.09	LIA
327	4		Profilvegg, tråd viser tolket veggvoll i tuft.	NV	13.06.09	LIA
328	4		Sjakt ut fra 43x108y (til 46x108y)	S	14.06.09	CZ
329	4	1.0	Enden av sjakt 1 i str. 1.	N	14.06.09	LIA
330	4	1.0	Steinpakning i str. 1.	S	14.06.09	LIA
331	4	1.0	Steinpakning i str. 1.	SSV	14.06.09	LIA
332	4	2.0	Sjakt gjennom steinpakning, topp str. 2.	N	16.06.09	LIA
333	4	2.0	Sjakt gjennom steinpakning, topp str. 2.	Ø	16.06.09	LIA
334	4	2.0	Sjakt gjennom steinpakning, topp str. 2.	Ø	16.06.09	LIA
335	4		39x107y, sjakt 2. Steinpakning.	N	16.06.09	HA
336	4		39x108y, sjakt 2. Steinrekke.	N	16.06.09	HA
337	4	1.0	NV del av str. 1.	Ø	16.06.09	HA
338	4	1.0	NV del av str. 1.	Ø	16.06.09	HA
339	4		NV del av str.1. + sjakt 2.	Ø	16.06.09	HA
340	4		Relasjon steinpakning og sjakt 1	N	16.06.09	HA
341	4		Arbeidsbilde (Camilla)	NV	17.06.09	HA
342	4		Oversikt/arbeidsbilde lok. 1.	N	17.06.09	HA
343	4		Profil sjakt 1, del 1 fra S.	V	17.06.09	SH
344	4		Profil sjakt 1, del 2 fra S.	V	17.06.09	SH
345	4		Profil sjakt 1, del 1 fra S. (Lengre fra)	V	17.06.09	SH
346	4		Profil sjakt 1, del 2 fra S. (Lengre fra)	V	17.06.09	SH
347	4		Profil sjakt 1, del 3 fra S. (Lengre fra)	V	17.06.09	SH
348	4		Profil sjakt 1, del 4 fra S. (Lengre fra)	V	17.06.09	SH
349	4		Steinpakning i 39x11y og 39x112y.	S	17.06.09	MS
350	4		Steinpakning i 39x11y og 39x112y.	V	17.06.09	MS
351	4		Arbeidsbilde (Ihab)	N	17.06.09	LIA
352	4		Arbeidsbilde (Camilla)	NV	17.06.09	LIA
353	4		Lagskille sjakt 2, topp lag 5.	Ø	17.06.09	LIA
354	4		Sjakt 1, plan. Del 1 fra N.	V	17.06.09	SH
355	4		Sjakt 1, plan. Del 2 fra N.	V	17.06.09	SH
356	4		Sjakt 1, plan. Del 3 fra N.	V	17.06.09	SH

357	4		Sjakt 1, plan. Del 4 fra N.	V	17.06.09	SH
358	4	2.0	Steinsamling i topp, str. 2.	N	17.06.09	CZ
359	4	2.0	Steinsamling i topp str. 2.	Ø	17.06.09	CZ
360	4		Steinpakning, rute 39x107y.	S	17.06.09	HA
361	4	2.0	Sjakter i str. 2, steinsamlinger.	N	17.06.09	CZ
362	4	2.0	Sjakter i str. 2, steinsamlinger.	Ø	17.06.09	CZ
363	4	2.0	Sjakter i str. 2, steinsamlinger.	Ø	17.06.09	CZ
364	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
365	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
366	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
367	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
368	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
369	4	1.1	Str. 1.1. Steinpakning sjakt 1. Kammer?	V	17.06.09	LIA
370	4	3.0	Str. 3, lok.1. Sirkular voll med rullestein, tolket som mulig husstruktur.	Ø	04.07.09	LIA
371	4	3.0	Str. 3, lok.1. Sirkular voll med rullestein, tolket som mulig husstruktur.	ØSØ	04.07.09	LIA
372	4	3.0	Str. 3, lok.1. Sirkular voll med rullestein, tolket som mulig husstruktur.	ØSØ	04.07.09	LIA
373	4	4.0	Nærbilde Str. 4, steinpakning som ligger i Str. 3.	ØSØ	04.07.09	LIA
374	4	4.0	Nærbilde Str. 4, steinpakning som ligger i Str. 3.	V	04.07.09	LIA
375	4	4.0	Nærbilde Str. 4, steinpakning som ligger i Str. 3.	V	04.07.09	LIA
376	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur.	N	04.07.09	LIA
377	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur.	V	04.07.09	LIA
378	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur. Panorama	S	04.07.09	LIA
379	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur. Panorama	S	04.07.09	LIA
380	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur. Panorama	S	04.07.09	LIA
381	4	3.0	Str. 3, lok.1. Steinsetting, tolket som mulig husstruktur. Panorama	S	04.07.09	LIA
382	4	2.1	Str. 2.1, lok. 1. Steinpakning.	N	05.07.09	KT
383	4	2.1	Str. 2.1, lok. 1. Steinpakning.	V	05.07.09	KT
384	4	2.1	Str. 2.1, lok. 1. Steinpakning.	S	05.07.09	KT
385	4	2.2	Str. 2.2, lok. 1. Kullflak.	N	05.07.09	KT
386	4	2.2	Str. 2.2, lok. 1. Kullflak.	Ø	05.07.09	KT
387	4	2.2	Str. 2.2, lok. 1. Kullflak.	S	05.07.09	KT
388	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. V del.	Ø	06.07.09	CZ
389	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. V del.	Ø	06.07.09	CZ
390	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Hele området.	V	06.07.09	CZ
391	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger.	V	06.07.09	CZ
392	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Hele området	V	06.07.09	CZ
393	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Steinkonsentrasjon i midten.	V	06.07.09	CZ
394	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Steinrekke N i strukturen.	V	06.07.09	CZ
395	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Hele området.	V	06.07.09	CZ
396	4	1.0	Str. 1, lok. 1. Steinpakninger. Steinrekke N i strukturen.	V	06.07.09	CZ
397	4	2.2	Str. 2.2, lok.1. Kullflak, profil.	N	06.07.09	KT
398	4	1.2	Str. 1.2, lok. 1. Heller i SØ del av strukturen.	N	07.07.09	LIA
399	4	1.2	Str. 1.2, lok. 1. Heller i SØ del av strukturen.	Ø	07.07.09	LIA
400	4	1.2	Str. 1.2, lok. 1. Heller i SØ del av strukturen.	S	07.07.09	LIA
401	4	1.2	Str. 1.2, lok. 1. Heller i SØ del av strukturen.	NNØ	07.07.09	LIA
402	4	1.2	Str. 1.2, lok. 1. Heller i SØ del av strukturen.	NNØ	07.07.09	LIA
403	4		Arbeidsbilde (Str. 1), Kim.	NNV	07.07.09	LIA
404	4		Arbeidsbilde (Str. 1), Camilla.	NNV	07.07.09	LIA
405	4		Arbeidsbilde (Str. 1), Camilla.	NNV	07.07.09	LIA
406	4	1.3	Str. 1.3. Gruspakket steinkonstruksjon, rektangulær.	Ø	07.07.09	CZ
407	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (Ø-del).	Ø	07.07.09	CZ
408	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (V-del).	Ø	07.07.09	CZ
409	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (V-del).	Ø	07.07.09	CZ
410	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (V-del).	Ø	07.07.09	CZ
411	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (Ø-del).	V	07.07.09	CZ
412	4	1.5	Str. 1.5. Steinsirkel i Ø del av strukturen.	V	07.07.09	CZ
413	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (Hele strukturen).	V	07.07.09	CZ
414	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (V-del).	V	07.07.09	CZ
415	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av 5 cm i Ø del av strukturen. (Hele strukturen).	V	07.07.09	CZ
416	4	1.4	Str. 1.4. Steinsirkel i V del av strukturen, med skrånede heller.	V	07.07.09	CZ
417	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av steinpakning (Str. 1.1), og gått ytterligere ned i Ø del av strukturen.	V	07.07.09	CZ
418	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av steinpakning (Str. 1.1), og gått ytterligere ned i Ø del av strukturen.	V	07.07.09	CZ
419	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av steinpakning (Str. 1.1), og gått ytterligere ned i Ø del av strukturen.	V	07.07.09	CZ
420	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av steinpakning (Str. 1.1), og gått ytterligere ned i Ø del av strukturen.	N	07.07.09	CZ
421	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter fjerning av steinpakning (Str. 1.1), og gått ytterligere ned i Ø del av strukturen.	Ø	07.07.09	CZ
422	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del nærbilde).	V	08.07.09	CZ
423	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del nærbilde).	V	08.07.09	CZ
424	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del).	V	08.07.09	CZ

425	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del).	N	08.07.09	CZ
426	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del nærbilde).	N	08.07.09	CZ
427	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Hele struktur 1).	N	08.07.09	CZ
428	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del nærbilde).	S	08.07.09	CZ
429	4	1.0	Str. 1. Situasjon etter videre graving av 1.2. Avdekket flere heller. (Ø-del nærbilde).	S	08.07.09	CZ
430	4		Pausebilde	V	07.07.09	KT
431	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, Plan.	N	08.07.09	LIA
432	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, nærbilde. Plan.	V	08.07.09	LIA
433	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, nærbilde. Plan.	S	08.07.09	LIA
434	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, etter fjerning av heller.	N	08.07.09	LIA
435	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, etter fjerning av heller. Nærbilde.	V	08.07.09	LIA
436	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, profil.	N	08.07.09	LIA
437	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, profil.	V	08.07.09	LIA
438	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, profil.	V	08.07.09	LIA
439	4	4.0	Str.4. Hellelagt steinpakning, ferdig gravd.	N	08.07.09	LIA
440	4		Arbeidsbilde (str. 1), Kim og Camilla	Ø	08.07.09	LIA
441	4		Arbeidsbilde (str. 1), Camilla	Ø	08.07.09	LIA
442	4	1.0	Str. 1, ferdig gravd. Ser steinrekker i bunn av struktur. (Undergrunn?)	V	08.07.09	KT
443	4	1.0	Str. 1, ferdig gravd. Ser steinrekker i bunn av struktur. (Undergrunn?)	Ø	08.07.09	KT
444	4	1.0	Str. 1, ferdig gravd. Ser steinrekker i bunn av struktur. (Undergrunn?)	S	08.07.09	KT
445	1	3	Str. 3. Kokegrop, plan.	N	11.05.09	ID
446	1	4	Str. 4. Mulig stolpehull, plan.	N	11.05.09	ID
447	1	5	Str. 5. Mulig stolpehull, plan.	N	11.05.09	ID
448	1	6	Str. 6. Kokegrop, plan.	N	11.05.09	ID
449	1	7	Str. 7. Kokegrop, plan.	N	11.05.09	ID
450	1	10	Str. 10. Kokegrop, plan.	N	11.05.09	ID
451	1	11	Str. 11. Mulig kokegrop/lagrest, plan.	S	12.05.09	ID
452	1	12	Str. 12. Kokegrop, plan.	S	12.05.09	ID
453	3	46	Str. 46. Mulig bunn av kokegrop (reg. av fylket som kokegrop), plan.	SV	14.05.09	CZ
454	3	47	Str. 47. Lagrest, (reg. som kokegrop), plan. (funn av pilsmiss)	N	14.05.09	CZ
455	3	48	Str. 48. Lagrest mellom store stein, plan. (reg. av fylket som kokegrop)	N	14.05.09	CZ
456	3	49	Str. 49. Lagrest mellom stein, plan. (reg. av fylket som kokegrop)	N	14.05.09	CZ
457	3		Oversikt over Ø del av felt 3, etter avdekking.	V	14.05.09	CZ
458	3		Oversikt over V del av felt 3, etter avdekking.	V	14.05.09	CZ
459	3		Område med strukturer i felt 3.	V	14.05.09	CZ
460	3		Oversikt felt 3, etter graving.	NØ	14.05.09	CZ
461	2	27	Str. 27. Mulig støttestolpe i hus I, plan.	N	25.05.09	CZ
462	2	29	Str. 29. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	25.05.09	CZ
463	2	30	Str. 30. Takstolpehull i hus I, plan.	N	25.05.09	CZ
464	2	28	Str. 28. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	25.05.09	IS
465	2	31	Str. 31. Utgår (lagrest innenfor hus I), plan.	N	25.05.09	IS
466	1		Dyrkningsprofil, profil 1.	V	26.05.09	LIA
467	1		Dyrkningsprofil, profil 1.	V	26.05.09	LIA
468	1		Dyrkningsprofil, profil 1.	V	26.05.09	LIA
469	3		Oversiktsbilde, felt 3.	N	26.05.09	SH
470	3		Oversiktsbilde, felt 3, m målestokk.	N	26.05.09	SH
471	3		Oversiktsbilde, felt 3.	V	26.05.09	SH
472	2	22	Str. 22. Kokegrop, plan.	N	26.05.09	IS
473	2	23	Str. 23. Kokegrop, plan.	N	26.05.09	IS
474	2	32	Str. 32. Mulig støttestolpe i hus I, plan.	NNØ	26.05.09	CZ
475	2	33	Str. 33. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	26.05.09	ID
476	2	34	Str. 34. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	26.05.09	CZ
477	2	35	Str. 35. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
478	2	36	Str. 36. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
479	2	37	Str. 37. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
480	2	38	Str. 38. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
481	2	39	Str. 39. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
482	2	40	Str. 40. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
483	2	41	Str. 41. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
484	2	42	Str. 42. Mulig veggstolpehull i hus I, (i groft) plan.	N	27.05.09	CZ
485	2	43	Str. 43. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
486	2	44	Str. 44. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
487	2	45	Str. 45. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
488	2	16	Str. 16. Takstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
489	2	17	Str. 17. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
490	2	18	Str. 18. Veggstolpehull i hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
491	2	19	Str. 19. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
492	2	61	Str. 61. Utgått stolpehull innenfor hus I, plan.	N	27.05.09	CZ
493	2	25	Str. 25. Kokegrop (i husgroftomr.), plan.	N	27.05.09	CZ
494	1		Profil mot N, SØ sektor, roys 2.	N	27.05.09	HA
495	1		Profil mot V, SØ sektor, roys 2, panorama.	V	27.05.09	HA
496	1		Profil mot V, SØ sektor, roys 2, panorama.	V	27.05.09	HA
497	1		Profil mot V, SØ sektor, roys 2, panorama.	V	27.05.09	HA

498	1		Profil mot V, SØ sektor, røys 2, hele.	V	27.05.09	HÅ
499	1		Røys 2, oversiktsbilde.	N	27.05.09	HÅ
500	2	22	Str.22. Kokegrop, profil.	V	27.05.09	ID
501	2	22	Str.22. Kokegrop, profil.	V	27.05.09	ID
502	2	23	Str. 23 Kokegrop, profil.	S	27.05.09	ID
503	1	1	Str. 1. Kokegrop, profil.	N	28.05.09	KT
504	1	15	Str. 15. Grøft, plan.	N	28.05.09	ID
505	1	2	Str. 2. Mulig stolpehull, profil.	N	28.05.09	KT
506	1	3	Str. 3. Kokegrop, profil.	N	28.05.09	KT
507	1	15	Str. 15. Grøft, profil.	N	28.05.09	ID
508	1	15	Str. 15. Grøft, profil.	S	28.05.09	ID
509	1		Profil mot Ø, NV sektor, røys 3. m målestokk.	Ø	28.05.09	IS
510	1		Profil mot S, NV sektor, røys 3. U målestokk.	S	28.05.09	IS
511	1		Profil mot S, NV sektor, røys 3. M målestokk.	S	28.05.09	IS
512	1		Profil mot N, SØ sektor, røys 3. M målestokk.	N	28.05.09	IS
513	1		Profil mot N, SØ sektor, røys 3. U målestokk.	N	28.05.09	IS
514	1		Profil mot V, SØ sektor, røys 3. U målestokk.	V	28.05.09	IS
515	1		Profil mot V, SØ sektor, røys 3. M målestokk.	V	28.05.09	IS
516	1	4	Str. 4. Mulig stolpehull, profil.	N	28.05.09	KT
517	1	12	Str. 12. Kokegrop, profil.	N	28.05.09	ID
518	1	5	Str. 5. Mulig stolpehull, profil.	N	29.05.09	KT
519	1	13	Str. 13. Kokegrop, plan.	N	29.05.09	ID
520	1	6	Str. 6. Kokegrop, profil.	N	29.05.09	KT
521	1	13	Str. 13. Kokegrop, profil.	NV	29.05.09	ID
522	1	7	Str. 7. Bunn av kokegrop, profil.	N	29.05.09	KT
523	1	14	Str. 14. Kokegrop, plan.	N	29.05.09	ID
524	1	10	Str. 10. Kokegrop, profil.	N	29.05.09	KT
525	1	14	Str. 14. Kokegrop, profil.	V	29.05.09	ID
526	4		Arbeidsbilde lok. 1.		16.06.09	LIA
527	4		Arbeidsbilde lok. 1. Kim tegner profil.		16.06.09	LIA
528	4		Arbeidsbilde lok. 1. Stian graver i sjakt 1.		16.06.09	LIA
529	4		Arbeidsbilde lok. 1. Stian graver i sjakt 1.		16.06.09	LIA
530	4		Arbeidsbilde lok. 1. Str. 1, rensing.		16.06.09	LIA
531	4		Arbeidsbilde lok. 1. Str. 1, rensing.		16.06.09	LIA
532	4		Struktur sjakt 1. Steinpakning str. 1.1.	Ø	16.06.09	LIA
533	4		Struktur sjakt 1. Steinpakning str. 1.1.	Ø	16.06.09	LIA
534	4		Struktur sjakt 1. Steinpakning str. 1.1.	Ø	16.06.09	LIA
535	4		Struktur sjakt 1. Steinpakning str. 1.1.	Ø	16.06.09	LIA
536	4		Struktur sjakt 1. Steinpakning str. 1.1.	Ø	16.06.09	LIA
537	4		Arbeidsbilde lok. 1.		16.06.09	LIA
538	4		Arbeidsbilde lok. 1.		16.06.09	LIA
539	4		Arbeidsbilde lok. 1. Ingvild graver steinpakning SV for str. 1.		16.06.09	LIA
540	4		Arbeidsbilde lok. 1.		16.06.09	LIA
541	4		Rute 39x109y, topp lag 3.	N	16.06.09	HÅ
542	4		Rute 39x109y, topp lag 3.	N	16.06.09	HÅ
543	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
544	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
545	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
546	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
547	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
548	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
549	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
550	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
551	4		Profilbenk mot sør. Fra vest mot øst.	S	16.06.09	HÅ
552	4		Profilbenk mot øst. Fra nord mot sør.	Ø	16.06.09	HÅ
553	4		Profilbenk mot øst. Fra nord mot sør.	Ø	16.06.09	HÅ
554	4		Profilbenk mot øst. Fra nord mot sør.	Ø	16.06.09	HÅ
555	4		Profilbenk mot øst. Fra nord mot sør.	Ø	16.06.09	HÅ
556	4		Profilbenk mot øst. Fra nord mot sør.	Ø	16.06.09	HÅ
557	4		Struktur i sjakt 2, Str.1.	N	17.06.09	LIA
558	4		Struktur i sjakt 2, Str.1.	N	17.06.09	LIA
559	4		Struktur i sjakt 2, Str.1.	S	17.06.09	LIA
560	4		Struktur i sjakt 2, Str.1.	N	17.06.09	LIA
561	4		Steinpakning innenfor str. 1.	S	17.06.09	LIA
562	4		Arbeidsbilde fukting av strukturer.	V	04.07.09	CZ
563	4		Str. 1.1	V	04.07.09	CZ
564	4		Arbeidsbilder, siste uken. Kim rensar.	S	04.07.09	CZ
565	1		Profil røys 2, NV sektor, profil mot øst.	Ø	26.05.09	HÅ
566	1		Profil røys 2, NV sektor, profil mot sør. A.	S	26.05.09	HÅ
567	1		Profil røys 2, NV sektor, profil mot sør. B.	S	26.05.09	HÅ
568	1		Profil røys 2, NV sektor, profil mot sør. C.	S	26.05.09	HÅ
569	1		Profil røys 2, NV sektor, profil mot sør.	S	26.05.09	HÅ
570	1		Arbeidsbilde, dokumentering av røys 1 og 2 (Kim og Monika).	S	26.05.09	HÅ

571	3	46	Str. 46. Mulig bunn av kokegrop/ildsted, profil.	N	27.05.09	SH
572	3	46	Str. 46. Mulig bunn av kokegrop/ildsted, profil.	N	27.05.09	SH
573	3	49	Str. 49. Lagrest, reg. av fylket, plan.	N	28.05.09	ID
574	3	49	Str. 49. Lagrest, reg. av fylket, profil.	N	28.05.09	ID
575	3	48	Str. 48. Grop, lagrest, reg. av fylket, profil.	SØ	28.05.09	ID
576	3		Oversikt felt 3 etter snitting.	N	28.05.09	SH
577	3		Oversikt felt 3 etter snitting.	S	28.05.09	SH
578	2	27	Str. 27. Mulig støtte stolpe, hus I, profil.	NØ	28.05.09	SH
579	2	16	Str. 16. Takstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
580	2	16	Str. 16. Takstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
581	2	30	Str. 30. Takstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	SH
582	2	45	Str. 45. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
583	2	34	Str. 34. Utgått stolpehull innenfor hus I, profil.	NØ	28.05.09	SH
584	2	32	Str. 32. Mulig støtte stolpe (tak), hus I, profil.	NØ	28.05.09	SH
585	2	44	Str. 44. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
586	2	43	Str. 43. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
587	2	31	Str. 31. Avskrevet stolpehull (dyrkningsrest), hus I, profil.	NØ	28.05.09	SH
588	2	18	Str. 18. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	28.05.09	CZ
589	2	29	Str. 29. Utgått stolpehull innenfor hus I, profil.	NØ	29.05.09	SH
590	2	42	Str. 42. Mulig veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	29.05.09	CZ
591	2	41	Str. 41. Veggstolpe, hus I, profil.	NØ	29.05.09	SH
592	2	35	Str. 35. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	29.05.09	CZ
593	2	33	Str. 33. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	29.05.09	SH
594	2	37	Str. 37. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	02.06.09	MS
595	2	36	Str. 36. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	02.06.09	MS
596	2	36	Str. 36 og profil 3 i husgrøft, hus I, profil.	NØ	02.06.09	MS
597	2	39	Str. 39. Veggstolpehull, hus I, profil.	NØ	02.06.09	SH
598	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 3, hus I.	NØ	02.06.09	MS
599	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 4, hus I.	SV	02.06.09	MS
600	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 1, hus I.	V	02.06.09	SH
601	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 2, hus I.	Ø	02.06.09	SH
602	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 5, hus I.	SV	02.06.09	CZ
603	2	65	Str. 65. Formgravd del av husgrøft + profil 5, hus I.	SV	02.06.09	CZ
604	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 6, hus I.	NØ	02.06.09	SH
605	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 7, hus I.	SV	02.06.09	SH
606	2	65	Str. 65. Husgrøft etter tomring v profil 5.	NØ	03.06.09	CZ
607	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 10. Hus I.	V	03.06.09	KT
608	2	65	Str. 65. Husgrøft, profil 11. Hus I.	Ø	03.06.09	KT
609	2	25	Str. 25. Kokegrop, profil.	NØ	03.06.09	MS
610	2		Steinsamling i SV del av hus I.	N	03.06.09	CZ
611	2	66	Str. 66. Veggstolpehull, hus I, profil.	N	03.06.09	CZ
612	2	65	Str. 65. Husgrøft etter tomring v profil 10,11.	N	03.06.09	KT
613	2	66	Str. 66. Etter graving av N-del.	S	03.06.09	CZ
614	2	66	Str. 66. Profilbenk i str. Etter graving.	S	03.06.09	CZ
615	4	70	Str. 70. Mulig ildsted, plan. (plogmerker gjennom strukturen).	NØ	04.06.09	MS
616	4	70	Str. 70. Mulig ildsted, plan. (plogmerker gjennom strukturen).	NØ	04.06.09	MS
617	4	72	Str. 72. (Topp struktur 1). Kompakt steinlag. (Kun avdekt i fire ruter). Plan.	N	08.06.09	SH
618	4	70	Str. 70. Mulig ildsted, profil. Ser kulturlag under str.	NV	10.05.09	MS
619	4		44x 111y SØ, profil. Etter graving av kvadratet til bunn.	S	10.05.09	MS
620	4		37x 103y, NØ, profil. Etter graving av kvadratet til bunn.	Ø	10.05.09	MS
621	4		37x 114y, NØ, profil. Etter graving av kvadratet til bunn.	Ø	10.05.09	MS
622	4		Sjakt gjennom svart lag, 43-46x 108y (SØ og NØ kvadrant)	S	15.06.09	CZ
623	4		Mulig struktur i 40x107y. (Str. 1.2 topp)	N	18.06.09	HA
624	4		Mulig struktur i 40x107y. (Str. 1.2 topp)	N	18.06.09	HA
625	4		Mulig struktur i 40x107y. (Str. 1.2 topp)	N	18.06.09	HA
626	4		Mulig struktur i 40x107y. (Str. 1.2 topp)	N	18.06.09	HA
627	4		Mulig struktur i 40x107y. (Str. 1.2 topp)	N	18.06.09	HA
628	4		Oversikt, arbeidsbilde lok.1.	S	18.06.09	HA
629	4		Oversikt, arbeidsbilde lok.1.	S	18.06.09	HA
630	4		Oversikt, arbeidsbilde lok.1.	SV	18.06.09	HA
631	4		Oversikt, arbeidsbilde lok.1.	V	18.06.09	HA
632	4		Funn av slipeplate, Leif.		18.06.09	HA
633	4		Arbeidsbilde, lok.1. Slipeplate i fokus.	SV	18.06.09	HA
634	4		Arbeidsbilde, lok. 1.	SV	18.06.09	HA
635	4		Arbeidsbilde, lok. 1. Rensing v str.1.	SV	18.06.09	HA
636	4		Funnsted for bergartsavslag, lok.1.	N	21.06.08	HA
637	4		Funnsted for bergartsavslag, lok.1.	N	21.06.08	HA
638	4		Funnsted for bergartsavslag, lok.1.	V	21.06.08	HA

Dat. 1

Soe1

Soe2

Soe2

Soe1

Soe1

Soe2

Soe9

Soe1

Soe1

Soe2

Soe8

Vedlegg C: Liste over vitenskapelige prøver, Søvik, Haram Kommune:

Pr. nr.	VP nr.	Kontekst	Omr.	Markert på tegn. nr.	Type prøve	Dato	Sign.	Kommentar	Vekt	Dateringer	Beta nr-
	1	Røys 4. Fra profil.	1	15	Makrofossil	25.05.09	ID				
	2	Str. 11. Kullkonsentrasjon. Fra profil	1	14	Makrofossil	25.05.09	ID				
	3	Røys 2, NV sektor. Profil mot S.	1	18	Makrofossil	27.05.09	HÅ				
	4	Røys 2, NV sektor. Profil mot S.	1	18	14 C	27.05.09	HÅ				
	5	Røys 2, NV sektor. Profil mot Ø.	1	18	Makrofossil	27.05.09	HÅ				
8	6	Røys 2, NV sektor. Profil mot Ø.	1	18	14 C	27.05.09	HÅ		7,99 g	1860+/-40BP	-262333
	7	Røys 2, SØ sektor. Profil mot V.	1	17	14 C	27.05.09	KT				
	8	Røys 2, SØ sektor. Profil mot V.	1	17	Makrofossil	27.05.09	KT				
	9	Røys 2, SØ sektor. Profil mot N.	1	17	14 C	27.05.09	KT				
	10	Røys 2, SØ sektor. Profil mot N.	1	17	Makrofossil	27.05.09	KT				
	11	Str. 46. Mulig bunn av kokegrop, fra profil	3	22	14 C	28.05.09	SH				
	12	Str. 46. Mulig bunn av kokegrop, fra profil	3	22	Makrofossil	28.05.09	SH				
	13	Str. 1. Kokegrop, fra N del.	1		Makrofossil	28.05.09	KT				
	14	Røys 1, NØ sektor. Profil mot S.	1	25	Makrofossil	28.05.09	HÅ				
0	15	Røys 1, NØ sektor. Profil mot S.	1	25	14 C	28.05.09	HÅ		4,77 g	2890+/-40BP	-262335
	16	Røys 1, NV sektor. Profil mot S.	1	25	Makrofossil	28.05.09	HÅ				
	17	Røys 1, NV sektor. Profil mot S.	1	25	14 C	28.05.09	HÅ				
	18	Str. 3. Kokegrop. Fra N del.	1		Makrofossil	28.05.09	KT				
	19	Str. 22. Kokegrop. Fra V del.	2		Makrofossil	29.05.09	CZ				
	20	Str. 23. Kokegrop. Fra S del.	2		Makrofossil	29.05.09	CZ				
	21	Str. 5. Mulig stolpehull. Fra N profil.	1		Makrofossil	29.05.09	KT				
	22	Str. 4. Mulig stolpehull. Fra N profil.	1		Makrofossil	29.05.09	KT				
	23	Str. 6. Kokegrop. Fra N profil.	1		Makrofossil	29.05.09	KT				
	24	Str. 10. Kokegrop. Fra N del.	1		Makrofossil	29.05.09	KT				
	25	Str. 12. Kokegrop. Fra N del.	1		Makrofossil	29.05.09	ID				
	26	Str. 13. Kokegrop. Fra N del.	1		Makrofossil	29.05.09	ID				
	27	Str. 14. Kokegrop. Fra V del.	1		Makrofossil	29.05.09	ID				
	28	Str. 15. Liten groft. Fra N del.	1		Makrofossil	29.05.09	ID				
	29	Røys 1, SØ sektor. Profil mot V.	1	25	Makrofossil	29.05.09	MS				
	30	Røys 1, SØ sektor. Profil mot V.	1	25	14 C	29.05.09	MS				
	31	Str. 2. Mulig stolpehull. Fra N profil.	1		Makrofossil	29.05.09	KT				
	32	Røys 3, NV sektor. Profil mot S.	1	27	Makrofossil	29.05.09	ID				
	33	Røys 3, NV sektor. Profil mot Ø.	1	27	Makrofossil	29.05.09	ID				
	34	Røys 3, SØ sektor. Profil mot V.	1	27	Makrofossil	29.05.09	ID				
	35	Røys 3, SØ sektor. Profil mot N.	1	27	Makrofossil	29.05.09	ID				
	36	Str. 62. Groft. Fra profilsnitt vest.	1	28	Makrofossil	29.05.09	KT				
	37	Str. 62. Groft. Fra profilsnitt vest.	1	28	14 C	29.05.09	KT				
	38	Str. 62. Groft. Fra profilsnitt øst.	1	28	Makrofossil	29.05.09	KT				
	39	Str. 62. Groft. Fra profilsnitt øst.	1	28	14 C	29.05.09	KT				
	40	Røys 3, SØ sektor. Profil mot V.	1	27	14 C	29.05.09	KT				
	41	Røys 3, NV sektor. Profil mot Ø.	1	27	14 C	29.05.09	KT				
1	42	Røys 3, NV sektor. Profil mot S.	1	27	14 C	29.05.09	KT		4,05 g	3060+/-40BP	-262336
	43	Røys 3, SØ sektor. Profil mot N.	1	27	14 C	29.05.09	KT				
	44	Str. 64. Mulig stolpehull. Fra profil.	1	28	Makrofossil	02.06.09	CZ				
	45	Str. 63. Mulig stolpehull. Fra profil.	1	28	Makrofossil	02.06.09	CZ				
0	46	Str. 65. Husgrøft, profil 5. Fra profil.	2	29/30	14 C	02.06.09	CZ		2,17 g	3440+/-40BP	-262325
	47	Str. 65. Husgrøft, profil 5. Fra profil.	2	29/30	Makrofossil	02.06.09	CZ				
	48	Str. 65. Husgrøft, profil 4. Fra profil.	2	29/30	Makrofossil	02.06.09	MS				
1	49	Str. 65. Husgrøft, profil 4. Fra profil.	2	29/30	14 C	02.06.09	MS		3,37 g	3710+/-40BP	-262326
	50	Str. 65. Husgrøft, profil 3. Fra profil.	2	29/39	Makrofossil	02.06.09	MS				
	51	Str. 65. Husgrøft, profil 3. Fra profil.	2	29/30	14 C	02.06.09	MS				
	52	Str. 65. Husgrøft, profil 6. Fra profil.	2	29/31	14 C	02.06.09	SH				
	53	Str. 65. Husgrøft, profil 6. Fra profil.	2	29/31	Makrofossil	02.06.09	SH				
	54	Str. 65. Husgrøft, profil 7. Fra profil.	2	29/31	14 C	02.06.09	SH				
	55	Str. 65. Husgrøft, profil 7. Fra profil.	2	29/31	Makrofossil	02.06.09	SH				
	56	Str. 65. Husgrøft, profil 1. Fra profil.	2	29	Makrofossil	02.06.09	KT				
	57	Str. 65. Husgrøft, profil 2. Fra profil.	2	29	Makrofossil	02.06.09	KT				
	58	Str. 65. Husgrøft, profil 10. Fra profil.	2	29/30	Makrofossil	02.06.09	KT				
	59	Str. 65. Husgrøft, profil 11. Fra profil.	2	29/30	Makrofossil	02.06.09	KT				
4	60	Str. 25. Kokegrop. Fra NØ profil.	2	30	14 C	03.06.09	MS		25,31 g	1870+/-50BP	-262339
	61	Str. 25. Kokegrop. Fra NØ del.	2	30	Makrofossil	03.06.09	MS				
	62	Str. 16. Stolpehull. Topp profil.	2		Makrofossil	03.06.09	MS				
	63	Str. 16. Stolpehull. Bunn profil.	2		14 C	03.06.09	MS		0,22 g	3610+/-40BP	-262324
	64	Str. 30. Stolpehull. Topp profil.	2		Makrofossil	03.06.09	MS				
4	65	Str. 30. Stolpehull. Bunn profil.	2		14 C	03.06.09	MS		0,49 g	3480+/-40BP	-262329
	66	Str. 33. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	KT				
	67	Str. 43. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	SH				
	68	Str. 37. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	KT				
	69	Str. 36. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	SH				
6 8	70	Str. 66. Stolpehull. Bunn profil.	2		14 C	03.06.09	CZ	Korn (Soe28) Ikke datert	2,59 g	3540+/-40BP	-262331
	71	Str. 66. Stolpehull. Topp profil.	2		Makrofossil	03.06.09	CZ				
	72	Str. 18. Stolpehull. Topp profil.	2		Makrofossil	03.06.09	MS				
	73	Str. 35. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	KT				
	74	Str. 18. Stolpehull. Bunn profil.	2		14 C	03.06.09	MS		0,38 g	3470+/-40BP	-262323
	75	Str. 44. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	SH				
	76	Str. 45. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	KT				

	77	Str. 39. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	03.06.09	MS					
	78	Str. 42. Mulig stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	04.06.09	CZ					
	79	Str. 32. Mulig stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	04.06.09	CZ					
	80	Str. 27. Mulig stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	04.06.09	CZ					
	81	Str. 41. Stolpehull. Fra profil.	2		Makrofossil	04.06.09	CZ					
Soe13	82	Profil 1. Topp av dyrkningslag.	1	16	14 C	26.05.09	LIÅ		4,83 g	2450+/-40BP	-262328	
Soe7	83	Profil 1. Bunn av dyrkningslag.	1	16	14 C	26.05.09	LIÅ		2,63 g	3730+/-40BP	-262322	
	84	Profil 2, gjennom voll.	1	26	Makrofossil		LIÅ					
	85	Profil 1. Dyrkningslag.	1	16	Makrofossil	26.05.09	LIÅ					
	86	Str. 70. Fra profil.	4	33	Makrofossil	11.06.09	MS					
Soe23	87	Str. 70. Fra profil.	4	33	14 C	11.06.09	MS		26,07 g	2320+/-50BP	-262338	
	88	Fra kulturlag under str. 70. Fra profil.	4	33	Makrofossil	11.06.09	MS					
Soe15	89	Fra kulturlag under str. 70. Fra profil.	4	33	14 C	11.06.09	MS		0,59 g	6740+/-50BP	-262330	
	90	Str. 2.2. Kullområde. (36x114y). Fra profil.	4	37	Makrofossil	06.07.09	KT					
Soe12	91	Str. 2.1. Steinpakning. (33x113y). Fra profil.	4		14 C	06.07.09	KT		1,89 g	6810+/-50BP	-262327	
	92	Str. 2.2. Kullområde. (36x114y). Fra profil.	4	37	14 C	06.07.09	KT					
Soe3	93	Serie 2, "kammer" (str.1.1). Fra profil, topp.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ	Prøven inneholder rødlig organisk materiale. Jernutfelling?	1,87 g	5440+/-40BP	-262318	
Soe 94	94	Serie 2, "kammer" (str.1.1). Fra profil, midt.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ			6000+/- 50BP	-271356	
Soe4	95	Serie 2, "kammer" (str.1.1). Fra profil, bunn.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ		0,36 g	6360+/-50BP	-262319	
Soe1	96	Serie 1, utsiden av "kammer". Fra profil, topp.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ		1,07 g	5980+/-40BP	-262316	
Soe 97	97	Serie 1, utsiden av "kammer". Fra profil, midt.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ			6240+/-50BP	-271357	
Soe2	98	Serie 1, utsiden av "kammer". Fra profil, bunn.	4	47	14 C	06.07.09	LIÅ		0,53 g	6440+/-40BP	-262317	
Soe5	99	39x111y. Tatt i plan rett øst for str. 1.2.	4	51	14 C	07.07.09	KT		1,50 g	6440+/-40BP	-262320	
Soe6	100	Fra svart lag under/ved siden av str. 1.1. Tatt i plan.	4	50	14 C	07.07.09	CZ		1,10 g	6490+/-40BP	-262321	
	101	Fra svart lag under/ved siden av str. 1.1. Tatt i plan.	4	50	Makrofossil	07.07.09	CZ					
	102	43x109y, sø. Fra mulig transgredert mesolag. Tatt i plan.	4		Makrofossil	09.07.09	LIÅ					
Soe19	103	Str. 64. Tatt ut fra vp 44.	4		14 C	15.07.09	CZ		0,70 g	3520+/-40BP	-262334	
Soe17	104	Tatt ut fra vp 102.	4		14 C	15.07.09	CZ	Notteskall	1,63 g	6840+/-50BP	-262332	
	105	Str. 4, lok. 1. Tatt i plan under største helle.	4		Makrofossil	09.07.09	LIÅ					
Soe25	106	Tatt ut fra vp 105.	4		14 C	15.07.09	CZ	Notteskall	1,82 g	6280+/-50BP	-262340	
Soe26	107	Str. 1. Tatt ut fra vp 13.	1		14 C	15.07.09	CZ		23,20 g	1780+/-70BP	-262341	
Soe22	108	Str. 12. Tatt ut fra vp 25.	1		14 C	15.07.09	CZ		17,97 g	1900+/-50BP	-262337	
Soe27	109	Str. 22. Tatt ut fra vp 19.	2		14 C	15.07.09	CZ		13,22 g	1780+/-50BP	-262342	

Pollen-serie:												
Prøve-nr:												
1	Profil 1, 10 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
2	Profil 1, 20 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
3	Profil 1, 30 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
4	Profil 1, 40 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
5	Profil 1, 50 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
6	Profil 1, 60 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
7	Profil 1, 70 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
8	Profil 1, 75 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
9	Profil 1, 80 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
10	Profil 1, 85 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
11	Profil 1, 90 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
12	Profil 1, 95 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					
13	Profil 1, 100 cm under overflaten.	1	16		Pollenprøve	26.05.09	LIÅ					

*Consistent Accuracy . . .
... Delivered On-time*

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Darden Hood
President

Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

August 31, 2009

Dr. Asle Bruen Olsen
Universitetet i Bergen
Bergen Museum
SFYK
Postboks 7800
Bergen, N-5020 Norway

RE: Radiocarbon Dating Results For Samples NAT.1, NAT.2, NAT.3, NAT.4, NAT.5, NAT.6, NAT.7, NAT.8, NAT.9, NAT.10, Soe1, Soe2, Soe3, Soe4, Soe5, Soe6, Soe7, Soe8, Soe9, Soe10, Soe11, Soe12, Soe13, Soe14, Soe15, Soe16, Soe17, Soe18, Soe19, Soe20, Soe21, Soe22, Soe23, Soe24, Soe25, Soe26, Soe27

Dear Asle:

Enclosed are the radiocarbon dating results for 37 samples recently sent to us. They each provided plenty of carbon for accurate measurements and all the analyses proceeded normally. As usual, the method of analysis is listed on the report with the results and calibration data is provided where applicable.

You'll notice that four of the samples (Beta-262307, 262310, 262314 & 262333) were analyzed using AMS, rather than by radiometric analysis as you requested. During the initial analysis of the sample, an accident occurred which made it impossible to report an accurate radiometric result. Initially, a small portion was set aside to be used for this exact circumstance. That portion was analyzed by AMS at our own additional expense. We have every mechanism in place to ensure that you still get a date if something unforeseen happens during an analysis.

As always, no students or intern researchers who would necessarily be distracted with other obligations and priorities were used in the analyses. We analyzed them with the combined attention of our entire professional staff.

If you have specific questions about the analyses, please contact us. We are always available to answer your questions.

Our invoice is enclosed with the paper report copy. Please, forward it to the appropriate officer or send VISA charge authorization. Thank you. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

Darden Hood

Digital signature on file

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262316 SAMPLE : Soe1 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 4940 to 4730 (Cal BP 6890 to 6680)	5980 +/- 40 BP	-26.3 o/oo	5960 +/- 40 BP
Beta - 262317 SAMPLE : Soe2 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5480 to 5320 (Cal BP 7430 to 7270)	6440 +/- 40 BP	-25.2 o/oo	6440 +/- 40 BP
Beta - 262318 SAMPLE : Soe3 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 4350 to 4240 (Cal BP 6300 to 6190)	5440 +/- 40 BP	-25.0 o/oo	5440 +/- 40 BP
Beta - 262319 SAMPLE : Soe4 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5470 to 5290 (Cal BP 7420 to 7240) AND Cal BC 5260 to 5230 (Cal BP 7210 to 7180)	6360 +/- 50 BP	-24.6 o/oo	6370 +/- 50 BP
Beta - 262320 SAMPLE : Soe5 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5490 to 5360 (Cal BP 7440 to 7310)	6440 +/- 40 BP	-23.4 o/oo	6470 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262321 SAMPLE : Soe6 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5510 to 5370 (Cal BP 7460 to 7320)	6490 +/- 40 BP	-25.3 o/oo	6490 +/- 40 BP
Beta - 262322 SAMPLE : Soe7 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 2280 to 2250 (Cal BP 4230 to 4200) AND Cal BC 2220 to 2020 (Cal BP 4160 to 3970)	3750 +/- 40 BP	-26.3 o/oo	3730 +/- 40 BP
Beta - 262323 SAMPLE : Soe8 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1890 to 1690 (Cal BP 3840 to 3640)	3460 +/- 40 BP	-24.6 o/oo	3470 +/- 40 BP
Beta - 262324 SAMPLE : Soe9 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 2120 to 2090 (Cal BP 4070 to 4040) AND Cal BC 2040 to 1880 (Cal BP 3990 to 3830)	3640 +/- 40 BP	-26.8 o/oo	3610 +/- 40 BP
Beta - 262325 SAMPLE : Soe10 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1880 to 1650 (Cal BP 3830 to 3600)	3450 +/- 40 BP	-25.6 o/oo	3440 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262326 SAMPLE : Soe11 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 2200 to 2010 (Cal BP 4150 to 3960) AND Cal BC 2000 to 1980 (Cal BP 3950 to 3930)	3730 +/- 40 BP	-26.4 o/oo	3710 +/- 40 BP
Beta - 262327 SAMPLE : Soe12 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5750 to 5630 (Cal BP 7700 to 7580)	6810 +/- 50 BP	-25.7 o/oo	6800 +/- 50 BP
Beta - 262328 SAMPLE : Soe13 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 760 to 400 (Cal BP 2720 to 2350)	2500 +/- 40 BP	-28.2 o/oo	2450 +/- 40 BP
Beta - 262329 SAMPLE : Soe14 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1900 to 1690 (Cal BP 3850 to 3640)	3490 +/- 40 BP	-25.9 o/oo	3480 +/- 40 BP
Beta - 262330 SAMPLE : Soe15 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5710 to 5550 (Cal BP 7660 to 7500)	6740 +/- 50 BP	-27.1 o/oo	6710 +/- 50 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262331 SAMPLE : Soe16 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1970 to 1750 (Cal BP 3920 to 3700)	3610 +/- 40 BP	-29.1 o/oo	3540 +/- 40 BP
Beta - 262332 SAMPLE : Soe17 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5830 to 5640 (Cal BP 7780 to 7590)	6840 +/- 50 BP	-24.7 o/oo	6840 +/- 50 BP
Beta - 262333 SAMPLE : Soe18 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 60 to 240 (Cal BP 1880 to 1710)	1870 +/- 40 BP	-25.5 o/oo	1860 +/- 40 BP
Beta - 262334 SAMPLE : Soe19 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1950 to 1740 (Cal BP 3900 to 3690)	3510 +/- 40 BP	-24.6 o/oo	3520 +/- 40 BP
Beta - 262335 SAMPLE : Soe20 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1210 to 970 (Cal BP 3160 to 2920) AND Cal BC 960 to 940 (Cal BP 2900 to 2890)	2900 +/- 40 BP	-25.7 o/oo	2890 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262336 SAMPLE : Soe21 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1420 to 1250 (Cal BP 3370 to 3200) AND Cal BC 1240 to 1220 (Cal BP 3190 to 3170)	3090 +/- 40 BP	-27.0 o/oo	3060 +/- 40 BP
Beta - 262337 SAMPLE : Soe22 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 10 to 230 (Cal BP 1940 to 1720)	1950 +/- 50 BP	-27.7 o/oo	1900 +/- 50 BP
Beta - 262338 SAMPLE : Soe23 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 400 to 200 (Cal BP 2350 to 2150)	2320 +/- 50 BP	-27.9 o/oo	2270 +/- 50 BP
Beta - 262339 SAMPLE : Soe24 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery (with extended counting) MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 30 to 250 (Cal BP 1920 to 1700)	1880 +/- 50 BP	-25.6 o/oo	1870 +/- 50 BP
Beta - 262340 SAMPLE : Soe25 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5370 to 5210 (Cal BP 7320 to 7160)	6280 +/- 50 BP	-24.0 o/oo	6300 +/- 50 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Asle Bruen Olsen

Report Date: 8/31/2009

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 262341 SAMPLE : Soe26 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 80 to 410 (Cal BP 1870 to 1540)	1800 +/- 70 BP	-26.2 o/oo	1780 +/- 70 BP
Beta - 262342 SAMPLE : Soe27 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 120 to 390 (Cal BP 1830 to 1560)	1840 +/- 50 BP	-28.5 o/oo	1780 +/- 50 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

*Consistent Accuracy . . .
... Delivered On-time*

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Darden Hood
President

Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

January 26, 2010

Mr. Leif Inge Astveit
Bergen Museum
SFYK
Postboks 7800
Bergen, 5020
Norway

RE: Radiocarbon Dating Results For Samples soe 94, soe 97

Dear Mr. Astveit:

Enclosed are the radiocarbon dating results for two samples recently sent to us. They each provided plenty of carbon for accurate measurements and all the analyses proceeded normally. As usual, the method of analysis is listed on the report with the results and calibration data is provided where applicable.

As always, no students or intern researchers who would necessarily be distracted with other obligations and priorities were used in the analyses. We analyzed them with the combined attention of our entire professional staff.

If you have specific questions about the analyses, please contact us. We are always available to answer your questions.

Our invoice has been sent electronically. Thank you for your prior efforts in arranging payment. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

Digital signature on file

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Mr. Leif Inge Astveit

Report Date: 1/26/2010

Bergen Museum

Material Received: 12/28/2009

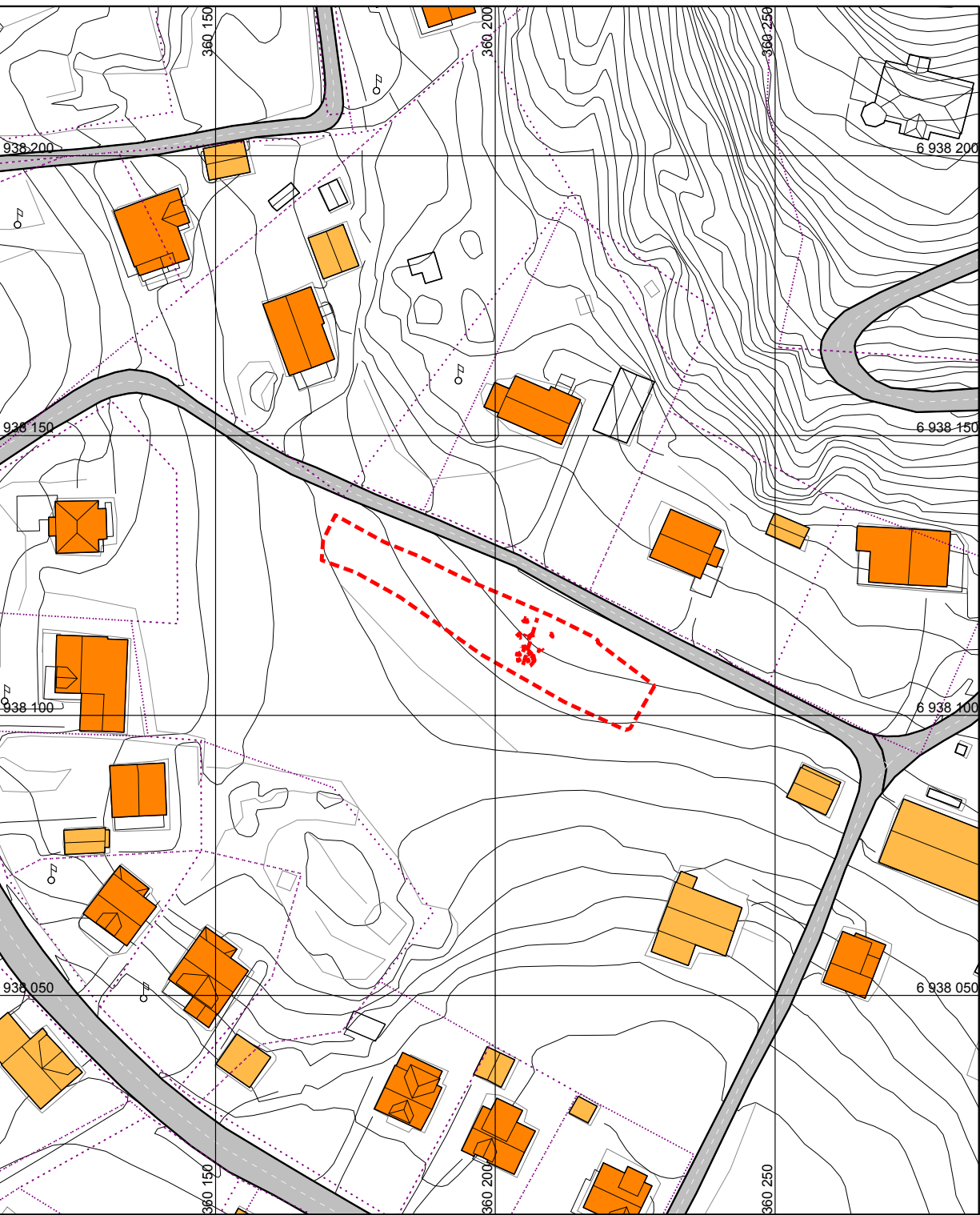
Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 271356 SAMPLE : soe 94 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5030 to 4790 (Cal BP 6980 to 6740)	6000 +/- 50 BP	-24.2 o/oo	6010 +/- 50 BP
Beta - 271357 SAMPLE : soe 97 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5310 to 5040 (Cal BP 7260 to 6990)	6240 +/- 50 BP	-26.5 o/oo	6220 +/- 50 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

Oppdragsgiver: UiB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1 : 1000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kjetil.grytten@online.no	Tegn. nr.: 001

Oppdragsgiver:

UiB

**Haram kommune
Søvik**

Grytten Geodata
Tlf: 97088091
kjetil.grytten@online.no

Koordinatsystem: Euref89

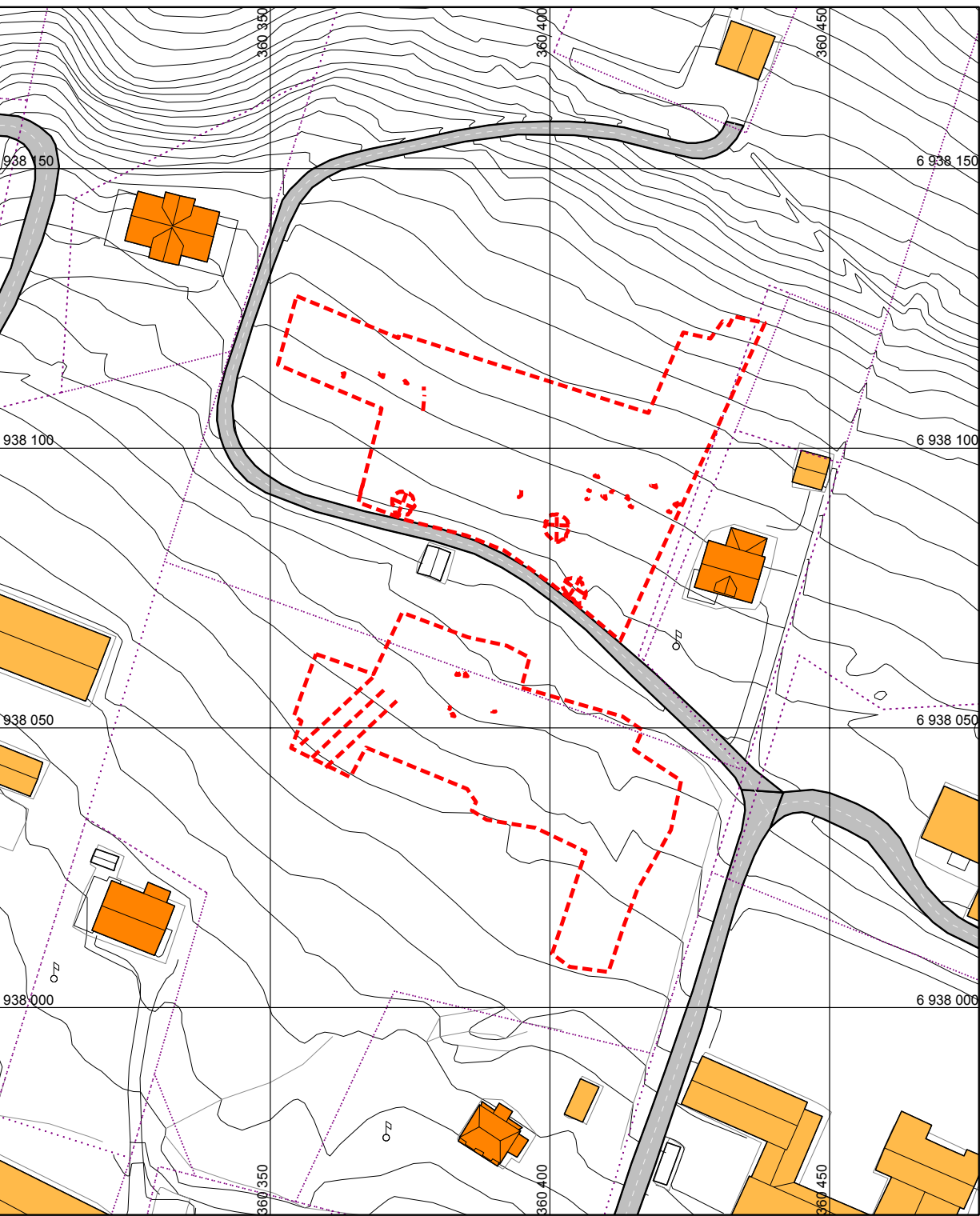
Målestokk 1 : 1000

Sign: KG Dato: 10.01.10

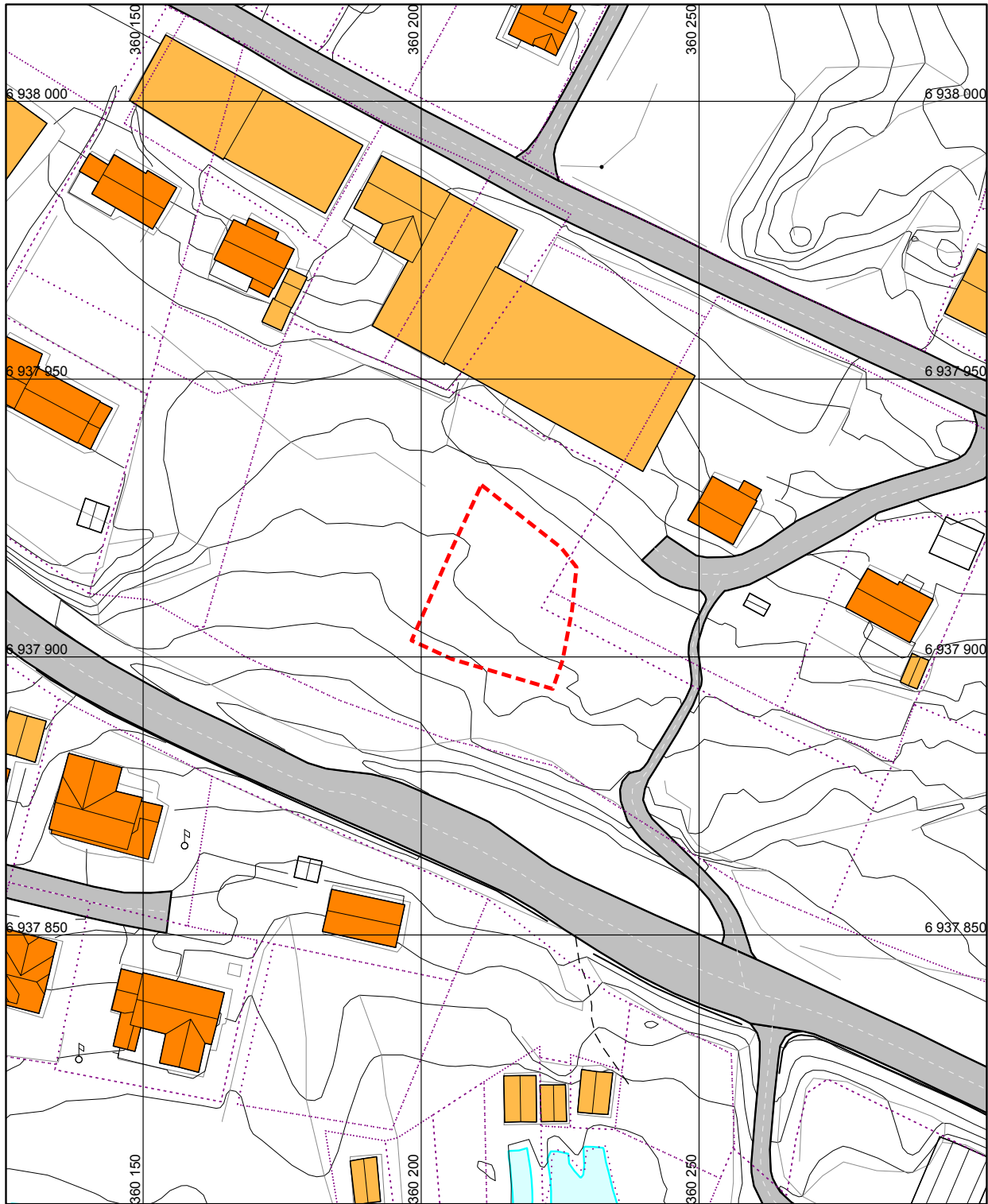
Jobb nr:

Tegn. nr.: 002

Oppdragsgiver: UiB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1 : 1000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kjetil.grytten@online.no	Tegn. nr.: 002

Oppdragsgiver:

UiB

**Haram kommune
Søvik**

Grytten Geodata
Tlf: 97088091
kjetil.grytten@online.no

Koordinatsystem: Euref89

Målestokk 1 : 1000

Sign: KG Dato: 10.01.10

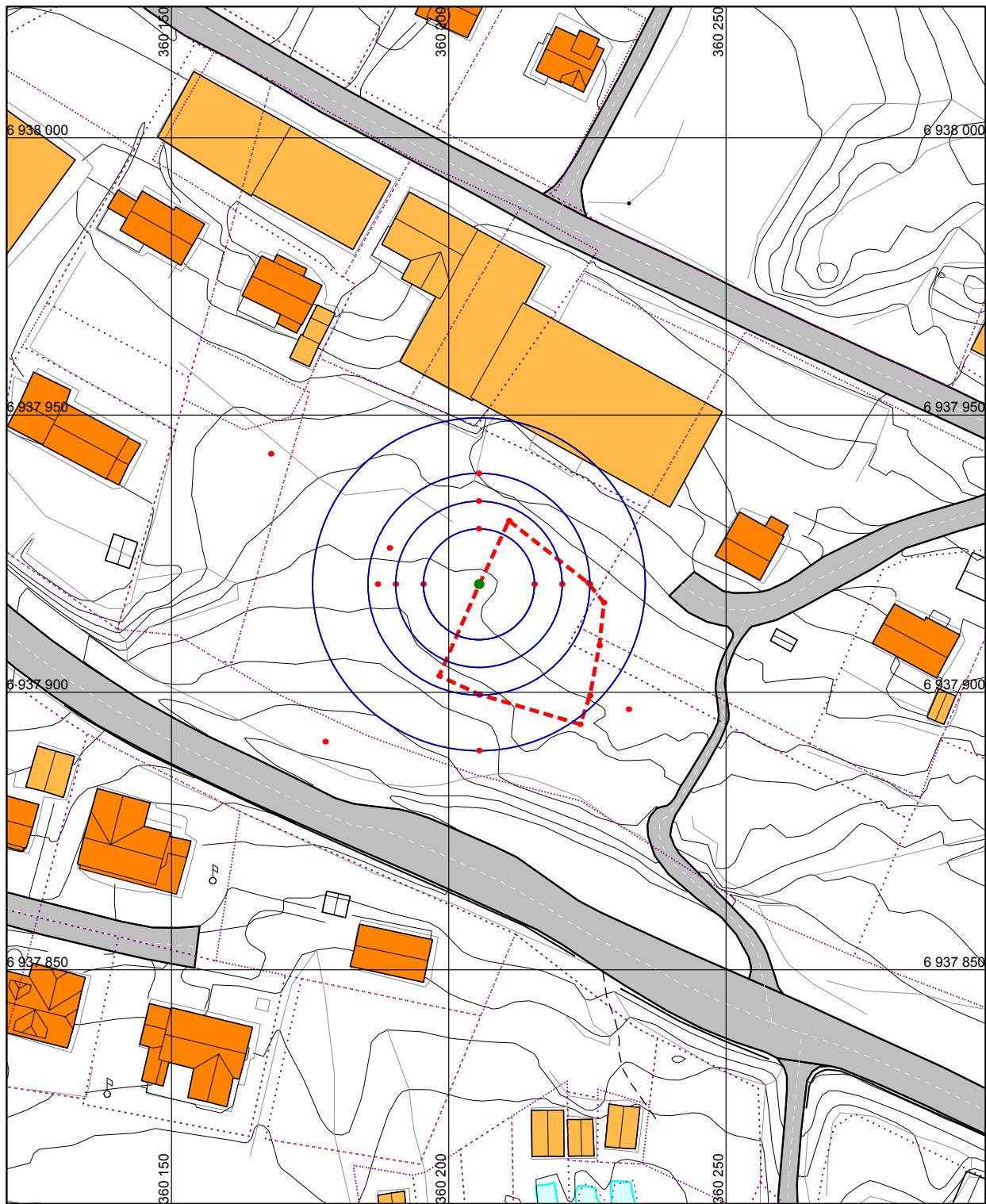
Jobb nr:

Tegn. nr.: 003

Oppdragsgiver: UiB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1 : 1000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kjetil.grytten@online.no	Tegn. nr.: 003

Oppdragsgiver:

UiB

Haram kommune
Søvik

Grytten Geodata
Tlf: 97088091
kjetil.grytten@online.no

Koordinatsystem: Euref89

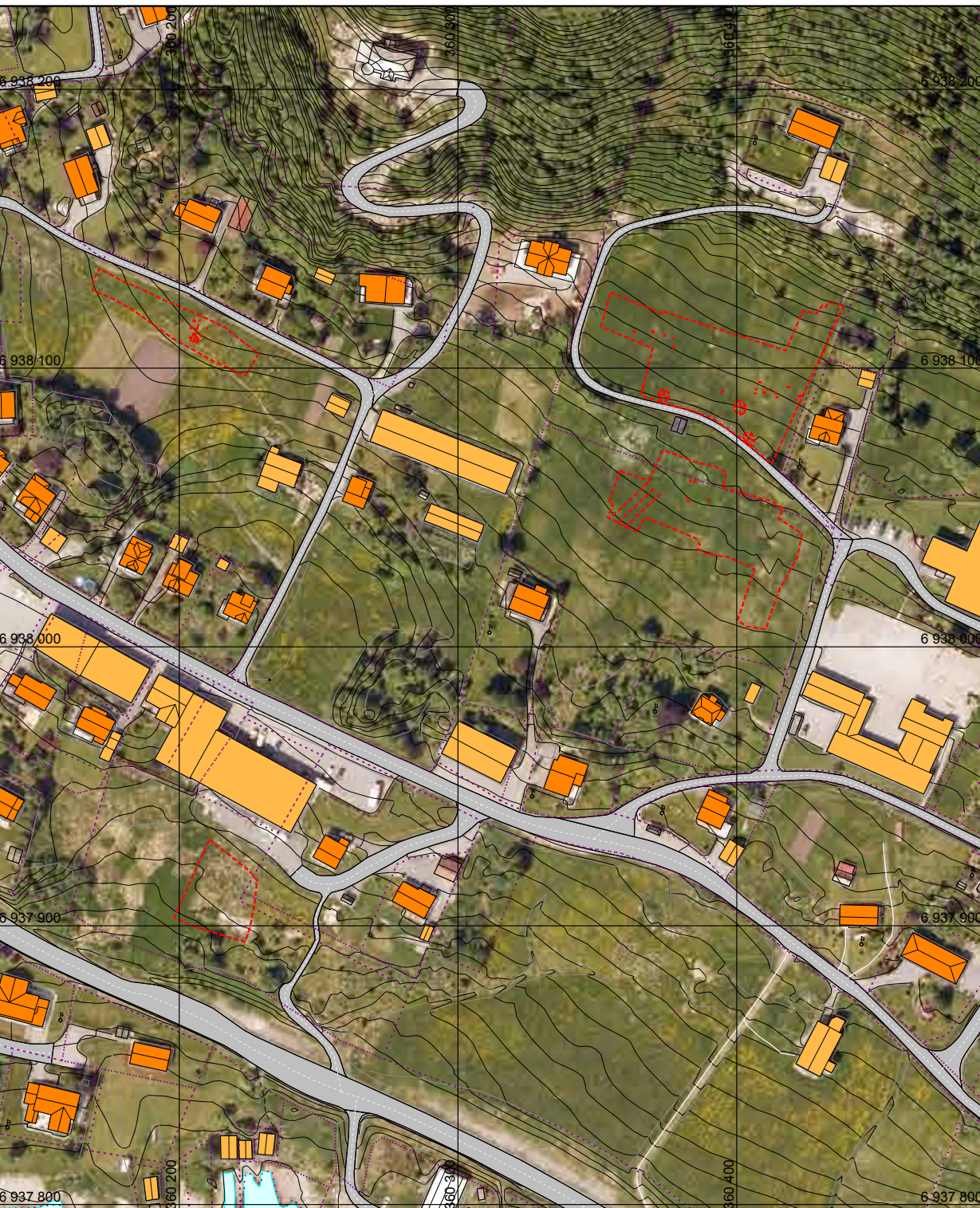
Målestokk 1 : 1000

Sign: KG Dato: 10.01.10

Jobb nr:

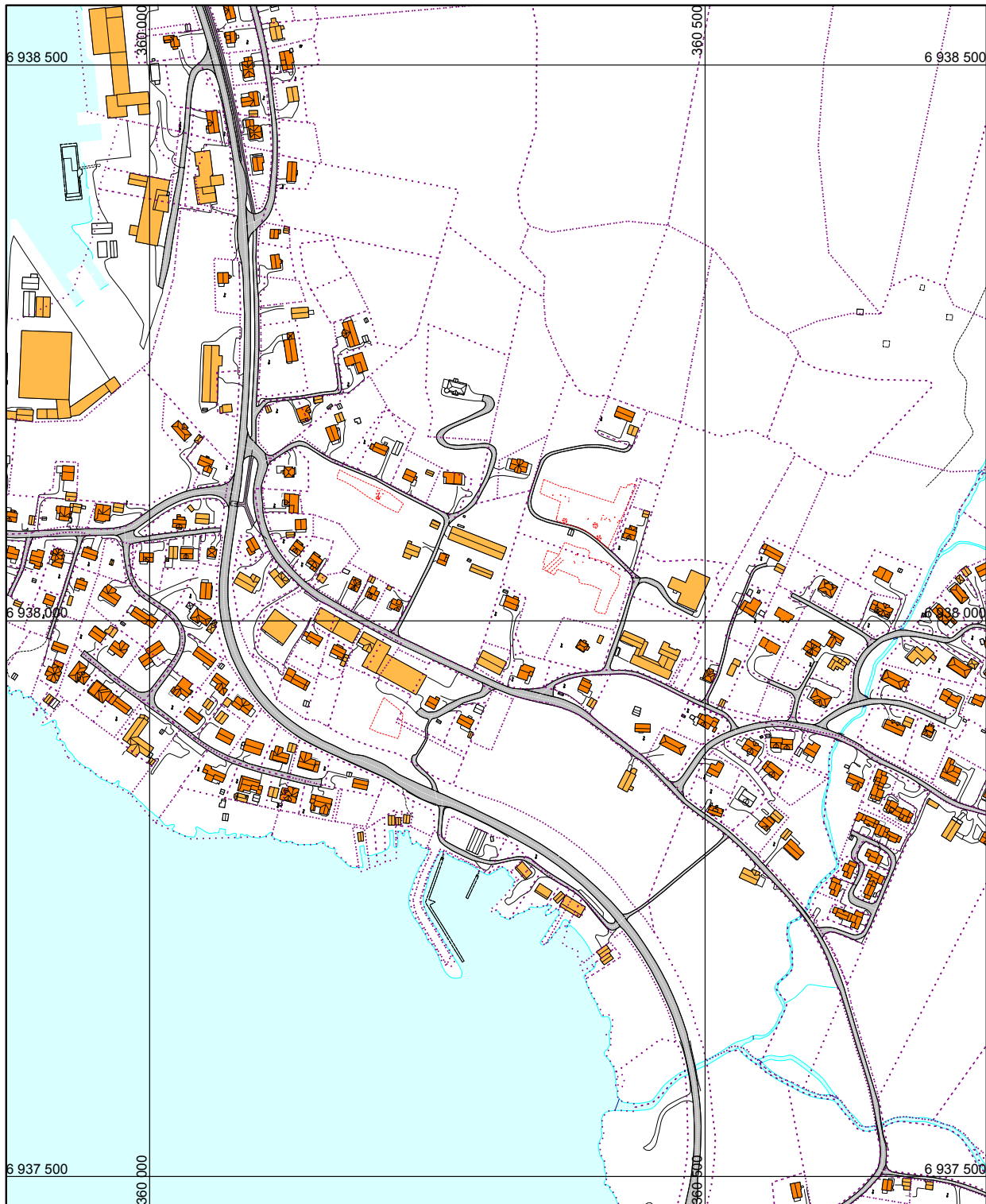
Tegn. nr.: Målesystem

Oppdragsgiver: UiB	Koordinatsystem: Euref89
	Målestokk 1 : 2000
Haram kommune Søvik	Sign: KG Dato: 10.01.10
	Jobb nr:
Grytten Geodata Tlf: 97088091 kjetil.grytten@online.no	Tegn. nr.: Oversikt

Oppdragsgiver:

UiB

Koordinatsystem: Euref89

Målestokk 1 : 5000

**Haram kommune
Søvik**

Sign: KG Dato: 10.01.10

Jobb nr:

Grytten Geodata
Tlf: 97088091
kjetil.grytten@online.no

Tegn. nr.: Oversikt

Vedlegg F: Tilvekster, Søvik, Haram kommune.

B16607 /1-42

Lokalitet fra senmesolittikum fra LOK.1 SØVIKA av SØVIK (175/345) HARAM K.
MØRE OG ROMSDAL

- /1 5 trinnøkser, 3 av diabaslignende bergart og 2 av diabas, hvorav 1 er et nakkefragment
Stm.: 1,9 - 8,1 cm.
- /2 1 flatoval øks, nærmere en rettegget meisel av skifrig bergart. L.: 5,7 cm, B.: 3,5 cm,
T.: 1,4 cm.
- /3 11 avslag av slipt gjenstand. 8 av ubestemt bergart, 1 av skifer, 1 av grønnstein og 1
av kvartsitt. 5 er mulig fragment av økser. Stm.: 1,1 - 3,4 cm.
- /4 1 slipt spydspiss, sannsynlig bromme i skifer, lys grå på farge. Lansettformet, med to
hull på midten nederst ved basis, det nederste er knekt. Har festehakk/dekorhakk. Stl.:
9,9 cm, Stb.: 3 cm og Stt.: 0,6 cm.
- /5 2 spisser med spissovalt tverrsnitt av skifer. Begge med ubestemt basis. Stm.: 3,2 –
6,2 cm.
- /6 2 tverreggede spisser av flint, laget av flekke. Stm.: 1,0 – 1,4 cm.
- /7 1 tangespiss av A-typen av lys grå mylonitt, odden er ufullstendig, lettere vannrullet.
Stm.: 3,7 cm.
- /8 1 ubestemt mikrolitt av flint, tilnærmet trekantformet. Stm.: 2,6 cm.
- /9 3 borspisser av flint, 2 på flekke og 1 på avslag. Stm.: 1,5 – 3,0 cm.
- /10 3 usikre borspisser av flint. Stm.: 1,5 - 3,1 cm.
- /11 3 endeskrapere av flint, laget på flekke. Stm.: 2,4 – 4,05 cm.
- /12 2 ubestemte skrapere av flint, laget på avslag. Stm.: 1,7 – 1,8 cm.
- /13 1 stikkel av flint. Mulig stikkel. Stm.: 2,5 cm.
- /14 1 flekkekniv av flint. L.: 2,6 cm, B.: 1,4 cm, T.: 0,4 cm.
- /15 4 diagnostiske stykker med retusj, kjerner, av flint. 3 bipolare kjerner og 1 ubestemt
kjerne. Stm.: 1,5 – 2,4 cm.
- /16 12 diagnostiske stykker med retusj, kjernefragment, 11 av flint og 1 av kvartsitt. 11
bipolare kjernefragment og 1 konisk kjernefragment. Stm.: 1,6 – 2,6 cm.
- /17 2 diagnostiske stykker med retusj, plattformavslag, av flint. 1 diskformet. Stm.: 1,8 –
2,7 cm.
- /18 6 diagnostiske stykker med retusj, flekkelignende avslag, 5 av flint og 1 av
bergkrystall. Stm.: 1,1 - 3,9 cm.
- /19 81 flekker med retusj, 78 av flint og 3 av bergkrystall. 42 smalflekker, 29
mikroflekker, 5 makroflekker og 1 ryggflekke. Stm.: 0,8 – 4,7 cm.
- /20 298 avslag med retusj, 286 av flint, 9 av bergkrystall, 2 av kvartsitt og 1 av kvarts. 24
med mulig skrapperretusj, 3 skrapereggoppkjerpingsavslag, 5 mulig kniver, 5 mulig
bor/syl og 1 avslag med tanning.
- /21 4 platekniver av sandstein, med slipt egg, 2 fragment. Stm.: 1,9 – 7,9 cm.
- /22 14 ubestemmbare platekniv/slipeplatefragment, 13 av sandstein og 1 av skifer. Stm.:
1,1 – 5,0 cm.
- /23 3 koniske kjerner/kjernefragment av flint. Stm.: 1,3 – 2,4 cm.

- /24 3 spissvinklede kjerner av flint. 2 ensidige med en plattform, 1 med to motstående plattformer. Stm.: 1,8 – 3,4 cm.
- /25 155 bipolare kjerner, 135 av flint, 13 av bergkrystall og 7 av kvarts. 8 ubestemte med en plattform, og 1 med to sett plattformer.
- /26 8 ubestemte kjerner, 5 av flint, 2 av bergkrystall og 1 av kvarts. 2 knutekjerner. Stm.: 1,2 – 4,4 cm.
- /27 14 plattformavslag av flint. 6 diskformet. Stm.: 1,8 - 3,6 cm.
- /28 12 ryggflekker av flint. Stm.: 0,9 – 2,8 cm.
- /29 12 overløpende flekker av flint. Stm.: 1,1 - 3,3 cm.
- /30 1 hengslet flekke av flint. Stm.: 1,6 cm.
- /31 717 bipolare kjernefragment, 683 av flint, 23 av bergkrystall, 7 av kvarts og 4 av kvartsitt. 24 ubestemte med en plattform.
- /32 5 ubestemte kjernefragment, 4 av flint og 1 av kvartsitt. Stm.: 1,6 – 3,2 cm.
- /33 12 makroflekker av flint. 6 proksimal, 5 medial og 1 distal. Stm.: 1,3 - 1,7 cm.
- /34 64 smalflekker, 62 av flint, 1 av bergkrystall og 1 av kvarts. 37 proksimal, 16 medial og 10 distal. Stm.: 0,8 - 2,6 cm.
- /35 229 mikroflekker, 219 av flint, 8 av bergkrystall og 2 av kvarts. 77 proksimal, 60 medial og 53 distal. Stm.: 0,5 – 3,0 cm.
- /36 123 flekkelignende avslag, 118 av flint, 3 av bergkrystall, 1 av kvarts og 1 av kvartsitt. Stm.: 0,6 – 3,6 cm.
- /37 422 avslag fra økseproduksjon/-vedlikehold av grønnlig diabaslignende bergart. Stm. 0,5 – 8,7 cm.
- /38 10145 avslag/biter, 9722 av flint, 235 av kvarts, 156 av bergkrystall, 19 av kvartsitt, 11 av bergart, 1 av mylonitt og 1 av skifer. Stm.: 6,4 cm.
- /39 18 slipeplater/fragment, 13 av sandstein og 5 av bergart. Stm.: 1,8 – 18,7 cm.
- /40 2 knakkesteiner av bergart, brukt til bipolar teknikk. Stm.: 3,4 – 9,4 cm.
- /41 8 flintknoller. 2 med noen avspaltninger. Stm.: 2,3 – 5,4 cm.
- /42 4 bearbejdede pimpstein, alle med kuttspor. Stm.: 1,7 – 4,3 cm.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning gjennomført 20. april – 10. juli 2009. Rapport ved Leif Inge Åstveit og Camilla Zinsli.

LokalitetsID: 121501

Funnet av: Leif Inge Åstveit, / Camilla Zinsli, / Heidi Mjelva Breivik, / Ivar Malde, / Ihab Dababsa, / Monika Serafinska, / Ingvill Sjøbakk, / Stian Hatling, / Kim Thunheim, / Hanne Årskog, 2009

B16608 /1-6

**Boplassfunn fra senneolittikum/eldre bronsealder fra LOK.2 SØVIKA av SØVIK (175/24)
HARAM K. MØRE OG ROMSDAL**

- /1 *1 bladformet flatretusjert spiss* av flint, med konkav basis. L.: 2,3 cm, T.: 0,2cm, Stb.: 1,2 cm.
- /2 *1 slipt spiss med rombisk bladsnitt* av skifer, knekt, uten basis. Stl.: 3,6 cm, Stt.: 0,4 cm.
- /3 *3 fragment av vestlandsøks* av bergart. Stm.: 2,4 cm.
- /4 *1 bipolar kjerne* av flint, slått av et stort avslag. Stm.: 3,4 cm.
- /5 *6 avslag* av flint. Stm.: 2,0 cm
- /6 *2 biter* av flint. Stm.: 1,9 cm.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning gjennomført 20. april – 10. juli 2009. Rapport ved Leif Inge Åstveit og Camilla Zinsli.

LokalitetsID: 116491

Funnet av: Camilla Zinsli, / Ingvill Sjøbakk, / Monika Serafinska, / Kim Thunheim

B16609 /1-6

Gravfunn/Boplassfunn fra senneolitikum/bronsealder/jernalder fra LOK. 3
SØVIKA av SØVIK (175 /24) HARAM K. MØRE OG ROMSDAL

- /1 *1 bryne* av kvartsitt, firkantet tverrsnitt med runde slipte kanter. L.: 8,8 cm.
B.: 5,2 cm. T.: 1,9 cm.
- /2 *1 usikker borspiss* av flint, retusjerte sidekanter. Stm.: 2,4 cm.
- /3 *3 avslag med retusj* av flint. Stm.: 2,3 cm.
- /4 *3 avslag* av flint. Stm.: 2,2 cm.
- /5 *1 biter* av flint. Stm.: 2,3 cm.
- /6 *1 krystall* av bergkrystall. Stm.: 1,3 cm

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning gjennomført 20. april – 10. juli 2009. Rapport ved Leif Inge Åstveit og Camilla Zinsli.

LokalitetsID: 116488

Funnet av: Camilla Zinsli, / Ihab Dababsa, / Monika Serafinska, / Kim Thunheim, / Leif Inge Åstveit

Side 2

Side 8-9

125 år

Side 9

Tilbake til Steinalderen

Det vrimla av liv ved Søvik bar-
neskule forrige onsdag, då det
vart arrangert open dag i sam-
band med dei arkeologiske ut-
gravingane ved skulen. Både
store og små fekk ein lærerik
ettermiddag. **Side 6 og 7**

Open dag ved Søvik barneskule:

Møte med svunne tider

Det skortar slått ikkje på interesse for historie i Søvika. Då det vart arrangert open dag i samband med dei arkeologiske utgravingane ved barneskule-området, verka det som om heile bygda hadde var på plass.

Linn Juliann Søviknes

linn@hnamusem.no

Med vårsola tilbake på klar, blå himmel var det dukka for ein perfekt ettermiddag ved Søvik barneskule. Det var lagt opp til nok av aktivitetar og ting å utforske for både store og små. Rundt om på ulike stader kunne ein mellom anna sjå på vikingklede, våpen og restar av ein hus frå bronsealderen, og nedanfor Valaker kunne ein utforske utgravingane til ei steinalder-busettning. Den som ville kunne og prøve seg som arkeologar, eller skyte med pil og bøge, to aktivitetar som ikkje uventa var særst populære.

Skuleprosjekt

Synnøve Eiksmund, rektor ved skulen, kunne fortelje at 2. og 3. trinnet hadde halde på med prosjekt om Steinaldern, og mellom anna vore på besøk i Hummannel-hellaren og Ålesund Museum. 4. trinnet hadde jobba med Jernalderen, og så dei hadde vore med på nokre av turane.

— Då pussar det bra, og er veldig spennande, med utgravingstiltak i skuleområdet, seier ho.

7. trinnet hadde heile onsdag vore i sving med å lage kokegropar, der både laks og lammeår låg klar til servering til dei mange framsette. Etter kvart som gropene vart opna, og matluka fylte lufta, vart køa raskt lang framføre matbordet. Både poteter, laks og lammekjøtt fekk dei beste skismissal.

Vikinggraver

Ragnar Orten Lie, frå kulturavdelinga i Møre og Romsdal fylke, lasde teke med seg klede og våpen som nokre av elevene viste fram. Han fortalte at viking-graver som oftest var generasjonsgraver, og at ut fråinga dei fann kunne dei kartlegge kven som var begravd, og kva for ein tidsperiode dei kom frå. Men blei ofte begravd med til dømes våpen, fiskentstyr og gardsutstyr, medan kvinnene fekk med seg smykke, synalar, tekstil-verkty og liknande. Ting som våpen og smykke

endra utforming med åra, og det er slik arkeologane kan finne ut om lag kor gammal grava er.

Orten Lie kunne fortelje at grava som vart funne i Søvika i 1990 var ei mannsgrav. Det var oftast odelstolk som blei funne begravd i slike område, og ein fann ei eller to graver per generasjon. Grava i Søvika har dei datert til omlag 900-talet. Dette mellom anna på bakgrunn av hjalter på eit sverd som blei funne i grava. Dei fann og kjole-spenner frå same tidsperiode som hjaltet. Slike spenner blei ofte brukt på selekjoler, og er verdfulle fann fordi ein kan finne tekstilar bevarv i nåla på baksida av spenna.

Steinalder-utgraving

Bak bygget til Valaker nede i sentrum, driv dei med utgravingar av ei steinalder-busettning. Leif Inge Åstveit, frå Seksjon for ytre kulturminne ved Bergen Museum, fortalte om kva fann ein kunne gjere på ein slik plass. Utgravingar har gått føre seg i snart tre veker og dei har danna seg eit ganske bra bilete av feltet. I dette området har dei i hovudsak gjort flint-fann, men framleis driv dei berre med innleiande arbeid. Om to til tre veker skal heile området gravast opp med maskiner, og då er det viktig å vite nøyaktig kor djupt ned i jorda ein kan gå, og kvar ein kan grave.

— Til forskjell frå det som er funne frå Vikingtida og Jernalderen, er det vi finn frå Steinaldern mykje meir om-tåleleg og vi må ha full kontroll på kva vi gjer for å ikkje øydelegge det, fortel Åstveit.

Populært arrangement

Det var liten tvil om at ettermiddagen var ein suksess. Alle vi snakka med, både skulelystne, lærarar og museumstilsette trekte fram kor flott det var at så mange møtte fram og viste interesse for utgravingane. Med strålende sol, god mat og spennande foredrag var det noko for ein kvar smak ved Søvik-skulen denne onsdagen. Både store og små fulgte ivrig med, og det var nok ikkje berre under-teikna som gjekk heim med ein aldri så liten arkeolog-draum i magen...

Ragnar Orten Lie, frå kulturavdelinga i Møre og Romsdal fylke, bruker Dennis som model, og fortel om korleis dei kjemmer at dei ulike tids-epokene på til dømes våpen og klede.

Sunniva Johansen og Wiphada Sæpma har fått på seg tradisjonelle vikingklede. Spennene på selekjolane er frå to ulike perioder. Hadde klede vore frå Vikingtida ville Sunniva vore bestemor til Wiphada.

Å prøve seg som arkeolog var spanade. Det var ikkje lett å rive desse guzane vekk frå utgravinga av steinalder-busetjinga.

Lærar Kirsti Sjømyr får hjelp til å opne ei av kokegropene.

Sian Davik Flem i steinalder-habit.

Salgs-suksess i Brattvåg!

Samfjordgårdene

USLAELIG BELIGGENHET!
Priser fra kr. 1.143.000,-
+ parkering. Ingen fellesgjeld.

Nå under oppføring! Innflytting starter 2. kvartal 2010!

- Høikvaliferte selvsertifiserte
- Fantastisk og unik beliggenhet
- Med sjøen som nærmeste nabo
- Praktiske og attraktive planløsninger
- Rikelig oppvarming
- Nå også med husbankfinansiering og livsopptjening
- Bo enkelt, uten vedlikehold og hage
- Nytt og moderne bosted på sjøkanten i Brattvåg sentrum

Har du sikret deg leilighet i Samfjordgårdene?

Ansvarlig megler: Marianne Stenseth tlf. 916 61 546 • Mail: marianne.stenseth@krogsveen.no

Krogsveen
Det er Privat. Ikke.

Lene S. Halvorsen

Vegetasjonshistoriske
undersøkelser ved Søvik
gnr. 175/bnr. 24 og
175, Haram kommune,
Møre og Romsdal.

Nr. 3 - 2010

INNHOOLD

Innledning	s. 2
Undersøkelsesområde og prøveuttak	s. 3
Laboratoriemetoder	s. 9
Resultat	s. 10
Vegetasjonshistorien ved Søvik	s. 14
Litteratur	s. 15
Appendiks	s. 16

Innledning

På bakgrunn av utbygging av ny skole på Søvik (Haram kommune) i et område med kjente kulturminner ble arkeologiske frigivningsundersøkelser startet våren 2009 i området rundt Søvik skole (figur 1).

Figur 1. Søvik, Haram kommune, Møre og Romsdal. Søvik skole er merket med pil.
Norgeskart: <http://wikipedia.org>. Foto: www.norgebilder.no.

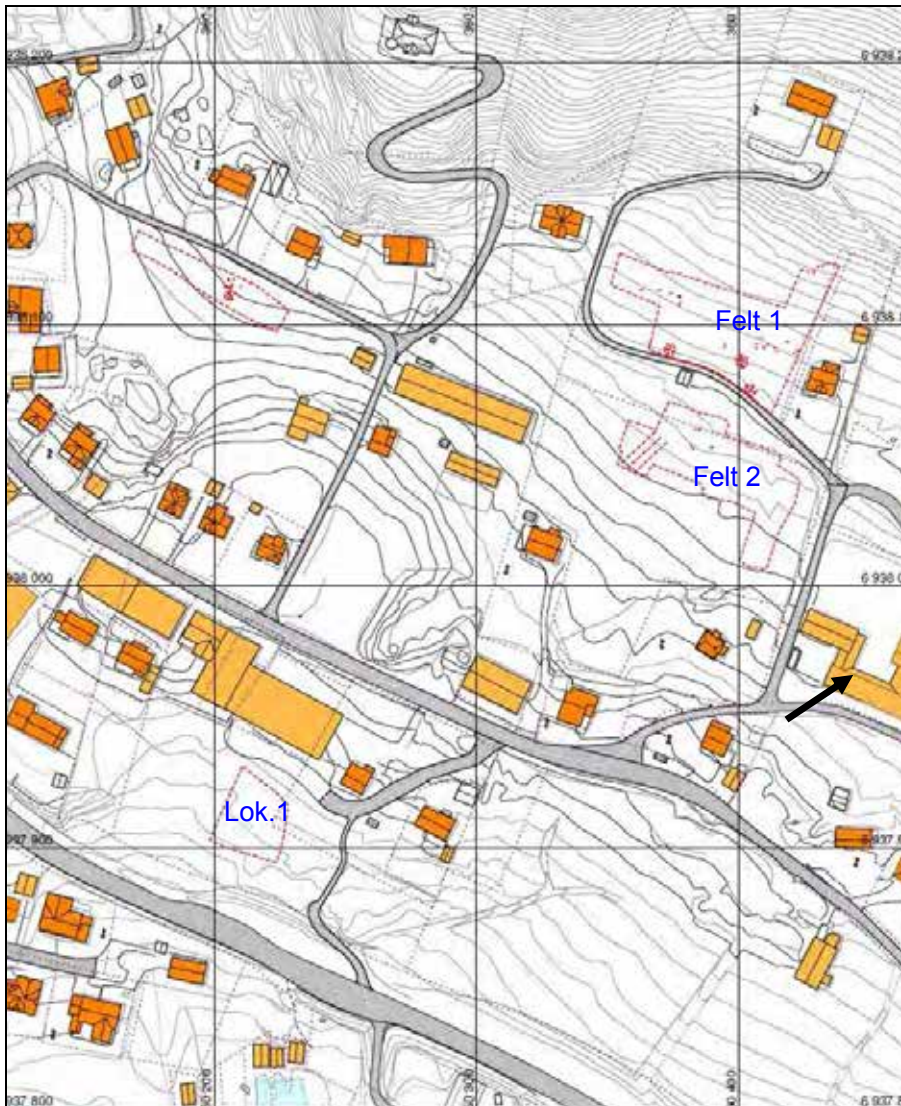
Under tidligere undersøkelser på Søvik er det avdekket gravrøysfelt i området datert til bronsealder/jernalder. Overfor Søvik skole ligger det et område med gravrøyser datert til jernalder, og med gravfeltet på Einehaugen er det i alt rundt 100 gravrøyser i dette området (Årskog 2009a). I tillegg ble det under graving ved fylkesvei 146 funnet en vikingtids grav nær stranden i Søvika, og her ble det også funnet en bauta (Årskog 2009b). Figur 2 viser lokaliseringen av røysfeltene og VT-graven.

Figur 2. Lokalisering av røysområder og vikingtidsgrav i Søvik merket med rosa. Figur fra Årskog (2009b).

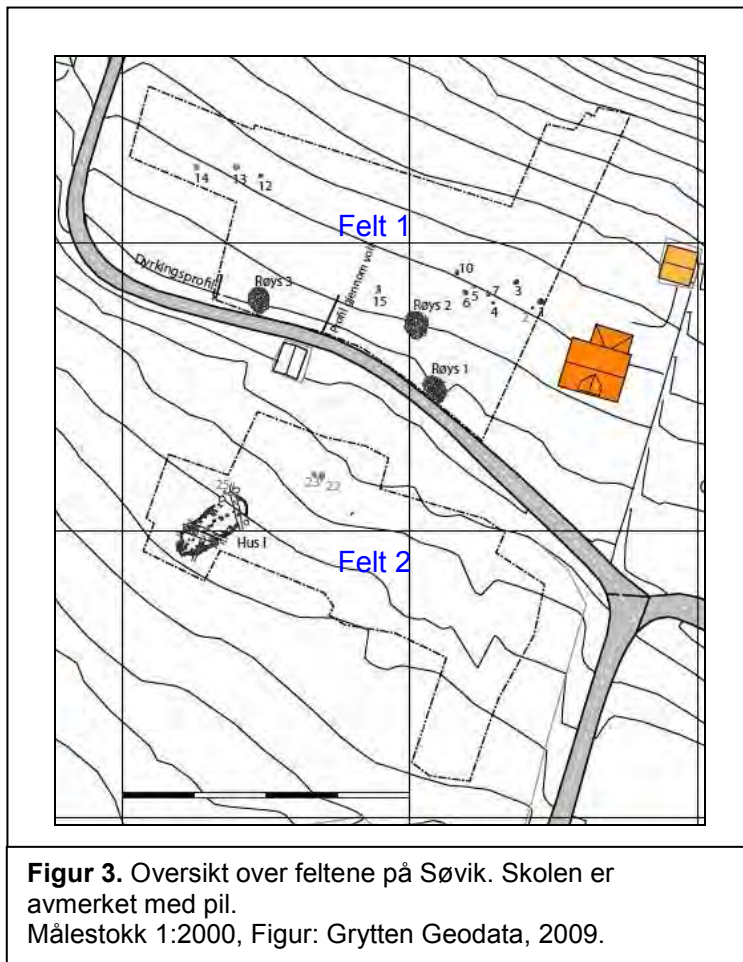
Undersøkelsesområde og prøveuttak

Det ble analysert prøver fra tre forskjellige felt, kalt felt 1, felt 2 og lok.1. Oversikt over feltenes beliggenhet er vist i figur 3, og flere detaljer i felt 1 og 2 er vist i figur 4.

Figur 3. Oversikt over feltene på Søvik. Skolen er avmerket med pil.
Målestokk 1:2000, Figur: Grytten Geodata, 2009.

Felt 1

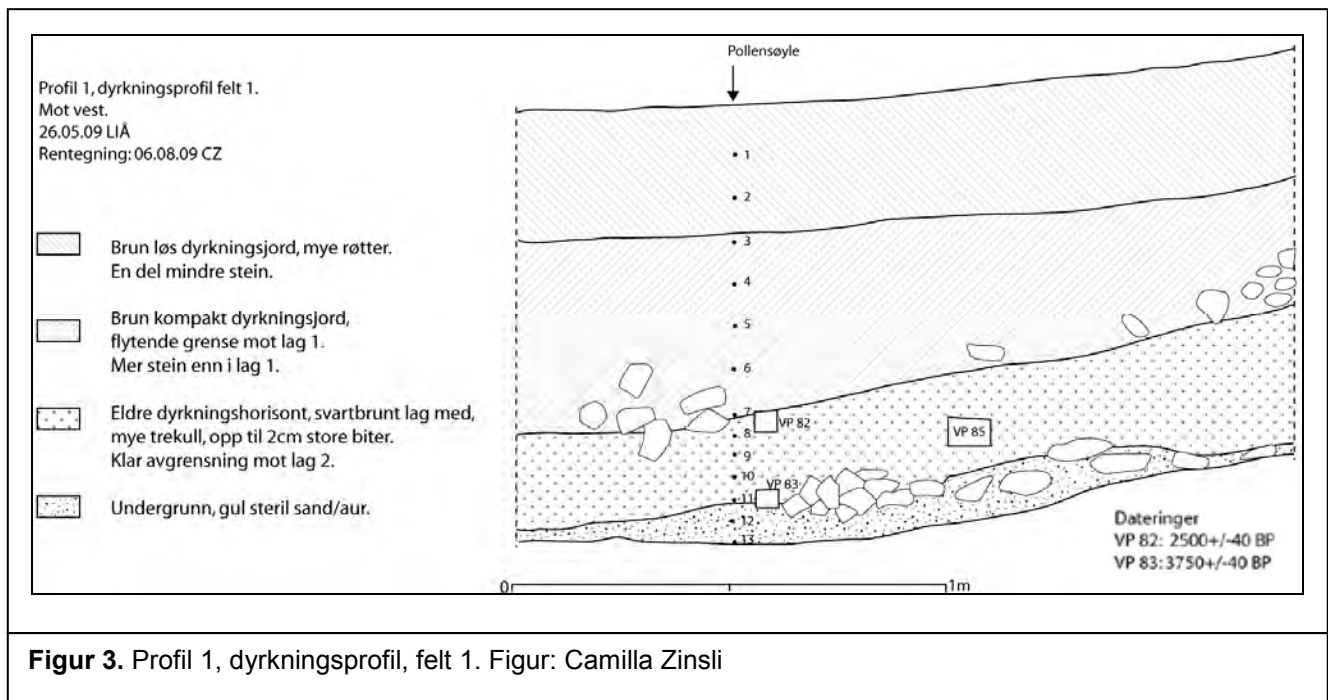
I felt 1 ble tre røyser avdekket, og det ble analysert makrofossilprøver fra disse (røys 1 - 3). Under røys 1 ble det funnet hva man antok var rester av et hus (Zinsli & Åstveit 2010), som derved predaterer denne røysa. Oversikt over de analyserte prøvene er vist i tabell 2.

En dyrkningsprofil ble også rensert opp i dette feltet, og herfra ble det analysert en pollenserie. Oversikt over pollenprøvene med innsamlingsdetaljer er vist i tabell 1, og profiltegning av dyrkningsprofilen er vist i figur 3.

Tabell 1. Pollenprøver dyrkningsprofil 1, felt 1. Analyserte prøver er uthevet i fet skrift.

Felt-nummer	Dybde (cm)	Lag	Lagbeskrivelse	Katalog-Nummer	Dateringer	
1	10	1	Løs dyrkningsjord, mye røtter. En del mindre stein.	49409		
2	20			49410		
3	30	2	Kompakt dyrkningsjord, flytende grense mot lag 1.	49411		
4	40			49412		
5	50			49413		
6	60			49414		
7	70			49415		
8	75			3		Eldre dyrkningshorisont. Mye trekull, opp til 2 cm store biter.
9	80	49417				
10	85	49418				
11	90	4	Undergrunn, gul sand/aur.	49419		VP 83
12	95			49420		
13	100			49421		

Figur 3. Profil 1, dyrkningsprofil, felt 1. Figur: Camilla Zinsli

Felt 2

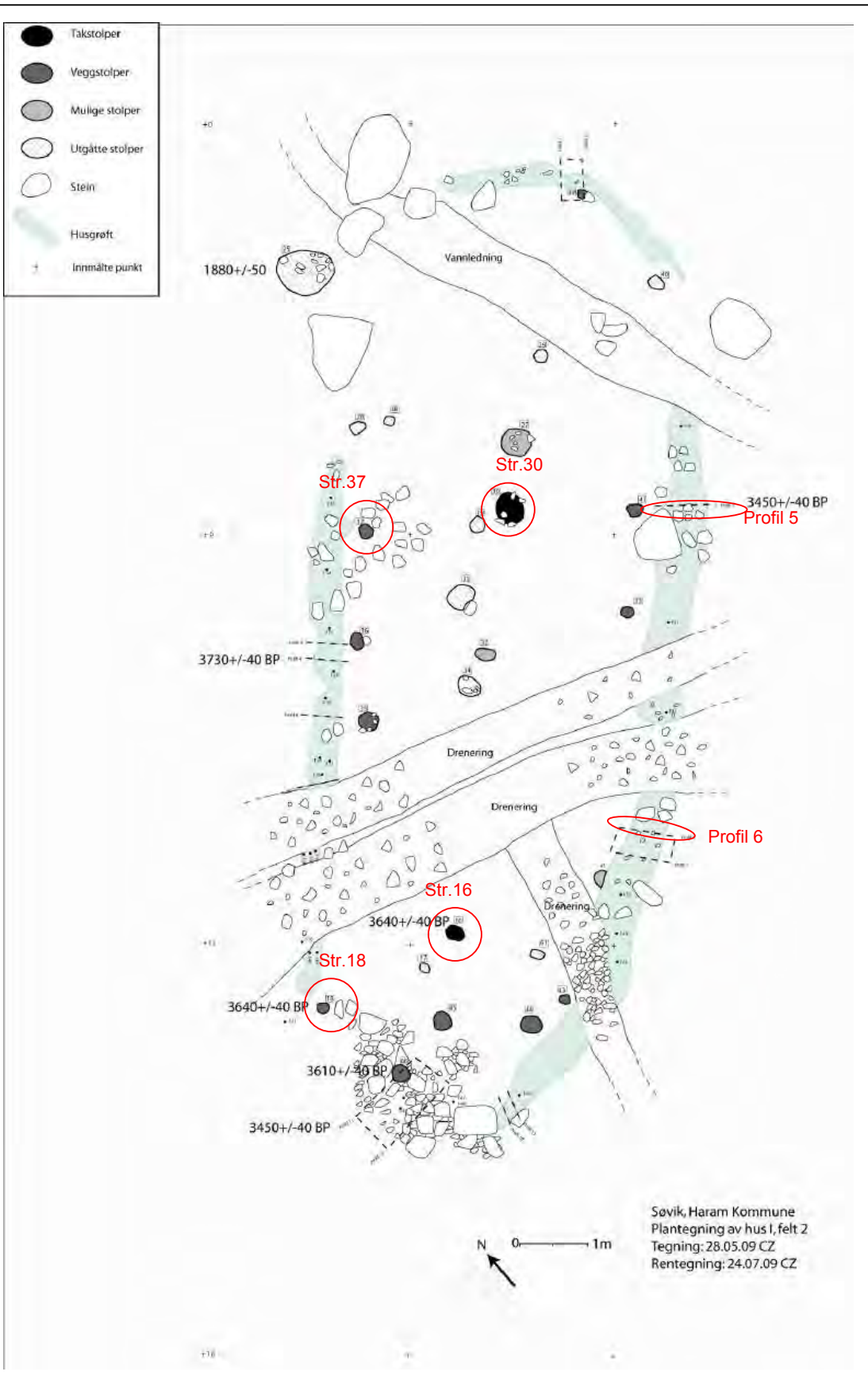
I felt 2 ble det samlet inn makrofossilprøver fra et hus, både fra stolpehull og vegggrøfter. Oversikt over de analyserte prøvene er vist i tabell 2, plasseringen i huset er vist i figur 3.

Lok. 1

Denne lokaliteten er en steinalderslokalitet, og det ble samlet inn prøver fra forskjellige strukturer. Oversikt over analyserte prøver er vist i tabell 2.

Tabell 2. Oversikt over analyserte makrofossilprøver fra Søvik.

Felt	VP-nummer	Kontekst	Dateringsprøve	Katalognummer
1	5	Røys 2, NV sektor	Soe18	11770
	10	Røys 2, SØ sektor		11771
	16	Røys 1, NV sektor	Soe20	11772
	29	Røys 1, SØ sektor		11773
	33	Røys 3, NV sektor	Soe21	11774
	38	Str.62, grøft. Under røys 1		11775
2	47	Str.65, husgrøft. Profil 5	Soe10	11777
	53	Str.65, husgrøft. Profil 6		11778
	62	Str.16, stolpehull	Soe9	11780
	64	Str.30, stolpehull	Soe14	11781
	68	Str.37, stolpehull		11782
	72	Str.18, stolpehull	Soe8	11783
1	85	Profil 1, dyrkingslag		11784
Lok.1	88	Fra kulturlag under str.70	Soe23	11785
	101	Fra svart lag under/ved siden av str.1.1	Soe6	11787

Figur 3. Plantegning av hus 1, felt 2. Figur: Camilla Zinsli. Analyserte prøver er merket.

Laboratoriemetoder

Pollenanalyse

Fra de innsamlete pollenprøvene ble det tatt ut prøver på 1cm^3 som ble preparert etter standard metode (Fægri & Iversen 1989), der prøvene ble behandlet med flussyre og acetolyse. Det ble talt opp til en pollensum på ca. 1000 pollenkorn pr. prøve der det var mulig.

Til hjelp ved identifisering av pollenkorn ble Fægri & Iversen (1989), Moore *et al.* (1991), Punt & Hoen (1995) og Beug (2004) brukt i tillegg til referansesamlingen på pollenlaboratoriet ved Universitetet i Bergen. Resultatene er fremstilt i prosentdiagram, der en viser den prosentvise fordelingen av hver pollentype i de forskjellige nivåene en har tatt ut prøver. Hvert nivå er nummerert med prøvenummer og opptegnet etter dybde i pollendiagrammet. Pollendiagrammet er tegnet opp ved bruk av CORE 2.0 (Kaland & Natvik 1993).

I pollendiagrammet har en et totaldiagram til venstre som viser den prosentvise fordelingen mellom trær, busker, dvergbusker (bl.a. lyng) og urter. Dernest kommer kurvene for hver art av de forskjellige pollentypene oppstilt under de samme kategoriene som i totaldiagrammet. Etter prosentkurvene for alle pollentypene kommer en kolonne som viser sum pollen (ΣP), som er antallet pollenkorn talt i hver prøve. Til høyre for denne kolonnen følger kurver for forskjellige sporetyper og kullstøvpartikler. Disse er beregnet i prosent av ΣP + forekomsten av den enkelte mikrofossil. Finner en for eksempel 100 kullstøvpartikler i en prøve med 900 pollen, blir verdien for kullstøv 10 %.

Nomenklaturen følger Lid & Lid (2005).

Makrofossilanalyse

Prøvene til makrofossilanalyse ble vasket gjennom siler med maskestørrelse 2, 1 og 0,5 mm. For å fjerne minerogent materiale fra prøvene ble de flottert før prøvene ble lufttørket og analysert.

Resultatet er vist i diagram som viser totalt antall makrofossiler. Makrofossilene er klassifisert etter om de er brent eller ubrent. Makrofossilene som ikke er frø eller plantedeler er satt utenfor summen av makrofossiler.

Til hjelp ved bestemmelsene ble Cappers *et al.* (2006) og referansesamlingen av makrofossiler ved Universitetet i Bergen benyttet.

Nomenklaturen følger Lid & Lid (2005).

Dateringer

Dateringer fra analyserte prøver er vist i tabell 3 og i pollen- og makrofossildiagrammet. For fullstendig oversikt over daterte prøver fra lokaliteten vises til den arkeologiske rapporten (Zinsli & Åstveit 2010). Dateringene ble gjort ved Beta Analytic Inc. i Florida.

Tabell 5. Dateringsprøver fra Søvik. Dateringer er kalibrert med Calib 6.0.1 (Stuiver & Reimer 1993, Reimer *et al.* 2009).

Felt	Prøve-nummer		Kontekst	Datering (ukal. BP)	Alder (kal. BC/AD)	Tidsperiode
Lok.1	Soe6	VP101	Sort lag under/ved siden av str.1.1	6490±40	BC 5527-5368	Senmesolitikum
	Soe15	VP 88	Kulturlag under str.70	6710±50	BC 5715-5543	Senmesolitikum
1	Soe7	VP 83	Profil 1, bunn lag 3	3730±40	BC 2281-2249, BC 2231-2218, BC 2213-2023 og BC 1991-1985	SN
	Soe13	VP 82	Profil 1, topp lag 3	2450±40	BC 756-684, BC 669-607 og BC 602-409	YB
	Soe18	VP 5	Røys 2, NV	1860±40	AD 67-242	Eldre RT
	Soe20	VP 16	Røys 1, NV	2890±40	BC 1251-1242, BC 1212-972 og BC 958-937	YB
	Soe21	VP 33	Røys 3, NV	3060±40	BC 1425-1252 og BC 1241-1213	EB
2	Soe8	VP 72	Str.18 stolpe	3470±40	BC 1890-1689	SN
	Soe9	VP 62	Str.16, stolpe	3610±40	BC 2131-2086 og BC 2051-1881	SN
	Soe10	VP 47	Str.65, husgrøft, profil 5	3440±40	BC 1881-1663 og BC 1650-1641	SN/EB
	Soe14	VP 64	Str.30, stolpe	3480±40	BC 1898-1727 og BC 1724-1691	SN/EB

Resultat

Dyrkningsprofil, felt 1

Pollendiagrammet fra profilen (figur 4) viser vegetasjonsutviklingen på lokaliteten fra slutten av mellomneolitikum B (lag 4) gjennom bronsealder (lag 3) til slutten av jernalder (lag 1).

I lag 4 er det mye pollen fra treslag, spesielt or (*Alnus*) og hassel (*Corylus*), men også noe bjørk (*Betula*) og furu (*Pinus*). Det er få urter i denne delen av diagrammet, men noe gresspollen (Poaceae) og mjødukt (*Filipendula*) er til stede. Det er høye verdier for kullstøv i dette laget, noe som kan tyde på at rydding av området ved brenning finner sted. Selv om treslagene til sammen står for over 80 % av pollenet er det forekomst av urter som er lyskrevende og som ofte settes i sammenheng med kulturpåvirkning bl.a. nesle (*Urtica*), åkersenneptype (*Sinapis* type) og engsyre (*Rumex acetosa*) (Behre 1981).

I bunnen av neste lag (datert til senneolitikum) er det stor endring i pollensammensetningen i forhold til i lag 4. Mengden trepollen synker kraftig og det er markant økning i gress, mjødukt, engsyre og nesle. Dessuten er det forekomst av pollen fra åkerugressene då (*Galeopsis*) og melder (Chenopodiaceae) samt arver (*Cerastium fontanum* type), og kraftig økning i kullstøv. Til sammen tyder dette på kulturpåvirkning på lokaliteten, og trolig dyrking på dette tidspunktet. I makrofossilprøven fra midt i lag 3 (figur 5) er det flere brente byggkorn i tillegg til åkerugresset hønsegress (*Persicaria maculosa*), som også vitner om korndyrking. Da det ikke er pollen fra kornslagene i laget kan det tyde på at selve kornåkeren har ligget litt unna, og at byggkorna og de høye kullstøvv verdiene kommer fra aske som ble kastet ut for gjødsling.

startet slått på lokaliteten i tillegg til at en fortsatt har dyr på beite (Hjelle 1999). I det øverste laget (lag 1) er det mye den samme pollensammensetningen som i lag 2, med unntak av at det er høyere verdier for hvete enn for bygg, og at det er forekomst av pollen fra rug (*Secale*). Dette kan tyde på et skifte i korndyrkingen, fra bygg som dominerende sort til hvete og at en har startet bruken av rug. Rug kom ikke inn som et viktig kornslag før vikingtid og middelalder, men forekom også tidligere men da som ugress (Gaillard & Berglund 1988, Myhre 2004). Denne forekomsten av rug kan derved være rug som ugress blant hvete eller bygg som var foretrukne kornslag.

Det ble analysert to makrofossilprøver fra hver av røys 1 og 2 (figur 5), og en prøve fra røys 3. Grøften (str.62) ble funnet under røys 1, og er derved eldre enn denne. Røys 2 er yngst (datert til eldre romertid), og her er det funn av hasselnøttskall, byggkorn og bringebær (*Rubus idaeus*) i tillegg til hønsegress og meldestokk (*Chenopodium album*). Prøvene fra røys 1 (datert til yngre bronsealder) inneholdt også byggkorn og bringebær, samt et brent beinfragment (veldig lite). Prøven fra str.62 inneholdt frø fra steinnype (*Rosa canina*), men ellers ingen identifiserbare brente makrofossiler.

Fra røys 3 (datert til eldre bronsealder) ble det analysert en prøve, og denne inneholdt mye det samme som prøvene fra røys 2. Det er hasselnøttskall, byggkorn og bringebær i tillegg til meldestokk, hønsegress og gress. Det er også et lite beinfragment i denne prøven (brent).

Hus 1, felt 2

Dateringene fra hus 1 i felt 2 ligger alle i området senneolitikum mot overgangen til eldre bronsealder. Det er gjennomgående mye hasselnøttskall i alle prøvene herfra (figur 5), med et maksimum i den ene prøven fra husgrøften (fra profil 6). Ellers er det en del byggkorn i prøvene fra grøften og fra stolpehullet str.18 (VP 72) og bringebær i stolpehullene str.18, 30 og 37. Det er også frø fra ugressene meldestokk og hvit jonsokblomst (*Silene latifolia ssp. alba*) i flere av prøvene.

Lok. 1

De to analyserte prøvene fra lok.1 er datert til senmesolitikum, og inneholder en god del forkullede hasselnøttskall (figur 5). I tillegg er det forekomst av meldestokk og småsyre (*Rumex acetosella*), og i prøven fra under str.70 (VP 88) er det også flintfragmenter.

Vegetasjonshistorien på Søvik

Mulig bosetning i eldre steinalder

Hasselnøtskall og flintfragmenter (avslag) i prøvene fra lok.1 viser at det har vært mennesker på lokaliteten i eldre steinalder. Hvor stor påvirkning de har hatt på vegetasjonen er vanskelig å si ut fra det botaniske materialet, da det er kun to makrofossilprøver som er analysert fra denne perioden. Men på lokaliteter fra denne perioden (senmesolitikum) er det vanlig å finne mye forkullet hasselnøtskall som vitner om at det har vært en viktig bestanddel i kostholdet til folk (Bjerck 2008).

Korndyrking i senneolitikum

I senneolitikum var området preget av åpen vegetasjon og det ble dyrket bygg på lokaliteten. I hus 1 fra felt 2 er det for det meste funn av byggkorn, hasselnøtskall og bringebærfrø, noe som indikerer matavfall. Det er størst konsentrasjon av disse makrofossilene i prøvene tatt fra veggroftene og stolpehull langs veggen, som tyder på at de har blitt kostet ut i kantene av huset. Prøvene fra takstolpene str.16 og str.30 har mye færre makrofossiler, og ikke forekomst av byggkorn.

Fortsatt korndyrking i bronsealder

Det blir fortsatt dyrket bygg i området gjennom bronsealder, noe en ser i funn av forkulla bygg både i dyrkningsprofilen og i røysene i felt 1. Det har antagelig også gått dyr på beite, noe en ser tegn til i pollendiagrammet gjennom forekomst av flere arter som er beiteindikerende. En har antagelig hatt korndyrking på tørre områder og beite på fuktigere steder.

Intensivering av jordbruket i eldre jernalder

Overgangen til jernalder er tydelig da en ser en kraftig økning i antall arter i pollendiagrammet, samtidig som en får inn pollen fra både bygg og hvete. Denne økningen i artsdiversiteten ser en ofte som et resultat av at en startet med innmarksslått. I tillegg hadde man trolig fortsatt dyr på beite og drev med korndyrking. Korndyrkingen foregikk nå i områder nært lokaliteten, og trolig også på større områder enn tidligere noe som indikeres av de høyere verdiene for kornpollen.

Fra bygg til hvete i yngre jernalder

En ser ut til å få en endring i foretrukket kornslag i slutten av jernalder fra bygg til hvete. Det kan hende at en her ser første tegn til dyrking av rug på lokaliteten, men forekomsten av rugpollen kan også stamme fra rug som opptrer som ugress i hvete-/byggåker på lokaliteten.

Litteratur

Behre, K.-E. (1981) The interpretation of anthropogenic indicators in pollen diagrams, *Pollen et Spores* **23**, pp. 225–245.

Beug, H.-J. (2004) Leitfaden der Pollenbestimmung für Mitteleuropa und angrenzende Gebiete. Verlag Dr. Friedrich Pfeil, Munchen. 542 pp.

Bjerck, H. B. (2008) Norwegian Mesolithic trends: A review. In: Bailey, G. & Spikins, P. (red.). Mesolithic Europe. Cambridge University Press. pp. 60-106.

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A. (2006) Digital seed atlas of the Netherlands. Groningen Archaeological Studies 4, Barkhuis Publishing, Eelde, The Netherlands

Fægri, K. & Iversen, J. (1989) Textbook of pollen analysis. 4.ed. By: Fægri, K., Kaland, P.E. & Krzywinski, K. John Wiley & Sons, 328 pp.

Gaillard, M. -J. & Berglund, B. E. (1988) Land-use history during the last 2700 years in the area of Bjäresjö, southern Sweden. In: Birks, H. H., Birks, H. J. B., Kaland, P. E. & Moe, D (eds). The cultural landscape – Past, present and future. Cambridge University Press. pp. 409-428.

Hjelle, K. L. (1999) Modern pollen assemblages from mown and grazed vegetation types in western Norway. *Rev. Palaeobot. & Palynol.* 107, s. 55-81.

Kaland, P. E. & Natvik, Ø. (1993) Core 2.0 Unpublished computerprogram

Lid, J. & Lid, D. T. (2005) Norsk flora. Det Norske Samlaget. Oslo. 7. utgave, red. R. Elven.

Moore, P. D., Webb, J. A. & Collinson, M. E. (1991) Pollen Analysis. 2.ed. Oxford: Blackwell Scientific Publications, 216 pp.

Myhre, B. (2004) Agriculture, landscape and society ca. 4000 BC - AD 800. In: Norwegian Agricultural History. Almås (ed.) Tapir Academic Press, Trondheim. s.13-61.

Punt, W. & Hoen, P. P. (1995) The Northwest European Pollen Flora VII. *Rev. Palaeobot. And Palynol.* 88, 1-4, pp. 83-272

Reimer P.J. , Baillie M. G. L., Bard E., Bayliss A., Beck J. W., Blackwell P. G., Bronk Ramsey, C., Buck C. E., Burr G. S., Edwards R.L., Friedrich M., Grootes, P. M., Guilderson T. P., Hajdas, I., Heaton, T. J., , Hogg A. G., Hughen K. A., Kaiser, K. F., Kromer B., McCormac F. G., Manning S., Reimer R. W., Richards, D. A., Southon J. R., Talamo S., Turney, C. S. M., van der Plicht J., Weyhenmeyer C. E. (2009) IntCal09 and Marine09 Radiocarbon Age Calibration curves, 0–50,000 years cal BP. *Radiocarbon* 51(4):1111-1150.

Stuiver, M., and Reimer, P. J., 1993, Extended 14C database and revised CALIB radiocarbon calibration program. (Version 6.0) *Radiocarbon* 35:215-230.

Stuiver, M., Reimer, P. J., and Reimer, R. W. 2010. CALIB 6.0. [WWW program and documentation]: <http://intcal.qub.ac.uk/calib/>

Zinsli, C. og Åstveit, L. I. (2010) Arkeologiske undersøkelser av røyser, bosetnings- og dyrkningsspor, samt steinalderlokalitet på Søvik gnr. 175/bnr. 24 og 175, Haram kommune, Møre og Romsdal. Seksjon for ytre kulturminnevern, Bergen Museum, Universitetet i Bergen, 2010

Årskog, H. (2009a) Gravfelta ved fjellfoten i Søvika. http://www.digitaltfortalt.no/show_single.aspx?art_id=110373

Årskog, H. (2009b) Ei grav i vegen – funn av ei vikinggrav i Søvika. http://www.digitaltfortalt.no/show_single.aspx?art_id=110375&fylke_nr=

Appendiks

Lokaliteten ble gitt botanisk nummer BI 852, og prøvene ble katalogisert og lagt til de paleobotaniske samlingene ved De naturhistoriske samlinger. Oversikt over prøvenummer er gitt i tabell A.

Tabell A. Katalogiseringsnummer prøver fra Søvik.

Lokalitet	Kontekst	Prøvetype	Katalognummer
Felt 1	Dyrkingsprofil	Pollenprøver	49408-49420
		Makrofossil	11784
	Røys 1-3	Makrofossil	11770-11774
	Husgrøft under røys 1	Makrofossil	11775
Felt 2	Hus 1	Makrofossil	11776-11783
Lok. 1	Under str.70	Makrofossil	11785
	Str.2.2 Kullområde (36x114y)	Makrofossil	11786
	Sort lag under/ved str.1.1	Makrofossil	11787